

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe

Juan

Tärä ne abko tikani Juankwe. Juan nikani Jesu mukore nitre ja töitikaka ni jätäbti iti mda mdabe. “Ni iti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämäne tarere kri,” abko tä tikani Juan 13.23; 19.26; 20.2; 21.7,20,24 ye kánti. Ni ja töitikaka Jesube btä tä blite, ye abko Juan ara nütüta. Juan abko ni israelita amne Jesukwe niara btä etba kwe Santiago käräbare ja töitikakäre jabe. Niara btä Santiago abko gwa gaka amne nämäne nüne Nö Okwä Kri Galilea ken. Juankwe tärä ne tikani kä 80-90 angwane nütüta.

Ñobtä Juankwe tärä ne tikani abko Juan ara käkwe mikani gare nie Juan 20.30-31 kánti kukwe krörö tä tikani: “Ni Dianinkä Ngöböke abko Jesu ara amne niara abko Ngöbö Odei, ye abko rabadre era munkrä amne munkwe tödekadre bti, abkokäre tikwe kukwe ne tikani,” abko Juankwe tikani. Ngöbö abko Jesu Rün ara abko Juankwe mikani ütiäte tärä nebtä. Erere arato, Jesu amne Ngöbö, Jesu Rün, abko tä ketetibe gwaire abko Juankwe mikani ütiäte tärä nebtä.

Juan namanina unbre angwane, nitre romanobo käkwe niara kitani ngite kä butu kädianta Patmos yete. Juan nämäne nüne yete ngwane, Jesukristo käkwe tärä kädianta Apocalipsis tikamna ie. Erere arato, tärä kädianta 1 Juan, 2 Juan amne 3 Juan abko tikani kwe arato.

Kristo jatani kä nebtä

1 ¹Kena dekä, kä ne däte ngämi, känenkri ni kädekata Kukwe nämänenä. Niara nämäne nüne Ngöböbe amne niara abko Ngöbö ara arato. ²Kena dekä kä ne däte ngämi, känenkri niara nämäne ketetibe Ngöböbe. ³Niara köböire Ngöböke jändrän jökrä dätebare amne jändrän ñakare jire chi abko niarakwe dätebare ñakare.

⁴Niara di nämänenä ni mikakäre nire Ngöbökrä amne niara abko ñotra ni jökrä kräke abko krörö: ñotra käta ji metre mike gare nie kä ikote, ye kwrere niarakwe ji Ngöböke mikani gare nie. ⁵Nita nüne mente

Ngöböye amne nita nüne kä iko diablukwe te abko kräke ni kädekata Kukwe ye tä trä ngitiekä amne kä iko abko di ñakare kä trä ye ötatekrä.

⁶Bati ni nämane iti abko kädian nämane Juan Bautista. Ni ye abko Ngöbökwé juani ⁷blitakäre käne angwane, kukwe gare ño ie ni ñotra kwrere yebtä, ye erere niedre kwe, ni jökrä käkwe tödekadre ni yebti abkokäre. ⁸⁻⁹Juan ye abko juani käne Ngöbökwé blitakäre ni ñotra kwrere yebtä, akwa Juan abko ñakare ni ñotra kwrere. Akwa ñotra era metre tä trä ngitiekä ni jökräbtä ji metre Ngöbökwé mikakäre gare ietre, ye abko jatanina nuke abko Juan jatanani niere käne.

¹⁰Ni kädekata Kukwe ye abko käkwe jändrän jökrä amne ni jökrä dätebare, akwa nükani kä nebtä nitre töi kämekäme ngätäite angwane, niara abko ni jökrä ye dätekä ara abko ñan nükani gare ietre. ¹¹Nükani nüne mräkä kwe israelita ngätäite, akwa mräkä kwe käkwe kani ngäbti ñakare. ¹²Akwa nire nire käkwe niara kani ngäbti käkwe tödekani bti, ye abko ie kä biani kwe rabakäre Ngöbö ngäbriänkäre. ¹³Nitre tä Ngöbö ngäbriänkäre ye abko ñan ni därebare rün btä meyekwe, köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre. Erere arato, ñan rün btä meye töi köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre amne ñan ni brare tö namani meriye abko köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre, akwa ja töi jenbti Ngöbökwé mikani ja ngäbriänkäre.

¹⁴Ni kädekata Kukwe ye nämane Ngöbö kanti. Ngöbökwé juani ni ngätäite, nükani däreere ni kwrere amne, ngrabare namani ni kwrere amne nünabare kwe ni ngätäite nete. Niara ütiäte kri bä nuäre, ye abko nunkwe tuaba. Niara abko Ngöbö Odei itibe amne Ngöbö niara Rün käkwe mikani ütiäte kri abko nunkwe tuaba. Ngöbökwé niara mikani ütiäte kri abko kwe niara moto namani kuin ni jökrä kräke amne kukwe era erere mikani gare kwe nie. ¹⁵Niara ye mdenbtä Juankwe blitabare angwane, nikani ngrente krikri be, käkwe niebare krörö:

Ni se mdenbtä tikwe blitaba angwane, tikwe nieba krörö: Ni mda jatadi ti jiebti abko bäri ütiäte ti ngwä, ñobtä ñan angwane niara abko nämänenä nüne bäri käne tikrä, tikwe nieba, niebare Juankwe Jesubtä.

¹⁶Niarata ni tarere kri krübäte ja moto kuinbti, ye mdenbtä abko jändrän kuin biani kwe nie ja täritäri abko krörö: ¹⁷Kukwe Biani Ngöbökwé nuendre nie, ye abko biani mekera kwe Moisés köböire, ye abko jändrän kuin biani ngwarbe käne Ngöbökwé nikrä; akwa Ngöbö moto kuin ni kräke käta ni tarere amne tä kukwe era erere mike gare nie, ye abko namani bare era metre nikrä Jesukristo köböire, ye abko jändrän mdara jire bäri kuin biani ngwarbe kwe nikrä. ¹⁸Ne abko, ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö tuani ja okwä jenbti, akwa Ngöbö Odei itibe tare kri kwe tä nüne ketetibe Rün kwebe. Niara abko Ngöbö ara arato abko käkwe Ngöbö mikani gare nie.

Ja ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Juankwe niebare

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹Juankwe blitabare Jesubtä angwane, kukwe nakaninkä krörö btä: Bati nitre israelita ji dokwäte nämane Jerusalén käkwe nitre blitaka

Ngöböbe ni mda mda diäre amne nitre levita ju blitakrä Ngöböbe ye ngibiabtikä juani ruäre, Juan abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ya, ñakare ya ngwentari ie. Ye erere nikanintre nebe Juan kánti, kákwe ngwianintari kore ie angwane, Juan kákwe kukwe niebare metre krörö ietre:

²⁰Ti abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare kwe ietre.

²¹Abtä niebareta kwetre Juanye:

¿Ma abko nire amarebti? ¿Ni Ngöbö kukwei niekä kira juandre mda Ngöbökwé Ni Dianinkä Ngöbökwé känenkri kädian nämane Elías abko mare ya? niebare kwetre mda Juanye.

Angwane Juankwe niebare mda:

Ti abko ñakare Elías, niebare kwe ietre.

Angwane niaratre nikani kukwe ngwentari kisere mda Juanye, kákwe niebare ie:

¿Ngöbökwé ja kukwei niekä mdara jire Moisés kwrere juandre nieta Ngöbö Kukweibtä, ye abko ma ara ya? niebare kwetre.

Ñakare, niebare Juankwe ietre.

²²Abtä niebareta kwetre Juanye:

Ma abko nire, ye makwe niedre nunye, ñobtä ñan angwane nitre nun juanka, kräke nun rikadre kukwe ngwenante, aisete ma abko nire ye makwe niedre au jakrä abko erere nunkwe niedre, niebare kwetre Juanye.

²³Abtä Juankwe niebare mda ietre:

Kira ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías kákwe niebare krörö:

Ni iti tä niken ngrente krikri kä kaibete, käta niken niere:

Ji ükateta kuin metre jrei kri kräke, ye kwrere jire ja mika juto ni Dänkien käne munkwe.

Isaías 40.3

Ni btä Isaías kwe blitabare abko ti ara, niebare Juankwe ietre.

²⁴Angwane nitre bariseo juani ruäre abko namani yete siba ²⁵kákwe kukwe ngwianintari krörö mda Juanye:

Ma abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé, ma ñakare Elías amne ma ñakare ni Ngöbö kukwei niekä Moisés kwrere mata niere, ¿se ñobtä abko mata ni mda mda ngökö ñöte se? ¿Nirekwe kä biani mae ni ngökakäre ñöte se? niebare kwetre ie.

²⁶Juankwe niebare mda ietre:

Tita mun ngökö ñö aibe te, akwa mun ngätäite nita iti abko gare ñakare munye. ²⁷Ni ye abko jatadi ti jiebti amne, ni klaboré aibe käta sandalia tikete ni mdakrä,^a akwa ti abko bäri ene ruen tie, aisete ti abko ja ñan rükadre töre jire chi tie sandalia tikete ni ye ngotobtä, niebare kwe.

a 1.27 sandalia tikete. Jesu näire ni klaboré kökani ni mdakwe abko bäri ene. Niaratre aibe nämane sandalia ni mdakwe tikete, aisete Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

²⁸Kukwe ye abko nakaninkä jökrä kore käkä Betábara kánti Ñö Jordánbtä kä driri, Juan nämáne ni ngökö ñöte ye kánti.

Jesu abko Kordero Ngöbökwe

²⁹Yebti jändrinane angwane, Jesu jatani Juan kukwäre, ye jatabare Juanye angwane, niebare kwe ni jökräye:

Kordero Ngöbökwe^b kite tuen sete se. Se mike ñäräre munkwe. Ni se mden ni ngite kukwe kämekäme nuenbtä Ngöbö rüere diankaka nibtä.

³⁰Ni se mden, btä ti nämáne blite, käkwe nieba krörö: Ni mda jatadi ti jiebtí abko bäri ütiäte ti ngwä, ñöbtä ñan angwane niara abko nämánena nüne bäri käne tikrä, tikwe nieba angwane, ³¹niara abko Ngöbö Odei ara ñan nämáne gare tie, akwa rükadre gare juta israelitaye, abkokäre Ngöbökwe ti juani ni ngökö ñöte, niebare Juankwe.

³²Erere arato, Juankwe kukwe niebare metre Jesubtä krörö:

Ngöbö Üai Deme nämáne kä käinbti jataba ütú kwrere timonkwäre, rikaba mate niarabtä, tikwe tuaba. ³³Akwa ye ngwane, niara abko Ngöbö Odei ngämi nüke gare tie, akwa Ngöbö ti juanka ni ngökö ñöte, ye käkwe niebare krörö tie: Ngöbö Üai rika timonkwäre angwane, raba mate nirebtä ma okwäbti, ni ye abko käkwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne nibtä, nieba kwe tie. ³⁴Ye erere tikwe Ngöbö Üai tuaba nüke btä, aiseté niara abko Ngöbö Odei ara tita niere. Abko kore se, niebare Juankwe.

Jesukwe nitre ja töitíkaka ben käräbare

³⁵Yebti jändrinane angwane, Juan nämáne ni ngökö ñöte, ye kánti namaninta angwane, nitre nänkä Juanbe namani nibu ben yete. ³⁶Ye btäräbe Jesu jatani tuen dikekä Juanye se kwrere angwane, Juankwe niebare:

¡Kordero Ngöbökwe kite tuen sere se! niebare kwe nitre nibu ye okwäbti.

³⁷Juankwe niebare kore, ye jarabare nitre nibu yeye angwane, nikani Jesu jiebtí mda. ³⁸Jesukwe mikaninta ñäräre ja jiebtí, käkwe niebare ietre:

¡Mun ye tö nibi dreye? niebare kwe ietre.

Angwane nitre nibu ye käkwe niebare mda:

Dirikä, ¿mata nüne mdente? niebare kwetre ie.

³⁹Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

---

b 1.29 *Kordero Ngöbökwe.* Jesu bä mikani kordero kwrere, ñöbtä ñan angwane bäri käne, Ngöbökwe kordero kämikamna nitre israelitaye kukwadre Ngöböye ja ngite ütiäre Pascua näire. Jesu nukani ja biankäre müre ketadre ni ngite ütiäre. Erere arato, kordero abko kwekwe, rüere ñakare ja dokwäre, ye kwrere Jesu nämáne arato. Kukwe nebtä ñäke Isafas 53.7; Jeremías 11.19.

Tita nüne mdente brän tuen, niebare kwe ietre.

Ye erere nikanintre angwane, Jesu nämane mdente ye abko tuani kwetre. Angwane ye näire ñänä okwä namanina kräbkä dere amne niaratre namani Jesu kanti ye näire dere.

⁴⁰Ni nibu käkwe Juan kukwei nuani, nikani Jesu jiebti, ni ye abko iti kädian nämane Andrés. Andrés ye abko Simón Pedro etba. ⁴¹Andrés nikaninta angwane, nikaninbe etba Simón känentari. Simón kwanintari ie angwane, niebare kwe ie:

Ni Dianinkä Ngöbökwe kädianta Kristo griegore, ye abko kwanba nunye, niebare Andrékwe Simónye.

⁴²Yebti nikani Simón ngwena nebe Jesu kanti. Simón ye jatabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare ie:

Ma abko Simón. Ma Jonás ngobo, akwa mtare mentokwäre ma kä rabadi Cefas arato. Abko kore se, niebare Jesukwe Simónye. (Cefas abko käta “jä” niere kukwe arameore abko Pedro nieta griegore.)

Jesukwe Felipe amne Natanael käräbare ja töitike jabe

⁴³Yebti jändrinane Jesu tö namani rikai kä Galileate, ye erere nikani mda. Namani yete angwane, namani ngätäi Felipebe angwane, niebare kwe ie:

Jakwe. Brän tibe, niebare kwe ie.

⁴⁴Felipe ye abko Betsaidabo. Andrés amne Pedro abko Betsaidabo arato. ⁴⁵Jesukwe Felipe ngwiani jabe, yebti Felipe nikani Natanael känene mda. Kwani ie angwane, niebare krörö kwe ie:

Ni Dianinkä Ngöbökwe, ye kwanba nunye. Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä Moisékwe tärä tikani niarabtä. Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä mda mda käkwe tärä tikani niarabtä arato. Ni ye abko José Nazarebo ngobo. Niara abko kä Jesu, ye mden abko kwanba nunye, niebare kwe Natanaeliye.

⁴⁶Abtä Natanaelikwe niebare mda:

¡Jo! Juta Nazaret käme. ¿Yete abko jändrän kuin jatadre ya? niebare kwe Felipeye.

Angwane Felipekwe niebare mda ie:

Jakwe, brän. Makwe tua ja okwä jenbti, niebare kwe ie.

⁴⁷Erere Natanael jatani nüke ja ken se kwrere, ye jatabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare ie:

Ni israelita toi era metre kite nüke nete. Niara ne abko ni ngökö ñakare, niebare Jesukwe ie.

⁴⁸Abtä Natanael käkwe niebare mda Jesuye:

¿Mdente ti nukani gare mae amarebti mata niere kore tie ye? niebare kwe ie.

Angwane Jesukwe niebare ie:

Felipe ngämi nüke ma kärere, ye känenkri tikwe ma turi tākänintbe higo krie täni sete, niebare Jesukwe mda ie.

⁴⁹Abtä Natanael kākwe niebare Jesuye:

¡Dirikä, era bkänä ma abko Ngöbö Odei amne ma Jrei nitre israelitakwe! niebare mda kwe ie.

⁵⁰Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Higo krietäni tikwe ma turi tākänintbe, tikwe nini mae, ye aibebtä ti kukwei nibi era makrä ya? Makwe ti tuadi jändrän bäri krikri nuene mda abko tita niere mae, niebare Jesukwe ie.

⁵¹Yebti Jesukwe niebareta mda:

Ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Kä käinbti se munkwe tuadi tikani amne angele rabadi kite timonkwäre amne rabadi nikenta kukwäne abko rabadi nüke ti Ngöbö Odeibtä, Ngöböta tibe mikakäre gare abko Ngöbökwäe bä mikadi tuare munye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

Jesukwe ñö kwitani uba döire

2 ¹Yebti mukirare angwane, ni iti kākwe ja mikani gure juta Canáte kä Galileate. Ye kánti Jesu meye nämane arato amne, ²Jesu käräbare arato nitre ja töitikaka benbe, ni iti nämane ja mike gure ye kánti. ³Jesu nämane yete angwane, uba döi krütani. Abtä Jesu meye kākwe nieba ie:

Uba döi küre jire jökrä, nieba kwe Jesuye.

⁴Abtä Jesukwe nieba meye:

Mama tikwe, kä kitani ti käne abko ngämi nüke tie. ¿Ye ñöbtä abko mata niere kore tie? nieba kwe ie.

⁵Angwane nitre nämä uba döi dräire, ye ie Jesu meye kākwe nieba:

Niarakwe dre nuemna munye, ye erere munkwe nuen jökrä, nieba kwe ietre.

⁶Kä ye kánti abko jä dätebare ñö ngwäre nämä kwä ti. Ye abko te nitre israelita nämane ñö köbötikakrä ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekre üke. Jä dätebare ñö ngwäre ye kwatirekwatire te ñö nämane niken bäsi galon krä gre bti krä jätä jätä jire abko nämä yete. ⁷Angwane nitre sribikä yete, ie Jesukwe nieba:

Jä dätebare ñö ngwäre tä yete, ye te ñö keka munkwe, nieba Jesukwe.

Ye erere sribikä kākwe ñö kekaba jändrän ye iti iti jökrä. ⁸Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mtare ñö den ruäre, mun rika ngwena. Nita mikani ji dokwäte bietabtä, ye ie munkwe bian, nieba kwe ietre.

Ye erere sribikätre kākwe nuenbare jökrä. ⁹Angwane ñö nikwitani uba döire Jesu diebti ye ni ji dokwäte bietabtä kākwe bänän nuaba, akwa uba döi ye jatani mdenkri abko ñan rababa gare ie. Akwa nitre sribikä kākwe ñö diani ye aibe ie namani gare. Angwane ni ji dokwäte bietabtä,

ye kākwe uba dōi bānān nuaba, bti ni ja mikaka gure ye kārāba kwe,
¹⁰kākwe nieba ie:

Ni jōkrā kāta uba dōi bāri kuinkuin keke kāne ñadre, bti ni nūbaibare bietabtā ye tārā uba dōi ñaen kabre, ye ngwane uba dōi ñakare kuin bianta mrā ñadre nie. Akwa ma abko kākwe uba dōi bāri kuin abko ürū ñadre mrā. Ye abko bāri kuin, nieba kwe ni ja mikaka gure yeye.

¹¹Jesukwe ñō kwitani uba dōire juta Canāte Galilea ye abko sribi kri ñan tuabare nuenba kena Jesukwe Ngōbō nāmane ben mikakāre gare. Yebtā abko Jesu ūtiāte kri bā mikaba tuadre angwane, nitre ja tōitikaka ben kākwe tōdekaba niarabti. ¹²Yebti Jesu rikaba juta Capernaūmte mda angwane, niara meye rikaba siba ben. Erere arato, niara etbakantre amne nun ja tōitikaka ben rikaba siba, akwa nūnanteba bā jōtrō kwe juta Capernaūmte.

Nitre jāndrān rūrūmoinkā abko Jesukwe juantari
(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³Abti bieta kādianta Pascua nitre israelitakwe abko jatabara nūke ja ken, aiseite Jesu rikaba juta Jerusalēnte mda. ¹⁴Angwane Jesu rikaba ju blitakrā Ngōbōbe kānti. Ju ye bāre temen nitre nāma nbi, obeja amne ūtū rūrūmoine kukwadre Ngōbō kāikitakakāre. Erere arato, nitre ngwian kwitakakwitaka nāma tākānintbe mesabtā kā ye kānti arato, ¹⁵btā Jesu okwā rababa. Angwane Jesukwe kō kārānba ruāre, bti kō ye mākāteba kwe, bti rikaba nitre ye juentari jōkrā obeja amne nbi kwekwe ben gwaire ju blitakrā Ngōbōbe ye bāre mento se kwrere. Amne nitre ngwian kwitakakwitaka abko kārān ngwian kitakaba jōkrā tementa kwe se kwrere. Erere arato, mesa bti ngwian nāma mikani ye kwitakaba jōkrā temen kwe kārān. ¹⁶Angwane nitre ūtū rūrūmoinkā abko ie nieba krōrō kwe:

Jāndrān noko denkā jōkrā mento nete. ¡Ju ti Rūnkwe ye munkwe ñan mika jāndrān rūrūmoinkrā jae! nieba kwe ietre.

¹⁷Angwane nun ja tōitikaka Jesube, ie kukwe nāmane tikani krōrō Jesubtā Ngōbō Kukweibtā abko rūkabata tōre: “Tita ju makwe tarere kri krūbāte Ngōbō, aiseite tita mokrere bti,” abko rūkabata tōre nunye.

¹⁸Nitre jāndrān rūrūmoinkā juantariba jōkrā kore Jesukwe angwane, nitre israelita ji dokwāte dokwāte nāma yete, kākwe nieba ie:

Makwe jāndrān nuni kore se abko nirekwe kā biani mae kukwe se nuenkrā, ye bā mike tuadre nunye nete, nieba kwetre Jesuye.

¹⁹Abtā Jesukwe nieba mda ietre:

Ju blitakrā Ngōbōkwe ne abko dikente jōkrā munkwe, bti mukirare angwane, tikwe mikadita tāte, nieba kwe ietre.

²⁰Abtā nitre israelita ye kākwe nieba mda Jesuye:

¡Joo! Kā gre ketebu bti kwā ti jire sribibare amne ju noko namani bare. ¿Se abko mukirare amne makwe mikareta jōkrā tāte mata niere ya? nieba kwetre Jesuye.

²¹Akwa Jesu abko kākwe ñākāba kore, ye abko ja ngrabare bā mikaba kore kwe ju blitakrä Ngöbökwetä. ²²Akwa Jesu kāmikaba bti rükabata nire angwane, niarakwe blitaba ye nitre ja töitikaka ben, ie niara kukwei rükabata töre angwane, Ngöbö Kukwei tikani ye rababa era kräke amne Jesu kukwei mikaba era kwetre arato.

²³Angwane Jesu nämā Bieta Pascuabtä Jerusalén, ye ngwane sribi kri ñān tuabare Jesu rababa nuene kabre Ngöbö nämāne ben mikakäre gare, aisete ni kwati kākwe niara kukwei mikaba era, kākwe tödekaba bti. ²⁴Akwa Jesu abko ie ni töi ño ño amne nita ja töi kwite jötrö gare jökrä, aisete nitre nämā yete, yebti Jesu nämā tödeke ñākare. ²⁵Erere arato, ni moto ño ño gare jökrä Jesuye, aisete ni moto ño ño, ye ni ñākare jire iti kã rababa mike gare ie.

Jesukwe blitabare Nicodemobe

3 ¹Kä ye ngwane bati, ni bariseo ütiäte kri nämāne iti abko kädian nämāne Nicodemo. Niara nämā sribire Sanedrinbe nitre israelitakrä. ²Ni ye abko nikani deo Jesu kánti mda, kākwe nieba ie:

Dirikä, mata sribi kri ñān tuabare nuene, yebtä abko Ngöbökwē ma juani dirire nunye abko nūke gare nunye, ñobtä ñān angwane ni btä Ngöbö di ñākare ñān raba sribi nuene jire chi ja di jenbti au, mata nuene ye kwrere, nieba kwe Jesuye.

³Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Ni brare ya, merire ya ñān däredreta bobukäre Ngöbö köböire angwane, Ngöbökwē ñān gobrandre bti, aisete ñān nūnandi kärekäre kwe Ngöböbe, nieba kwe ie.

⁴Angwane Nicodemokwe nieba mda Jesuye:

¡Ni tärä nebe unbre ti ne kwrere abko däredreta ño amarebti mata niere kore tie ye? ¡Ni unbre ti ne kwrere ñān rabadre nikenta bobuta meyebtä, bti därereta bobu kore!

⁵Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Ni brare ya, merire ya ñān däredreta bobukäre ñö köböire amne Ngöbö Üai köböire angwane, Ngöbökwē ñān gobrandre bti. ⁶Nita därerere ni rün, ni meye kã nebtäkwe, ye abko nita därerere niaratre kwrere; akwa nita därerere bobuta Ngöbö Üai köböire ye abko ni üai, ni töi amne ni moto tä neme btin. ⁷Akwa ti bike kukwe niere mae abko krörö: Ni jökrä däredre bobuta Ngöbö köböire, tita niere, nebtä makwe ñān töbika kri dikaro. ⁸Ne abko, Ngöbö Üai abko müreta mate ye kwrere, ñobtä ñān angwane müre töta neme matai mdente mdente, ye kánti tä mate. Ye abko, müre ngö tä ruen nie, akwa müre tä kite mdenkri amne tä niken mdente, ye tä nūke gare ñākare nie. Ye kwrere arato, nita därerere bobukäre Ngöbö köböire amne Ngöbö Üai tä sribire ño ño ni itire itire btä, ye tä nūke gare ñākare ni mda mdaye, akwa sribi kwe abko tuata btä, nieba kwe Nicodemoye.

⁹Angwane Nicodemo kākwe nieba mda Jesuye:

¿No köböire kukwe ye rabadre bare amarebti mata niere ye? nieba kwe Jesuye.

¹⁰Jesukwe nieba mda ie:

¿Ma dirikä kri nitre israelita ngätäite abko ie kukwe ne nūke gare ñakare ya? ¹¹Ti bike kukwe era erere niere mae: Kukwe gare kuin tie Ngöböbtä, yebtä tita blite amne tikwe kukwe tuani ja okwä jenbti, ye tita niere munye, akwa ti kukwei mikata era ñakare munkwe. ¹²Akwa kukwe kä nebtä btä tita blite mabe, ye abko tare ñakare, aiseite rükadre gare mae, akwa ti kukwei ñan tä nebe era makrä. ¿Ye abko, kukweta nakenkä kä käinbti, yebtä tikwe blitadre abko makwe mikadre era ño ye? ¹³Ni ngämi niken jire iti neme Ngöbö kánti kä käinbti abko raba blite kukwe yebtä, akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo kä käinbti jatani nūke kä nebtä, aiseite ti raba blite kukwe nebtä mabe.

¹⁴Mdakäre abko, kira bronse sribebare tbire^c abko Moisékwe kaninkä kribtä käin kä kaibete nitre israelita bren bren kākwe mikadre ñäräre angwane, Ngöbökwé diandretari angwane ñan krütadre, ye kwrere ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi kaninkä kribtä käin, ¹⁵nire nire kākwe tödekadre tibti abko Ngöbökwé dianditari angwane, nünandi kärekäre kwe Ngöböbe, abkokäre ti ne rabadi kaninkä kribtä käin.

¹⁶Ye kwrere ni Kä Nebtä Ngobo rabadi kaninkä käin, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara kākwe ni jökrä tarebare kri krübäte, kākwe ja Odei itibe biani müre ketadre kräke, ni jökrä kākwe tödekadre Ngöbö Odei yebti angwane, ñan rabadre ganinte kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, akwa nünandre kärekäre kwe Ngöböbe, abkokäre Ngöbökwé juani, ¹⁷ñobtä ñan angwane ñan Ngöbökwé ja Odei juani ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere mikakäre ja tare nike, akwa niara köböire rabadre dianintari, abkokäre juani kwe. ¹⁸Nire nire kākwe tödekadre Ngöbö Odeibti, ye abko ñan juandre kä ja tare nikakrä kánti Ngöbö okwä bäre mento, akwa nire nire tä tödeke ñakare Ngöbö Odei itibe yebti abko Ngöbökwé kukwe úkaninante kräke amne juandi kwe kä ja tare nikakrä ye kánti, ñobtä ñan angwane ñan tä tödeke Ngöbö Odeibti aiseite.

¹⁹Ngöbökwé kukwe úkaninte kore ni juankäre kä ja tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane Ngöbö Odei nükani ñotra kwrere kä nebtä Ngöbö mikakäre gare nie, akwa ni ruäre namani kä iko tarere, tö namani nünai janknu kä ikote, kukwe kämekäme nuenkäre janknu Ngöbö rüere, aiseite ñotra ye ñan kani ngäbti kwetre. ²⁰Ye abko, ni jökrä töi kämekäme abko mätäta neme ñotrabtä amne ñan töta neme rikai ñotra träte. Kukwe kämekäme nuenta kwetre Ngöbö rüere ye ñan gadre ni mda mdakwe, abkokäre töta neme ja rükainte kore kä ikote. ²¹Akwa nire nire tä Ngöbö

c 3.14 bronse sribebare tbire. Dre nakaninkä abko tä tikani Números 21.4-9 yebtä.

Kukwei kuin metre ye nuene era metre abko tä niken jäme neme ñotra träte, niarakwe sribi kuin nuenbare Ngöbö köböire, ye ni jökrä käkwe gadre nuäre, abkokäre tä niken jäme ñotra träte.

Juan Bautista käkwe blitabare Jesubtä

²²Abti Jesu näma Jerusalén, rikabata nun ja töitikaka benbe kä Judea kántita, kánti rababa nünentbe bä jötrö nunbe angwane, nun näma ni mda mda ngökö ñöte ben. ²³Angwane Juan Bautista abko nämane ni ngökö ñöte arato kä Enónte kánime kä Salim ken, ñobtä ñan angwane kä ye kánti abko ñö okwä nämane kabre. Ye ngwane, ni nämane kite köbö kwatirekwatire amne Juan namani ngökö ñöte. ²⁴Ye ngwane abko, Juan kita ngämi ngite kä teri angwane, kukwe ye rakakaba kore. ²⁵Akwa ja bä mikadre ño dbe ñöbti Ngöbö ngwärekre diribare nitre israelitakwe, yebtä ni ruäre nänkä Juanbe abko käkwe ja kwetani nitre israelita ruäre ben. ²⁶Bti nikani, käkwe niebare Juanye:

Dirikä, ni näma iti mabe Ñö Jordánbtä sekri sete, btä makwe blitaba, ni ye abko tä ni mda mda ngökö ñöte arato amne ni jökrä nibi niken niara kánti, niebare kwetre ie.

²⁷Abtä Juankwe niebare ietre:

Ngöbökwé ñan jändrän biandre angwane, ni ñan rabadre jändrän bkäne, ²⁸aisete munkwe ti kukwei nuaba, kukwe era erere tikwe nieba krörö: Ti abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwé ye rükadre abko känenkri ti juani kwe, tikwe nieba metre munye. ²⁹Yebtä ti bike kukwe bä mike jabtä amne Jesubtä munye abko krörö: Ni iti tä niken ja mike gure angwane, ni ja mikaka gure ye abko ni merire rabadre ben, ye abko kwe. Akwa ni ja mikaka gure ye kukwe muko tä kánime käkwe ni ja mikaka gure ye kukwei nuadre blite angwane, kä rabadre nuäre kri krübäte btä. Ye kwrere kä nena nuäre kri tibtä mtare, ñobtä ñan angwane Jesu abko ni ja mikaka gure kwrere amne ti abko kukwe muko kwrere aisete. ³⁰Niara rika neme bäri ütiäte, ie Ngöbö tö amne ti abko jatadre nementa ütiäte ñakare, ie Ngöbö tö arato. Abko kore se, niebare Juankwe ietre.

³¹Jesu kä käinbti jatani abko bäri ütiäte ni jökrä bti ta; akwa ni därebare kä temenbtä Juan Bautista kwrere, ye ie kukwe kä temenbtä aibe gare, aisete jändrän kä temenbtä aibehtä blitata kwe. Akwa ni kä käinbti jatani ye abko bäri ütiäte ni jökrä bti ta. ³²Ni kä käinbti jatani käkwe jändrän tuani amne kukwe nuani kwe kä käinbti, yebtä tä blite, akwa ni kwati ñan tä niara kukwei mike era. ³³Akwa nirekwe niara kukwei mikadre era angwane, Ngöbö abko tä kukwe era metre niere abko mikata gare ni mda mdaye, ³⁴ñobtä ñan angwane ni juani Ngöbökwé, ye abko tä Ngöbö kukwei era niere, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai mikani täte jökrä btä, aisete tä blite kore. ³⁵Ni juani

Ngöbökwe abko Ngöbö Odei amne, Ngöböta ja Odei tarere amne jändrän jökrä mikani gare kwe ie. ³⁶Ye aisete, nire nire käkwe tödekadre Ngöbö Odeibti ye käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe, akwa nire nire käkwe trö kwitadre Ngöbö Odeiyeye ye abko käkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe, akwa Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen tare krübäte kärekäre.

Jesukwe blitabare meri Samariabobe

4 ¹Yebti ni rababa niken bäri kwati mda Jesu jiebti amne Jesu rababa ni ngökö bäri kwati ñöte Juan Bautista ngwä abko gani nitre bariseokwe. ²(Akwa Jesu ara jire abko näma ni ngökö ñakare ñöte, akwa nun ja töitikaka Jesube abko näma ni ngökö ñöte Jesu diäre.) ³Nitre bariseo käkwe kukwe gani kore Jesubtä, ye gaba ni Dänkienkwe angwane, niara näma kä Judeate, kanti kä mikakaba kwe, bti rikabata Galileate mda. ⁴Akwa rikadre kä Samariate ta, ⁵aisete juta kä Sicar kä Samariate, kanti Jesu rikaba nebe. Kira abko Jacobokwe kä biani ngobo Joséye, ye abko näma känime juta Sicar ken ⁶amne, ñö okwä Jacobokwe näma yete, ye kanti Jesu rikaba. Akwa Jesu rababa dräre dikaka kisete, abtä rababa tākänintbe ñö okwä ye kanti. Ñänä jataba nūke ruäre käin angwane, Jesu rababa tākänintbe yete. ⁷⁻⁸Akwa nun ja töitikaka ben abko rikaba mrö kökö jae jutate, aisete Jesu näma kaibe yete. Ye btäräbe meri Samariabo jataba nūke iti ñö okwäte yete ñö den jae angwane, Jesukwe niebare ie:

Ñö ngwen chi tomnane tie, niebare kwe meri yeye.

⁹Akwa ni israelita abko ja gete ñakare jire chi nitre Samariabobe, aisete meri ye namani töbike kri Jesu kukweibtä, käkwe niebare krörö mda ie:

Nitre israelita tä ja gete ñakare jire chi nun Samariabobe, ¿ye ñobtä abko ma israelita amarebti ti Samariabo abko ie ma kite ñö kärere ñadre jae ye? niebare kwe Jesuye.

¹⁰Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän kuin tä makrä Ngöbökwe amne nireta blite mabe, ye rabadre gare mae angwane, makwe ñö nire^d kärekäre ye kärädre tie amne tikwe biandre mae, niebare Jesukwe ie.

¹¹Angwane meri ye käkwe niebare Jesuye:

Jändrän ñakare ñö diankakra mae amne ñö okwä noko mente nguse, ¿se abko ñö nire kärekäre makwe diandre mdente tikrä se? ¹²Mdakäre abko, nun mräkä kira Jacob käkwe ñö okwä noko mikaninte nunkrä amne niarakwe ñö noko ñani. Erere arato, niara ngäbriänkä amne jändrän kwekwe käkwe ñö noko arabe ñani. ¿Akwa mtare abko ja ruen bäri Jacobokrä mae ya? niebare kore kwe mda ie.

d 4.10 Ñö nire käta nüne kärekäre Ngöböbe bä mike.

¹³Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ni jökrä käta ñö noko ñaen abko ie tomna tä nementa. ¹⁴Akwa ñö bianta tikwe ye abko nire nire käkwe ñadre abko ie tomna ñan rabadreta jire mda, ñobtä ñan angwane tikwe ñö biandre abko ñadre kwe, ñö ye abko rabadi neen kärekäre btä, käkwe mikadi nüne kärekäre Ngöböbe, niebare kwe meri yeye.

¹⁵Angwane meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Tomna ñan rabadreta mda tie amne ti ñan jatadreta ñö mda denta jire chi nete, abkokäre ñö nire kärekäre bianta makwe, mata niere, ye ari bien tie, niebare kwe ie.

¹⁶Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Nän ma kwäräi kärere, ben ma jatata nete, niebare kwe ie.

¹⁷Abtä meri ye käkwe niebare mda ie:

Ti kaibe. Ti kwäräi ñakare, niebare kwe Jesuye.

Jesukwe niebare ie:

Ma kaibe, ma kwäräi ñakare makwe nini, ye abko kukwe era erere nini kuin makwe, ¹⁸ñobtä ñan angwane makwe ja kwäräi mikanina nirike jire amne, mtare mata ni brare mdara jire ben, akwa munkwe ñan ja mikani gure metre, aisete ma gure ñakare, makwe nini metre kore, niebare kwe meriye.

¹⁹Jesukwe ñäkäbare kore meri yeye angwane, meri ye käkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ma abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre nibi tuen tie.

²⁰Akwa nun mräkä Samariabo kirakira käkwe Ngöbö käikitaninkä ngitio nebti, akwa nun rikadre Ngöbö käikitekä juta Jerusalénte abko mun israelita tä niere, niebare kwe Jesuye.

²¹Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Meri, ti kukwe mike era makwe. Kä nukera angwane, munkwe ni Rün Ngöbö käikitadikä mdente erere rabadi dbe Ngöbökrä, aisete mun rikadre känime ngitio Gerizim nokobti ya o mun rikadre Jerusalén Ngöbö käikitakakäre, ye abko ñan rabadre ütiäte. ²²Mdakäre abko, Ngöbö gare ñakare metre mun Samariaboye, aisete munta nire käikitekä ye gare ñakare metre munye; akwa nun israelita abko käta nire käikitekä, ye gare metre nunye, ñobtä ñan angwane ni diantarikä abko jatadi nun israelitakri. ²³Akwa mtare kä jatadi amne kitera nuke angwane, nire nire tö Ngöbö käikitaikä ye abko käkwe nuendi era metre Ngöbö Kukweita dirire ye kwrere amne Ngöbö Üai köböire. Ni Ngöbö käikitakaka kore abko Ngöböta känene jakrä, ²⁴ñobtä ñan angwane Ngöbö abko üai, ye aisete nire nire tö Ngöbö käikitaikä abko käkwe nuen era metre Ngöbö Kukweita dirire ye kwrere amne Ngöbö Üai köböire. Abko kore se, niebare kwe meri yeye.

²⁵Abtä meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Ni Dianinkä Ngöbökwe (kädekata Kristo kukwe griegore) abko rükadre, ye garera tie amne, niara rükadre angwane, kukwe era erere niedi jökrä kwe nunye kukwe nebtä, niebare kwe ie.

²⁶Angwane Jesukwe niebare ie:

Ni btä mata blite ye abko ti ara. Ti ne mden käta blite mabe ye, niebare mda kwe ie.

²⁷Ye btäräbe nun ja töitikaka Jesube jataba nüketa angwane, Jesu nämäne blite meribe, yebtä nun ñan töi rababa krütare. Akwa meri ye abko tö namani dreye amne Jesu nämäne dre kädriere ben abko nin ja rükaba töre jire nunye ngwentari ie.

²⁸Akwa meri ye käkwe kantra mikateba, bti rikabata jutate, käkwe niebare nitre jutate yeye:

²⁹Tikwe kukwe nuenbare kaibe tiebe, ye abko ni iti käkwe nini jökrä tie, aisete ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ruen tie abko mun jakwe tuen, niebare kwe.

³⁰Abtä nitre nünanka juta yete jataba jökrä Jesu kánti. ³¹Akwa nitre jutate jataba, ye ngämi nüke Jesu kánti, känenkri nun ja töitikaka Jesube rababa niere ie:

Dirikä, mrö kwete chi, nun nämä niere ie.

³²Akwa Jesukwe nieba nunye:

Mrö tärä keteti kwetadre tie abko gare ñakare munye, nieba kwe nunye.

³³Angwane nun ja töitikaka ben rababa niere krörö jae kwärikwäri:

¿Ni mda nüra mrö ngwena kwetadre ie ya ño yere? nun rababa niere jae kwärikwäri.

³⁴Akwa Jesu abko käkwe niebata mda nunye:

Ngöbö ti juanka tö dreye tikrä amne sribi ye abko tikwe mikadre bare täte jökrä, ye abko mrö kwrere tikrä. ³⁵Mdakäre abko, mun abko tä niere: Kä tä sö kräbkä jire nura ngwä ötakrä, munta niere. Akwa ni jökrä kä nebtä abko tire Ngöbökwe amne nire nire tä juto biare tödeke tibti abko nura nena biare ötadre kwrere, aisete nura tirete ye nena biare ötadre, ye munkwe mika ñäräre abko tita niere munye. ³⁶Mtare, nire nire tä biare tödeke tibti, ye nitre nura ngwä ötaka tä ngwena tödekakäre tibti abko ie sribi ütiä bianta. Erere arato, nitre nura ngwä ötaka käta ni jökrä ngwena tie tödeke tibti, rabadre nüne kärekäre abkokäre. Yebtä abko ni nura nökaka käta Ngöbö Kukwei mike gare ni mda mdaye amne ni juto biare tödeke tibti, ye nitre nura ngwä ötaka käta ngwena tödeke tibti käkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä abkokäre. ³⁷Ye abko, kukwe nieta krörö: Ni iti käta nura nökö, akwa ni mda abko käta ngwä ötö, abko nieta metre kore. ³⁸Ye kwrere, munkwe nura nökani ñakare tare, akwa tikwe mun juamba nura ngwä ötö. Ni mda mda käkwe sribibare kri sribi Ngöbökwebtä amne mun abko nikani jirekäbe sribi kwekwe ngwä ötö. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka ben yeye.

³⁹Jesu nämane juta Sicar yete angwane, ni kwati Samariabo nünanka yete kākwe tödekani Jesubti, ñobtä ñan angwane meri ben Jesukwe blitabare ye abko namani niere: Ni menteni gare ñakare tie, akwa kukwe nuenbare kaibe tiebe tikwe abko nini metre jökrä kwe tie, niebare kwe. Yebtä ni kwati kākwe tödekaba Jesubti. ⁴⁰Yebti nitre Samariabo rükaba Jesu kánti angwane, Jesu rabadre basare ietre abko rababa ribere kisere ie, ye erere Jesu rababa köböbu juta Sicar yete. ⁴¹Angwane ni kwati kākwe niara kukwei nuaba, abtä ni kwati kākwe tödekaba bti. ⁴²Angwane nieba krörö kwetre meri yeye:

Mtare ñan kukwe nieba makwe jabtä nunye aibe köböire niara mikata era nunkwe, akwa nun ara jire kākwe niara kukwei nuri blite, aisete niara abko ni jökrä töi kāmekāme Ngöbö rüere Diantarikä abko nena gare era metre nunye, amne niarabti nunta tödeke, nieba kwetre meri yeye.

Sribikä jreikrä abko ngäbäkre kwe Jesukwe mikaninta quinta
(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³Yebti kä rikaba köböbu ta angwane Jesu nämä juta Sicar, rikabata kä Galileate mda. ⁴⁴(Akwa käre Jesu ara jire nämä niere krörö jabtä: Ni Ngöbö kukwei niekä abko mikata ütiäte ñakare ja käite, nämä niere.)

⁴⁵Akwa Jesu rababa kä Galileate angwane, nitre nünanka yete kākwe kaba ngäbti kuin, ñobtä ñan angwane niaratre jananbare arato Bieta Pascuabtä Jerusalén angwane, Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenbare ye abko tuani jökrä kwetre amne tö namani tuai mda, aisete kaba ngäbti kuin kwetre.

⁴⁶Jesu rikaba nebe juta Canáte kä Galilea yete. Juta Caná kánti Jesukwe ñö kwitani uba döire, ye kánti rababata. Angwane abko ni nämä iti sribikä ütiäte kri jreikrä abko kän ngäbäkre nämä bren dikaro juta Capernaümte. ⁴⁷Angwane Jesu nämane kä Judeate abko nūkaninta kä Galileate abko sribikä ütiäte jreikrä ye kākwe gani angwane rikaba ja tuakäre Jesube. Rükaba Jesu kánti, ñobtä ñan angwane ngäbäkre kwe nämane bren jume dikaro amne jatanina krüte, aisete rababa Jesu ngwen kisere neme ja gwiriete ngäbäkre ye mikakäreta quinta. ⁴⁸Abtä Jesukwe nieba ni jökrä nämä yete ie:

Sribi ñan tuabare nuenta tikwe, Ngöböta tibe bä mikakrä, ye ñan rabadre bare Ngöbö diebti tie angwane, mun nünanka nete ye kākwe ñan tödekadre jire chi tibti, nieba kwe ietre.

⁴⁹Akwa sribikä ütiäte jreikrä ye kākwe nieba mda Jesuye:

Nane ngäbäkre tikwe krüta tikän, ye känenkri brän jötrö ti kánti, nieba kwe ie.

⁵⁰Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ma ngobo rabadita quinta, aisete nänta ja gwiriete, nieba kwe ie.

Angwane ni ye kākwe Jesu kukwei mikaba era, aisete rikabata ja jiebti. ⁵¹Nämāne dikekä ji ngrabare ja jue kukwäre angwane, nitre sribikä kwe jatani, nükani ngätai ben, kākwe niebare ie:

¿Ngäbäkre makwe nibirate kuinta! niebare kwetre ie.
⁵²Abtä niarakwe niebare mda:
 Kä nuäi angwane ja ki ruenta mobe ie, niebare kwe.
 Jändrin, ñänä okwä krati dere angwane, drangwan rikaba btä, niebare kwetre ie.

⁵³Angwane ñänä okwä ye näre dere Jesukwe niebare krörö ngäbäkre rün yeye: Ma ngobo rabadita kuinta, niebare kwe ie, ye abko nükaninta töre ie amne niara btä mräkä kwekwe erere käkwe tödekani jökrä Jesubti.

⁵⁴Ne abko Jesu näma kä Judeate, rükabata Galileate angwane, sribi kri ñan tuabare nuenba bobukäre kwe Ngöbö nämane ben bä mikakäre.

Jesukwe ni bren mikaninta kuinta ñö okwä Betesda kánti

5 ¹Yebti köbö mdara jire te, nitre israelita jataba bieta mda nuene Ngöbö käikitakakrä angwane, Jesu rikabata Jerusalén mda.
²Angwane Jerusalén yete abko jukweta kwati abko kädianta Jukwe Obejakwe. Känime jukwe ye ken ñö okwäta kwati abko kädianta Betesda hebreore amne jukäta kwärike ñö okwä ye bäre temen. ³Jukä ye täni ni bren bren näma kwati abko krörö: Ni okwä kä drünente, ni nakwente amne ni ruen ñakare ngrabare aisete dikekä ñakare abko näma kitanintbe tementa yete. [Ñö ye abko nämane ngibiare kisere, ⁴ñöbtä ñan angwane nane nane angele nämane kite timonkwäre, kä nämane ñö mike ngrenkä angwane, ni bren rikadre käne ñöte abko rabadreta kuinta, aisete nämane ñö ngibiare kisere.]^e ⁵Ni bren bren ye ngätäite abko ni näma iti abko nikani bren kä kwä gre bti kwä jätäbti kwä kwära abko näma siba. ⁶Ni ye näma kitanintbe temen yete, btä Jesu okwä rababa angwane, kä raire niara nikani bren nike abko ben nämane nüke yete abko Jesukwe gaba btä angwane, nieba kwe ie:

¿Ma tö rabaita kuinta ya? nieba Jesukwe ie.

⁷Angwane ni bren ye käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ñö okwä se tä kite ngrenkä batire batire kukwäne angwane, ni mda ñakare ti mikaka te, aisete käre ti töta neme rikai ñö okwä nokote angwane, ni mda tärä niken käne te, aisete käre tita nemente ye, nieba kwe ie.

⁸Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Näin krö, jänkwata makwe ye den kisete, ben ma rika dikekä, nieba Jesukwe ie.

⁹Ye btäräbe ni ye rababata kuinta batibe, käkwe jänkwata jakwe dianba kisete, bti rikaba dikekä kwäräkwärä se kwrere. Akwa ye näire abko köbö jadükakrä te ni ye rababata kuinta. ¹⁰Ye aisete ni bren rababata kuinta, ye ie nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba:

e 5.4 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

Köbö jadükakrä mtare, ye te makwe jänkwata makwe ye ngwiandre ñakare jire, ¿ye ñobtá mata ngwena ye? nieba kwetre ie.

¹¹ Abtä ni ye kákwe nieba nitre israelitaye:

Ni ti mikakata quinta kákwe nini krörö tie: Jänkwata makwe ye den kisete, ben nän dikekä, nini kwe tie, erere tita nuene, nieba kwe ietre.

¹² Angwane nitre israelita ji dokwäte ye kákwe nieba mda ni yeye:

¿Jänkwata makwe ye den kisete, bti nän dikekä, ye nirekwe nini mae? nieba kwetre ie.

¹³ Akwa nirekwe mikabata quinta abko ñan rababa gare ie, ñobtá ñan angwane Jesukwe niara mikaninta quinta angwane, ni nämä kwati, ye kánti Jesukwe kä mikakaba kä bube ngware. ¹⁴ Yebti ni bren mikabata quinta Jesukwe ye nämä ju blitakrä Ngöböbe kánti abko kwanba Jesuye angwane, Jesukwe mäträba btä, kákwe nieba ie:

Tuen, mtare ma nenante quinta Ngöbö diebti, akwa nane kukwe mda rakaka bäri tare mabtä, ye ngäniene makwe ñan ja mika ngite Ngöbö rüere mda, nieba kwe ie.

¹⁵ Angwane batibe Jesukwe niara mikaninta quinta, ye abko rikaba, kákwe niebare nitre israelita ji dokwäte yeye.

Ngöbö Odei köböire ni raba nüne käreikäre Ngöböbe

¹⁶ Ye kwrere Jesu nämä sribi nuene köbö jadükakrä näire, abtä nitre israelita ji dokwäte rababa nän kisere Jesu rüere. ¹⁷ Akwa blitaba kwetre Jesube angwane, Jesu abko kákwe nieba krörö ietre:

Ti Rün tikwe tä sribire käre abti kä nüke mtare abko erere tita sribire arato, nieba kwe ietre.

¹⁸ Nebtä abko bäri nitre israelita ji dokwäte tö rababa Jesu müre ketai mda, ñobtá ñan angwane köbö jadükakrä ye abko Jesu ñan namani mike ütiäte jae, namanintre nütüre. Bärire mda abko, Ngöbö abko ja Rün jakwe Jesu rababa niere, yebtä abko Jesu nämä ja mike Ngöböire abko dokwäre tö rababa Jesu müre ketai.

¹⁹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kukwe era erere ti bike niere munye: Ti, Ngöbö Odei ne ñan raba jändrän nuene jire chi ja töi jenbti, akwa ti Rünta dre dre nuene, ye erere ti Ngöbö Odei tä nuene, ñobtá ñan angwane jändrän jökrä nuenta ti Rünkwe ye erere tita nuene. ²⁰ Ye ñobtá ñan angwane ti Rün kätä ti niara Odei tarere amne ti Rün kätä dre dre nuene, ye erere tä mike gare jökrä tie. Ye abko, ni bren mikaninta quinta tikwe, yebti ta sribi bäri krikri ñan tuabare munkwe abko ti Rünkwe mikadi tuadre munye ti köböire, abtä mun ñan töi rabai krütare. ²¹ Ti Rün kätä ni krütani miketa nire amne tä nebe nünenta, ye kwrere arato ti, Ngöbö Odei ne tö rabadre nire nire mikaita nire, ye erere tikwe mikadita nire. ²² Ti Rün kätä kukwe ükete ñakare ni kä nebtä kräke, akwa ti Ngöbö Odei ne kisete sribi mikani

kwe, kukwe ükatekäre kä mrä angwane ni kä nebtä kräke, ²³ni jökrä käta ti Rün mike ütiäte kri, ye kwrere ti, Ngöbö Odei ne mikadre ütiäte kri kwetre amne käikitadrekä kri kwetre arato, abkokäre kä biani kwe tie kukwe ükatekäre. Ye abko, nire nire käkwe ñan ti Ngöbö Odei ne mikadre ütiäte jae, ye ngwane ti Rün käkwe ti juani ye mikata ütiäte ñakare kwetre arato.

²⁴Kukwe era erere ti bike niere mda munye abko krörö: Tita blite ye nire nire tä kukwe nuen amne tä ketete ja olote amne ni ti juanka, yehti tä tödeke, ni ye abko tä neme nünenta kärekäre Ngöböbe amne Ngöbökwé ñan juandi kä ja tare nikakrä kanti, ñobtä ñan angwane niara ngämi tödeke tibti, känenkri nämane ni ngwäkäre kwrere, akwa tödekabtä tibti nükani nire kena. ²⁵Akwa kukwe mdara jire era erere ti bike niere munye abko kä kitera nüke mtare angwane, ni ngwäkäre ie ti Ngöbö Odei kukwei jaradi angwane, nire nire käkwe ti Ngöbö Odei kukwei nuadre, bti tödekadre kwe tibti, ye abko rabadi nüne kärekäre Ngöböbe, ²⁶ñobtä ñan angwane Ngöbö di tarä ni mikakrä nire, ye kwrere arato kä biani kwe tie ni mikakäreta nire. ²⁷Erere arato, kä biani täte jökrä kwe tie kukwe ükatekäre ni mda mda kräke, ñobtä ñan angwane ti abko Ni Kä Nebtä Ngobo, aisete kä biani kwe tie sribi ne nuenkäre.

²⁸Tita kukwe niere, yehtä munkwe ñan töbika krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane kä jatadi köböitira jire abko te ni krütani doboi mikani, ie ti Ngöbö Odei ne kukwei jaradi dobohti angwane, ²⁹rükadita nire jökrä. Akwa nire nire käkwe sribi nuenbare kuin Ngöbökrä abko rükadita nire nünakäre kärekäre Ngöböbe amne, nire nire käkwe kukwe nuenbare käme Ngöbö rüere abko rükadita nire ja tare nikakäre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. ³⁰Mdakäre abko, ti ñan raba kukwe nuene jire chi ja töi jenbti, aisete ti Rünkä kukwe ükatemna ño tie ni mda mda kräke, ye erere tita ükete. Amne tita kukwe ükete kuin metre, ñobtä ñan angwane ti ñan tö kukwe nuein jire chi ja töi jenbti kä ngwiankrä nuäre jabtä, akwa ti tö ti Rün ti juanka moto mikai nuäre, aisete niara töta neme dreye, ye erere tita nuene.

Kukwe niebare Jesu kräke

³¹Mdakäre abko, ti aibe käkwe blitadre jakrä au, ye ngwane ti kukwei ñan rabadre tuen metre munye, ³²akwa ti Rün arato tä kukwe era erere niere tikrä arato. Niara abra tä kukwe niere metre tibtä abko gare kuin tie.

³³Ye abko, bati munkwe ni juani kukwe ngwentari Juan Bautistaye angwane, Juankwe blitabare kuin era metre kukwe erabtä tikrä. ³⁴Ye abko, ñan ni mda mda käkwe blitadre tikrä abko ütiäte tikrä, aisete Juankwe blitabare abko tita niereta. Akwa Juankwe kukwe niebare tibtä, ye munkwe mikadre era, köböire mun rabadre dianintari, abkokäre tita

Juan kukwei niereta munye. ³⁵Juan abko nükani ñotra kwrere abko trã namani ngitiekã mun ngätäite, kä namani kukwe era erere niere tibtä angwane, bã jötrö mun tö namani käi ngwen nuäre jökrã jãbtã Juan kukwei nuare abti mun ñan tö namani kukwei nuai mda.

³⁶Akwa ni mda mda blitaka bäri kuin tikrä Juan ngwã abko nere: Ti Rünkwe sribi nuemna bätäkã ngwarbe tie, ye erere tita nuene. Ye abko, ti Rünkwe ti juani era metre abko sribi ye käta bã mike tibtä. ³⁷Erere arato, ti Rün ti juanka ye abko tä blite metre tikrä. Akwa mun abko kãkwe ñan ti Rün kukwei nuabare jire chi amne niara bã ño abko mun tuen ñakare amne ³⁸ti Rün kukwei neketete ñakare munbtã, ñobtä ñan angwane ti juani ti Rünkwe abkobti mun ñan tä tödeke, aisete ti Rün kukwei ñan tä neme munbtã. ³⁹Ye abko, munta ja töitike krübãte Ngöbö Kukweibtã, ñobtä ñan angwane ye köböire mun rabadre nüne kãrekãre abko munta nütüre, akwa Ngöbö Kukwei ara käta blite tibtä, ⁴⁰akwa ti nebti mun ñan tö tödekai nünakãre kãrekãre Ngöböbe.

⁴¹Mdakãre abko, ni mda mda kãkwe ti mikadre ütiãte, kãkwe ti käikitadrekã, ye abko ñakare ütiãte tikrä, ⁴²akwa mun abko gare kuin jökrã tie abko krörö: Munta Ngöbö tarere ñakare, ye gare kuin tie munbtã, ⁴³⁻⁴⁴ñobtä ñan angwane mun abko tä ja käikitekã kwãrikwãri amne Ngöbö itibe kãkwe mun käikitadrekã, yebtä munta töbibe ñakare, aisete ¿mun rabadre tödeke ño tibti? Ni mda mda jatadre kukwe ükaninte au niere mun moto mikakãre nuäre, ye abko munkwe kadre ngãbti jäme jötrö, akwa ti abko jatani ti Rün kãbti, niara kukwei niere metre munye angwane, mun ñan tö ti kain ngãbti.

⁴⁵Akwa kä mrã angwane, ti nãin mun kite ngite ti Rün ngwãrekri munkwe ñan nütü tibtä, ñobtä ñan angwane Moisés, btã munta ja töi mike, Moisés ye ara kãkwe mun kitadi ngite ti Rün ngwãrekri, ⁴⁶⁻⁴⁷ñobtä ñan angwane mun ñan tö tödekai tibti. Akwa Moisés kãkwe tãrã tikani tibtä abko munta mike ñakare era jae. Ye ti abko kukwei mikadre era ño jae munkwe amarebti Moisékwe tãrã tikani tibtä ye mikadre era munkwe, ye ngwane munkwe ti kukwei mikadre era jae arato amne munkwe tödekadre tibti, ñobtä ñan angwane Moisékwe tãrã tikani tibtä. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwãteye.

Jesukwe ni mili krãrike bukani

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

6 ¹Abti bati Jesu rikabata Galilea mda. Abti Jesu rikabata Ñö Okwã Kri Galilea kwãrãkri. (Ñö okwã ye arabe kãdianta Tiberias arato). ²Angwane ni rikaba kwati Jesu jiebtã, ñobtä ñan angwane Jesu rababa sribi kri ñan tuabare nuene Ngöbö nãmane ben bã mikakãre, kä rababa ni bren bren miketa quinta nitre ye okwãbti, yetari rikaba Jesu jiebtã. ³Angwane Jesu rikaba ngitiobtä mintokwãre, kãnti rababa

täkänintbe temen nun ja töitikaka benbe. ⁴Kä ye ngwane abko bieta nitre israelitakwe kädianta Pascua, ye köböi jatabara nüke ja ken.

⁵Akwa Jesu rababa täkänintbe dirire ietre. Yehti niara käkwe nikraba angwane, ni näma näin kwati jiehti, yehtä okwä rababa angwane, nieba kwe Felipeye:

¿Ni kwati se kräke nikwe ban kökadre mdente, mata nütüre? nieba kwe ie.

⁶Jesu abko käkwe dre nuendi abko rababara gare kuin ie, akwa Felipekwe dre niedre abko Jesu tö rababa gai, käkwe nieba kore ie.

⁷Angwane Felipekwe nieba Jesuye:

Ngwian ganaindre sö krä kwä jire rabadre nikwe akwa, ngwian ye näre ñan rabadre täte jire chi mrö kökakra biandre kiakia nitre kwati seye, nieba kwe ie.

⁸Ye btäräbe Simón Pedro etba Andrés ja töitikaka Jesube arato käkwe nieba Jesuye:

⁹Ngäbäkreta iti nete abko kwe sebada bainta kunrike amne gwa nõtare tä krobu kwe, akwa ¿se abko rabadre täte ño nitre kwati bti se? nieba kwe ie.

¹⁰Abtä Jesukwe nieba mda:

Nitre ye rabadre täkänintbe jökrä temen niere ietre munkwe, nieba kwe.

Angwane kä ye kanti abko kä mikäre temen, kanti nitre ye rababa täkänintbe jökrä. Nitre brare brare aibe näma mili krärike jire yete.

¹¹Angwane ban näma kunrike ngäbäkrekwe, ye Jesukwe dianba kisete, kuin nieba btä kwe Ngöböye, bti nitre näma täkänintbe temen, yehti dräiba kwe. Erere arato, gwa dräiba kwe amne ni itire itire tö rababa mröi nuäi nuäi, ye erere bianba kwe ietre. ¹²Yehti nitre ye rababa trine trine jökrä angwane, Jesukwe nieba nun ja töitikaka benye:

Ban oto nebete se ñan rikadre ngwarbe jire chi, abkokäre ükekrö jökrä munkwe, nieba kwe.

¹³Ye erere bkänä, sebada bain oto rabateba, ye nunkwe ükakraöba kutia krikri kwä jätähti kubu jire.

¹⁴Sribi kri ñan tuabare nuenba Jesukwe Ngöbö nämane ben mikakäre gare, ye abko nuenbare kwe nitre kwati ye okwähti angwane, niaratre rababa niere jae kwärikwäri:

Ni Ngöbö kukwei niekä rükadre kä nebtä niebare Moisékwe abko ara tä nete ñan ñan, rababa niere jae kwärikwäri.

¹⁵Akwa niaratre tö namani Jesu ngwiain kisere mikakäre jreire, ye gaba btätre Jesukwe. Abtä Jesu rikabata jirekäbe nementa ngitiobti minti rabakäre kaibe yete.

Jesukwe dikakabare ñöbti
(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶Yehti kä jataba iko angwane, nun ja töitikaka Jesube abko jatabata motokwäre nüketa ñö okwä kanti. ¹⁷Ye kanti ru näma krati, te nun

rükaba. Jesukwe nun juanba juta Capernaúmte abko erere ru yete nun rankwaba, bti nun rikaba ñö okwäbti. Nun rikaba angwane, kä rababara iko, akwa Jesu ngämi nuketa rute. ¹⁸Nun rikaba, ye btäräbe müre jataba mate ribi ja dibti, kä rikaba ñö kitekä nekwäre sekwäre angwane, ¹⁹nun abko rikabara mobe ñöbti, bäsi kilometro krärike, krä ti näre angwane, Jesu näma dikekä ñöbti. Jesu näma dikekä ñöbti, ye jataba nüke ru ken nun kanti, btä nun okwä rababa. Abtä kä jürä rababa kri nunbtä.

²⁰Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Tita näin, aisete mun ñan rekwetaka tibtä, nieba kwe.

²¹Angwane kä rababa nuäre nunbtä Jesu kare ngäbti rute. Ye btäräbe nun rababa ñö köräbti juta Capernaúmte.

²²Yebti jändrinane angwane, ru näma kratibe abko te nun ja töitikaka Jesube rikaba, akwa Jesu abko rikaba ñakare rute nunbe, ye abko nitre kwati rababa ñö okwä kwäräkri ye käkwe gaba. ²³Ye btäräbe ru mda mda nämane juta Tiberiate abko nukani neme känime, Jesukwe kuin nieba banbtä, bti dräiba kwe, ye ken ru namani. ²⁴Angwane Jesu näma ñakare yete amne nun ja töitikaka ben näma ñakare yete, ye nitre kwati käkwe gaba angwane, rankwaba arato rute, rikaba arato juta Capernaúm kukwäre Jesu känentari.

Jesu abko ban ni mikakäre nüne kärekäre

²⁵Ye erere bkänä, rikaba nebe ñö okwä kwäräkri, kanti Jesu kwanba ietre angwane, nieba kwetre ie:

¿Dirikä, ma nukani ñongwane nete? nieba kwetre ie.

²⁶Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Sribi kri ñan tuabare tikwe nuenba mun okwäbti Ngöböta tibe bä mikakäre, abkotari munta ti känentari ñakare. Akwa tikwe mun bukaba trine trine bante, aibetari munta näin ti jiebti abko ti tö nibi niei munye. ²⁷Akwa mrö tä niken ngwarbe jötrö te tikwe mun bukaba, ye kräke munkwe ñan sribi, akwa mrö käkwe ni mikadre nüne kärekäre Ngöböbe, ye kräke munkwe sribi. Mrö ni mikakrä nüne kärekäre, ye abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo aibe käkwe biandre munye, ñöbtä ñan angwane ti abko dbe Ngöbö ti Rün ngwärecri abko Ngöbö ti Rün käkwe bä mikanina tibtä, nieba Jesukwe ietre.

²⁸Abtä nitre ye käkwe nieba mda Jesuye:

¿Nunkwe sribi mden nuendre, ie Ngöbö tö abko nun tö gai? nieba kwetre ie.

²⁹Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti abko juani Ngöbökre. Tibti munkwe tödekadre, ie Ngöbö tö, aisete ye aibe nuendre munkwe, nieba kwe ietre.

³⁰Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

¿Sribi mden mden ñan tuabare makwe bä mikadre tuare nunye, Ngöböta mabe mikakäre gare nunye, abtä nunkwe tödekadre mabti?

¿Amne sribi mden nuenta makwe abtä nun rabadre tödeke mabti? ye niere nunye. ³¹Makwe nuendre krörö ruen nunye: Nun mräkä kirakira nämane dikekä kä kaibete angwane, mrö kä mana kwetani kwetre abko sribi kri ñan tuabare Moisékwe nuenbare. Kukwe yebtä abko nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ban kä käinbti kä mana bini kwetadre nie,

Exodo 6.14

abko Ngöbö Kukwei käta niere. ¿Ye kwrere makwe nuendre arato ya? nieba kwetre Jesuye.

³²Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Moisékwe ban kä käinbti biani ñakare kwetadre munye, akwa Ngöbö ara käkwe biani Moisés köböire. Akwa mtare ti Rün käta ban era metre kä käinbti bien mun kräke, ³³ñobtä ñan angwane ban era metre bianta Ngöbökwé ni jökrä kräke, ye abko ni kä käinbti jatani kä nebtä abko tä mun mike nüne kärekäre, ye abra ban era metre, nieba kwe mda ietre.

³⁴Abtä nieba kwetre mda Jesuye:

Dänkien, makwe ban ye bian käre köbö kwatirekwatire nunye, nieba kwetre ie.

³⁵Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti abko ban käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Nire nire tä kite tie amne tä tödeke tibti, ni ye ñan rabadreta mröi jire chi mda. Erere arato, nire nire käta tödeke tibti abko ie tomna ñan rabadre jire chi mda. ³⁶Akwa ye abko tikwe kukwe niebarera munye, erere ti bike niereta munye abko krörö: ti tuata munkwe, akwa mun ñan tö tödekai tibti. ³⁷Akwa nire nire bianta tie ti Rünkwe, ye abko tä kite tie tödekakäre tibti amne, nire nire tä kite tie, ye abko tita ngibiare kuin jakrä amne tita juentarita ñakare jire chi mento. ³⁸Ye abko ñan ti kä käinbti jatani kä nebtä kukwe nuenkäre ja töi jakwebti, akwa ti Rün käkwe ti juani, ye abko tö dreye abko erere ti jatani mike täte. ³⁹Amne ti Rün käkwe ti juani abko käkwe nire nire biandre tie, ye abko ñan riadrete jire iti tikän amne kä mrä angwane tikwe mikadreta nire nünakäre kärekäre Ngöböbe abko ie ti Rün tö, ⁴⁰ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ti Ngöbö Odei mikadre ñäräre kuin amne tödekadre tibti kwe abko käkwe nünanđi kärekäre amne, köbö mrä angwane tikwe mikadita nire abko ie ti Rün tö abko erere tita nuene, nieba Jesukwe.

⁴¹Ti abko ban kä käinbti jatani kä nebtä, nieba Jesukwe, yebtä abko nitre israelita ji dokwäte rikaba ñäke jökrä Jesu rüere mda, ⁴²käkwe nieba krörö:

¿Jesu noko abko ñan José ngobo ya? Niara rün amne meye gare kuin nie. ¡Se ñobtä nämane kä käinbti abko jatani kä nebtä nibi niere mtare se! rababa niere Jesu rüere.

⁴³Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Kwekbe munkwe. Munkwe ñan ñäkä kore ti rüere. ⁴⁴Ti Rün käkwe ti juani, ye ñan jatadre ni ngwena tie angwane, ni ñan jatadre jire iti ja tõi jenbti tie, akwa ni ye tä kite tie abko tikwe mikadita nire nünakäre käreikäre Ngöböbe köbö mrä angwane. ⁴⁵Ye mden kisete, nitre Ngöbö kukwei niekä kira käkwe tarä tikani btä nieta krörö:

Ngöbökwé ni jökrä tõi tikadi,

Isaías 54.13

nieta Ngöbö Kukweibtä. Ne aisete nire nire tä ti Rün kukwei nuen amne ti Rün käkwe tõi tikadre, ye abko tä kite tie. ⁴⁶Ye abko, ni ñakare jire iti kä nebtä käkwe ti Rün tuani, akwa ti jatani Ngöbökwé ne aibe käkwe ti Rün tuani. ⁴⁷Ne aisete, ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käkwe tödekadre tibti ye abko käkwe nünandi käreikäre Ngöböbe. ⁴⁸Ti abko ban käta ni mike nüne käreikäre. ⁴⁹Mun mräkä kirakira käkwe mana kwetani kä kaibete, akwa ye nämáne ni mike nüne ñakare käreikäre, aisete niaratre krütani jökrä. ⁵⁰⁻⁵¹Akwa ti abko ban kä käinbti jatani kä nebtä ara tä nete amne nire nire käkwe ban ne kwetadre abko ñan krütadre käreikäre, akwa nünandi käreikäre kwe. Akwa ban biandi tikwe kwetadre, ye abko ti ngätä tikwe ne biandi tikwe. Angwane ni jökrä rabadre nünenta käreikäre, abkokäre tikwe ja ngätä ne ara jire biandi müre ketadre.

⁵²Yebtä abko, nitre israelita ji dokwäte rikaba ñäke jae kwärikwäri Jesu rüere, käkwe nieba:

¿Ni se käkwe ja ngätä biandre kwetadre ño nie amarebti nibi ñäke kore se? rababa niere.

⁵³Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye, btä ti bike kukwe bä mike krörö munye: Nire nire tä kite tie, ye abko tä ti ngätä kwete kwrere amne nire nire tä tödeke tibti, ye abko tä ti däríe ñaen kwrere. Angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo ye munkwe ñan ngätä kwetadre amne munkwe ñan däríe ñadre angwane, munkwe ñan nünandre käreikäre Ngöböbe. ⁵⁴Ne aisete, nire nire käkwe ti ngätä kwetadre amne ti däríe ñadre kwe kore, ye abko käkwe nünandi käreikäre Ngöböbe angwane, tikwe mikadita nire köbö mrä näire, ⁵⁵ñobtä ñan angwane ti ngätä abko mrö era metre amne ti däríe abko tomna era metre. ⁵⁶Ne aisete, nire nire jatadre tie, käkwe ti ngätä kwetadre amne nire nire käkwe tödekadre tibti, käkwe ti däríe ñadre, ni ye abko käkwe nünandi ketetibe tibe amne tikwe nünandi ketetibe ben arato. ⁵⁷Ti Rün käkwe ti juani, ye tä nüne amne niara köböire tita nüne, ye kwrere arato nire nire käkwe ti ngätä kwetadre mrö kwrere, ni ye abko käkwe nünandi käreikäre ti köböire. ⁵⁸Ti ngätä ne abko ban kä käinbti jatani kä nebtä. Yebtä tita blite amne kukwe bä mike. Ban ne abko ñakare mana kwetani mun mräkä kirakirakwe ye kwrere, ñobtä ñan angwane

niaratre kākwe mana kwetani, akwa krütani jökrä. Akwa ban btä tita blite, ye abko nire nire kākwe kwetadre ye abko tödeka tibti abko tita niere angwane, nünandi kärekäre kwe Ngöböbe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

⁵⁹Kukwe ye abko Jesukwe diriba jökrä sinagogate juta Capernaümte.

Ni kwati nänkä Jesube rikaba Jesubtä mento

⁶⁰Jesukwe diriba kore, ye ni kwati nänkä ben kākwe kukwe nuaba angwane, nieba kwetre:

¿Ni se kākwe blitaniri se abko tare krübäte ni kräke, se nirekwe niara kukwei mikadre täte se? rikaba niere jae kwärikwäri.

⁶¹Niaratre rababa blite kore Jesu rüere, ye gaba Jesukwe angwane, nieba mda kwe ietre:

¿Tikwe blitaniri ye nibi mate tare munbtä ya? ⁶²¿Ti Ni Kä Nebtä Ngobo nämane nüne käne, kánti rikadreta kä käinbti mun okwäbti, ye ngwane munkwe töbikadre ño btä? ⁶³Ngöbö Üai käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe amne, jändrän jökrä kä nebtä ni ngätä kwrere, ye abko ütiäte ñakare, ñobtä ñan angwane ñan raba ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Ye abko, kukwe btä tita blite Ngöbö Üai köböire amne kukwe nini tikwe, ye munkwe mikadre era jae, kākwe tödekadre tibti angwane, munkwe nünandi kärekäre Ngöböbe. ⁶⁴Akwa mun ruäre tä nete abko ñan tö tödekai tibti, aisete mun ñan tö ti kukwei mikai era. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

Jesu abko kākwe ñäkäba kore, ñobtä ñan angwane nire nire kākwe ñan tödekadre bti, ye nämánena gare käne ie. Erere arato, ni iti kākwe niara kitadi ngise rüeye, ye nämánena gare käne ie, aisete ñäkäba kore kwe. ⁶⁵Yebti Jesukwe nieba mda ietre:

Mun töi kore, ye mden kisete tikwe nini krörö: Ti Rün kākwe ñan ni biandre tie, ye ngwane ni ñan jatadre jire iti tie ja töi jakwebti, tikwe nini munye, nieba Jesukwe.

⁶⁶Ye ngwane mentokwäre ni kwati nämá nän Jesu jiebtí kākwe kä mikakaba btä amne ñan rababa dikekä mda ben. ⁶⁷Angwane nun ja töitíkaka ni jätäbti nibu, ie Jesukwe nieba:

¿Mun tö nibi näinta mento tibtä arato ya? nieba kwe nunye.

⁶⁸⁻⁶⁹Angwane Simón Pedro kākwe nieba:

Ti Dänkien, ma kukwei abko kukwe ni mikakrä nire kärekäre amne, ma abko Ni Deme Ngöbökwé ye nena gare nunye amne nunkwe mikanina era jae. ¿Se abko nun rikadre nireye mda se? nieba kwe Jesuye.

⁷⁰Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mun ni jätäbti nibu kākwe ja töitíkadre tibe, abkokäre tikwe mun dianinkä, akwa mun iti abko diablu kwrere jire, nieba kwe nunye.

⁷¹Jesukwe ñäkäbare kore ye abko Simón Iscariote ngobo kä Judas nämá ja töitike siba Jesube abko kākwe Jesu kitadi ngise rüeye, abkobtä

nieba kore kwe. Akwa Judas abko ni ja tötikaka Jesube arato nun ni jätäbti nibu ngätäite.

Jesu nikani bieta Ju Bäbtä

7 ¹Yehti Jesu nämä dikekä kwäräkwärä dirire kä Galileate. Niara ñan tö rababa rikaita nebe kä Judeate, ñobtä ñan angwane nitre israelita ji dokwäte nämä ngibiare yete müre ketare. ²Ye ngwane abko, bieta nitre israelita kädianta Ju Bäkrä jatabare nüke ja ken. ³Abtä Jesu etbakantre käkwe nieba ie:

Mata sribi kri ñan tuabare nuene nete, ye nitre nänkä ma jiebti tä nüne kä Judeate ye käkwe tuadre, abkokäre nän nebe bietabtä Judeate. Akwa ma ñan raba Galileate nete, ⁴ñobtä ñan angwane ni rabadre ütiäte ni mda mda ngätäite, ie ni töta nebe, ye abko ñan nita nebe jändrän nuene kaibe tiebe, aisete mata sribi kri ñan tuabare nuene Galilea nete, ye ma rika nuene ni jökrä ngwärecri Jerusalén arato, nieba kwetre Jesuye.

⁵(Jesu etbakantre abko ñan nämäne tödeke bti, aisete ñäkäbare kore kwetre ie.)

⁶Akwa Jesukwe nieba mda ietre:

Kä kitani ti käne erere ngämi nüke tie, akwa mun abko kräke köbö jökrä kuin nänkrä bietabtä Jerusalén. ⁷Ni mda mda käkwe ñan bätä ngwiantre munbtä, ñobtä ñan angwane mun töi ja kwrere niaratrebe. Akwa ti abko btä bätä ngwianta kwetre, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere, ye abko käme tita niere metre ietre, abtä mätä tibtä, aisete ti ñan rikadre. ⁸Akwa mun abko rüe ñakare, aisete mun rika bietabtä amne ti abko kä kitani ti käne Ngöbökwä abko ngämi nüke, aisete ti ñan rikadre bieta yebtä. Abko kore se, nieba kwe etbakantreye.

⁹Jesukwe nieba kore etbakantreye, bti niara rababa kä Galileate yete ¹⁰angwane, etbakantre rikaba jökrä bietabtä. Yehti Jesu rikaba köre bietabtä arato, akwa rikaba kä bube tiebe, ñan rikaba ni jökrä ngwärecri. ¹¹Angwane Jesu ngämi nüke Jerusalén bietabtä, känenkri nitre israelita ji dokwäte abko rababa Jesu känentari kisere nekwäre, sekwäre bieta yete, kä rababa niere:

¿Ni ngututu ngwarbe ye tä mdente ruen? rababa niere.

¹²Akwa ni nämä kwati bietabtä, ye rababa blite tiebetiebe jökrä Jesubtä. Ni ruäre rababa niere:

Ni ye abra moto kuin, rababa niere.

Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Ñakare. Ni ye ñakare kuin amne tä näin ni ngökö jirekäbe, rababa niere tiebe Jesubtä.

¹³Akwa ni jökrä, btä nitre israelita ji dokwäte ye jürä rababa, aisete rababa blite tiebetiebe jabe kwärikwäri amne ñan rababa blite ja ngwärecri jökrä Jesubtä.

Jesukwe diribare bieta näire

¹⁴Yebti bieta ötöbu ta angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu rikaba amne rikaba dirire. ¹⁵Angwane nitre israelita ji dokwäte töi ñan rababa krütare kukweibtä, kä rababa niere:

¿Ni noko jananbare ja töitike ñakare dirikä krikri be, se ño kanti abko Ngöbö Kukwei gare krübäte dikaro ie se? rababa niere Jesubtä.

¹⁶Abtä Jesukwe nieba ietre:

Tita kukwe dirire, ye abko ñakare tikwe, akwa ni ti juanka abko kukwei dirita tikwe. ¹⁷Ne aisete Ngöbö ti juanka tö dreye, ye erere nire nire tä biare mikakäre täte, ni ye abko ie ti kukwei rükadi gare metre angwane, tita kukwe dirire, ye Ngöbökre ya o tita kukwe dirire ja töi jenbti au abko rükadi gare ie. ¹⁸Ye abko, nire nire tö ja mikai ütiäte abko käta blite ja töibti au aibe, akwa nire nire tä sribire ni niara juanka mikakäre ütiäte, ni ye abko tä kukwe era erere niere amne ñan tä kukwe ngwarbe niere jire. Ye erere tita dirire. ¹⁹Moisés abko käkwe Ngöbö kukwei biani nuendre munye ye abko era ñan ñan. Akwa ni ñakare jire iti mun ngätäite käta kukwe ye mike täte metre. ¿Ye ñobtä mun tö ti müre ketai? nieba Jesukwe ietre.

²⁰Abtä nitre näma kwati yete ye käkwe nieba mda:

¿Nire tö nibi ma müre ketai amarebti mata ñäke kore ye? ¿Ye ñan üai käme tä mabtä, kisete mata ñäke kore ya! nieba kwetre Jesuye.

²¹Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Tikwe sribi kri ñan tuabare nuenba käkwe ni mikabata quinta batibe köbö jadükakrä näire, abtä mun ñan töi rababa krütare amne mun rababa romon tikrä. ²²Akwa ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä abko Moisékwe nuemna munye, aisete Moisés kukwei mikakäre täte, munta ni ñäräkrä mike kwatabtä köbö jadükakrä näire. Ye abko ñan Moisékwe nuemna kena, akwa Ngöbökre nuemna kena nitre israelita mräkä känekäneye, yebti Moisékwe nuemnanta munye. ²³Mun ñan töta nebe Moisés kukwei kitai temen, aisete ngäbäkre tä därerere abti ñäräkrä mikadre kwatabtä niebare Moisékwe amne, köbö kwäirare ye tä nüke köbö jadükakrä näire akwa, munta ngäbäkre ñäräkrä mike kwatabtä, ye abko sribi, akwa munta nuene. ¿Ye ñobtä abko tikwe ni bren mikaninta kuin täte jökrä köbö jadükakräte abko btä mun romon tikrä? ²⁴Mun tö raba kukwe ükaite tikrä angwane, kukwe ño ño nuenta tikwe erere tuen ño munye, abtä munta ti kite ngise ngwarbe. Ye abko munkwe ñan nuendre jire chi mda, akwa kukwe era metrebti munkwe kukwe ükadrete. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

¿Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökre ya?

²⁵Angwane nitre israelita ruäre nünanka Jerusalén rababa niere jae kwärikwäri:

¿Ñan ni se kánantarita nitre ji dokwätekwe müre ketadre yera,
²⁶ amarebti tuen dirire ni jökrä ngwärekrei sete se, akwa nitre ji dokwäte
 ñan nebe ñäke jire chi ie! ¿Ni se abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara juani
 Ngöbökwé abko nibira era nitre ji dokwätekra ya ño amarebti ñan
 nebe ñäke ie se? ²⁷Ni se jatani mdenkri garera nie, akwa Ni Dianinkä
 Ngöbökwé jatadi angwane, jatadi mdenkri ñan rabadi gare nie, aiseite ni
 se abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé ruen nunye, rababa niere Jesubtä.

²⁸ Jesu nämä dirire ju blitakrä Ngöböbe kántita angwane, nitre kukwei
 jaraba kore ie angwane, Jesukwe ñäkäba ja dibti, kákwe nieba:

Ti gare kuin munye bkänä amne, ti jatani mdenkri, ye gare kuin jökrä
 munye, munta nütüre ñan ñan. Akwa ñan ti jatani ja töi jenbti amne
 Ngöbökwé ti juani era metre. Niara gare ñakare munye, ²⁹akwa ti abko
 jatani niarakri amne ti juani kwe, aiseite niara gare tie. Abko kore se,
 nieba Jesukwe.

³⁰ Yebtä ni ruäre tö rababa Jesu kain ngite, akwa niara müre ketadre
 abko käi ngämi nüke, aiseite nitre ye kákwe ñan kise mikaba jire chi btä.
³¹ Akwa ye ngwane abko, ni kwati kákwe tödekaba Jesubti abko rababa
 niere:

Ni Dianinkä Ngöbökwé rükadre angwane, sribi kri ñan tuabare abko
 ñan nuendi bäri kuin kwe ni se ngwä, raba ruen nunye, rababa niere
 Jesubtä.

³² Nitre tödekaka Jesubti rababa blite tiebe kore, ye kukwei jarabare
 nitre bariseoye. Abtä nitre bariseo btä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda
 diäre dänkientre kákwe guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä juanba
 Jesu kaen ngite. ³³ Angwane Jesukwe nieba mda:

Tikwe nünandi bä jötrö mda mun ngätäite nete. Yebti ni ti juanka,
 kánti ti näinta. ³⁴ Angwane mun rabadi ti kánentari kisere, akwa ti
 ñan kwandretari munye, ñobtä ñan angwane ti tädi, ye kánti mun ñan
 rabadre, nieba Jesukwe ietre.

³⁵ Yebtä abko, nitre israelita ji dokwäte rababa niere jae kwärikwäri:

¿Ni se abko näin mdente amarebti ñan kwandretari nie, tä niere
 se? ¿Nitre israelita tä nüne juta jenenante kwäräkwärä nitre ñakare
 israelitare ngätäite, kánti näin ya ño ruen? o ¿Nitre ñakare israelitare, ie
 näin dirire ya? Dre nuendi metre kwe ruen ³⁶ amarebti nini krörö kwe
 nie: Mun rabadi ti kánentari kisere, akwa ti ñan kwandretari munye,
 ñobtä ñan angwane ti tädi, ye kánti mun ñan rabadre niken, nini kwe
 nie, ¿se abko dre nini kore kwe se? rababa niere Jesubtä.

Jesukwe Ngöbö Üai bä mikani ñö nire kwrere

³⁷ Yebti bieta Ju Bä köbö mrä abko köbö bäri ütiäte, ye näire Jesu
 rababa nünaninkä krö ju blitakrä Ngöböbe kántita angwane, ñäkäba
 jume ja dibti kwe, kákwe nieba mda:

Mun mden ie tomna nibi angwane, mun jakwe tomna ñaen tie amne, ³⁸nire nire kākwe tōdekadre tibti abko btā ñō nire rabadi neen kāre, nieta Ngōbö Kukweibtā ye kwrere, nieba Jesukwe.

³⁹Jesukwe blitaba kore angwane abko Ngōbö Üai bā mikaba ñō nire kwrere kwe. Akwa blitaba kwe angwane, Ngōbö Üai ngāmi nūke nitre tōdekaka Jesubti yebtā, ñobtä ñan angwane Jesu ngāmi nikenta kā kāinbti, kānti Ngōbökwē Jesu mikani ütiāte kri. (Akwa Ngōbökwē Jesu mikani ütiāte kri, yebti abko Jesukwe Ngōbö Üai juani nūne nitre ja tōitikaka Jesubti yebtā.)

⁴⁰Jesukwe blitaba ye abko nitre nāma yete, ye ngātāite ni ruāre kākwe Jesu kukwei nuaba angwane, rababa niere:

Ni Ngōbö kukwei niekā rükadre niebare Moisékwē ara tā nete ñan ñan, rababa niere.

⁴¹Akwa ni mda mda abko rababa niere:

Era metre Ni Dianinkā Ngōbökwē ara noko, rababa niere.

Akwa ni mda abko rababa niere:

Ni noko abko Galileabo, asete niara abko ñan Ni Dianinkā Ngōbökwē, ñobtä ñan angwane Ni Dianinkā Ngōbökwē abko ñan jatadre nitre Galileabokri. ⁴²Ye abko, Ni Dianinkā Ngōbökwē jatadi jrei David tukwe mrākākri amne David abko dārebare juta Belénte, ye arabe kānti Ni Dianinkā Ngōbökwē jatadi arato abko nieta kore Ngōbö Kukweibtā, nieba ni ruārekwe.

⁴³Yebtā abko ni jōkrā tōi rababa bā jene jene Jesubtä. ⁴⁴Ni ruāre abko tō rababa rikai Jesu ngwena ngite, akwa nuenba ñakare kwetre. ⁴⁵Ye mden kisete, guardiatre juani Jesu kaen ngite, ye rikabata kise tōkare nebeta bariseotre ye kānti amne nitre blitaka Ngōböbe ni mda mda diāre dānkientre ye kānti angwane, niaratre kākwe niebare guardiatre yeye:

Nunkwe ni kamna ngite, ¿ye ñobtä mun ñan ki ngwena? nieba kore kwetre guardiaye.

⁴⁶Abtä guardiatre kākwe niebare mda ietre:

¡Ni blite nuāre nuāre ni ye kwrere nunkwe ñan tuabare jire abko erere ni ye tā blite! Abtä nun ñan ki ngwena, niebare kwetre.

⁴⁷Angwane nitre bariseo ye kākwe niebare mda guardiatreye:

¿Munkwe ja ngōkamna kwārābe ie arato ñan ñan? niebare kwetre ietre.

⁴⁸¿Nitre blitaka Ngōböbe ni mda mda diāre dānkientre amne nitre bariseo tārā iti kāta tōdeke ni yebti mun okwābti ya? ¡Ñakare jire!

⁴⁹Nitre se kāta niara mike ütiāte, ie Kukwe Biani Ngōbökwē Moiséye gare ñakare jire chi ye abko btā Ngōböta ngürün mike, ye namanintre niere guardiatreye.

⁵⁰Abtä bati ni bariseo kādian nāmane Nicodemo jananbare blite deo Jesube ye kākwe nieba:

⁵¹Kukweta úkaninte ni ngätäite káta niere krörö: Ni iti kákwe dre nuenbare abtä kitadre ngite, ye niara ngämi blite au jakrä, ni ñan raba kite ngite abko tä úkaninte kore, nieba Nicodemokwe. ⁵²Abtä niaratre kákwe nieba romone Nicodemoye mda:

¿Ma abko ni ngututu káme Galileabo arato ya? Ngöbö Kukwei káta dre niere, yehtë makwe ja töitika angwane, ni Galileabo ñakare jire iti Ngöbö kukwei niekä abko rükadi gare mae, nieba kwetre Nicodemoye.

Meri iti kákwe ja mikani ngite tiebe

⁵³ [Yebti ni jökrä rikabata ja gwiriete.

8 ¹Akwa Jesu abko rikaba Ngitio Olibobti. ²Yebti jändrinane dekä angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye kántita Jesu rikabata angwane, ni kwati jataba nüke niara ken kukwei nuakäre angwane, niara rababa tákänintbe temen, kä rikaba dirire ietre. ³Ye btäräbe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre bariseo rükaba meri ngwena iti Jesu kánti. Meri ye abko nämáne ja mike gure kaibe gore abko kwani ietre abko rükaba ngwena. Meri ye abko mikaba nünaninkä kwetre ni jökrä ngwärekre Jesu kánti. ⁴Angwane nieba kwetre ie:

Dirikä, meri ne tä ja mike gure kaibe gore akwa, kuni jabtä nunye abko nun ki ngwena mae nete. ⁵Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yehtë Moisékwe meri ne kwrere kámikamna jäbti. ¿Akwa ma abko káta dre niere meri kore btä? nieba kwetre Jesuye.

⁶Niaratre abko rababa kukwe ngwentari kore ie ja gakäre ben, ñöbtä ñan angwane Jesukwe ñäkädre blo, yehtë abko kukwe káme kwandre ietre kitakrä ngise abkokäre. Akwa Jesu abko rababa nünaninkä krö, bti rababa tákänintbe ngürebti, kä rikaba tärä tike kisebti dobrohtë temen. ⁷Akwa nitre ye rababa kukwe ngwentari janknu Jesuye meri yehtë. Abtä Jesukwe niaratre mikaba ñäräre ja káne, kákwe nieba ietre:

Mun mden mden ja mike ngite ñakare jire chi Ngöbö üiere abko kákwe meri ye tákä káne jäbti, nieba Jesukwe ietre.

⁸Yebti Jesu rababata tákänintbe ngürebti, rikaba tärä tiketa dobrohtë temen nitre ye okwäbti. ⁹Akwa Jesukwe ñäkäba kore ietre, yehtë abko niaratre rikaba kä mikekä itire itire ja täritäri, akwa nitre bäri unbre unbre ara jire kákwe kä mikakaba káne, bti ni bäri bati bati rikabata mento mrä. Jesu abko rababa kaibe meri yebe. ¹⁰Niara naninkrö krö, bti meri ye mikaba ñäräre ja káne kwe, kákwe nieba ie:

¿Nitre ma kitaka ngise abko ame jökrä nete? ¿Ni ñakare jire iti kákwe ma kiti ngite ñan ñan? nieba Jesukwe ie.

¹¹Angwane meri ye kákwe nieba mda ie:

Ni ñakare jire iti kákwe ti kiti ngite se abko, nieba kwe Jesuye. Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Tikwe ñan ma kitadre ngite arato, aisete nãnta. Akwa mtare mentokwãre makwe ñan ja mika ngite janknu mda. Abko kore se, nieba kwe meri yeye.}f

Jesu abko ñotra ni jökrã krãke

¹²Yebti Jesukwe nieba mda ni kwati nãma yete yeye:

Ti abko ñotra ni jökrã krãke. Nire nire jatadre ti jiebti abko kwe ñotra trã rabadie die mikakãre amne ñan nünandi jire chi mda kã ikote kwe, nieba kwe.

¹³Yebtä abko, nitre bariseo kãkwe nieba mda Jesuye:

Mata nete kãta blite au jakrã, aisete ma kukwei ye abko tuen ñakare metre, nieba kwetre ie.

¹⁴Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Tita blite au jakrã akwa, ti abko kukwei ütiãte amne metre, ñobtä ñan angwane ti mdente jatani, ye gare kuin tie. Erere arato, ti nãnta mdente gare kuin tie, akwa mun abko ie gare ñakare jire chi. ¹⁵Nitre kã nebtã tä kukwe ükete ño ni kitakãre ngite, ye kwrere munta kukwe ükete tikrã, akwa ti abko tä kukwe ükete ñakare ni kitakãre ngite. ¹⁶Akwa nane tikwe kukwe ükarete ni kitakãre ngite, ye ngwane tikwe kukwe ükadrete era metre, ñobtä ñan angwane ñan tita kukwe ükete kaibe ja töi jenbti, akwa ti Rün kãkwe ti juani abko kãta kukwe ükete ti ben gwaire, aisete tita kukwe ükete kuin metre. ¹⁷Angwane Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye mun krãke, btã nieta krörö: Ni nibu kãkwe blitadre ja kwrere ni kitani ngise rüere, ye ngwane niaratre nibu kukwei rabadre ütiãte abko nieta. ¹⁸Ye abko tä dbe, aisete ti ara jire tä blite au jakrã amne ti Rün kãkwe ti juani abko tä blite tikrã arato, nieba Jesukwe.

¹⁹Abtä nitre bariseo kãkwe nieba mda Jesuye:

¿Ma rün abko tä mdente? nieba kwetre ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti abko nire gare ñakare metre munye amne ti Rün gare ñakare munye arato. Ti abko nire rükadre gare munye angwane, ti Rün rükadre gare munye arato. Abko kore se, nieba kwe ietre.

²⁰Jesukwe ñãkãba kore angwane abko nãma dirire ju blitakrã Ngöböbe ye bãre. Jesu nãma dirire, ye kãntita abko kaja nãma abko te ngwian kita nãmane Ngöbökrã, kãnti Jesu nãma, kãkwe kukwe diriba kore. Akwa Ngöbökwẽ kã kitani angwane Jesu müre ketadre, ye ngãmi nüke ie, aisete ñan kaba ngite kwetre müre ketakãre.

²¹Bti Jesukwe niebata mda ietre:

Ti bike nikenta amne mun abko rabadie ti kãnentari kisere, akwa mun ngite ye ben gwaire mun krütadre jökrã. Ti nãin mdente, ye kãnti mun ñan raba neme jire ti kãnti, nieba kwe nitre bariseoye.

---

f 7.53—8.11 Kukweta tikani corcheta ngãtäite abko ñan tä tikani manuscrito bãri kuinkuin btã.

²² Angwane nitre israelita ji dokwäte rababa niere jae kwärikwäri:
¿Niara tö kite ja müre ketai au ya ño amarebti, ti bike niken ye kanti
mun ñan raba, nini kwe ye? rababa niere jae kwärikwäri.

²³ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun abko tä nüne kä temen nebtä, akwa ti abko kä käinbti sete jatani;
mun abko tä nüne Ngöbö rüere, akwa ti abko rüere ñakare Ngöbö rüere.

²⁴ Ye mden kisete, kukwe kämekäme munta nuene Ngöbö rüere, yebtä
mun krütadi. Ti abko ni ño tita niere munye, ye munkwe ñan mikadre era
jae angwane, mun krütadi angwane, mun rabadi ngite Ngöböye kärekäre,
tikwe nini munye ye kwrere, nieba Jesukwe ietre.

²⁵ Angwane niaratre käkwe nieba mda ie:

¿Ma abko nire? nieba kwetre Jesuye.

Jesukwe nieba mda ietre:

Ti jataba nüke angwane, ti abko nire tikwe nieba käne munye abti kä
nüke mtare. ²⁶ Ye abko, kukwe tärä kabre abko tikwe kädriedre munbe.
Erere arato, kukwe tärä kabre abko tikwe ükarete munkrä, akwa ni ti
juanka käta kukwe era erere niere abko tita kukwe nuen, ye erere tita
niere nitre nünanka Ngöbö rüere ie, nieba Jesukwe.

²⁷ Akwa Jesukwe blitaba ni niara juanka yebtä angwane abko nämä
blite Rün kwebtä abko ñan rükaba gare ietre. ²⁸ Abtä Jesukwe nieba mda
ietre:

Munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo ne kadikä krusobtä käin angwane, ti abko
ni ño tita niere munye, ye abko rükadi gare tibtä munye. Erere arato, tita
jäändrän nuene ñakare ja töi jenbti, akwa ti Rün käkwe dre diribare tie,
ye erere tita nuene abko rükadi gare tibtä munye. ²⁹ Ni ti juanka ye abko
tä tibe amne ti Rün tä ti mikete ñakare kaibe, ñobtä ñan angwane dre
tuen kuin ie abko erere tita nuene, kä mikakäre nuäre btä, aisete ñan tä
ti mikete kaibe. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

³⁰ Jesukwe blitaba kore angwane, ni kwati käkwe tödekaba bti.

Nitre israelita abko Abraham mräkä tä nütüre jabtä

³¹ Yebti nitre israelita käkwe tödekaba Jesubti, ye ie Jesukwe nieba
mda:

Munkwe nünandikä kärekäre ti kukweibtä ne ngwane, mun rabadi ja
töitikaka era metre tibe. ³² Ye ngwane, kukwe era metre Ngöböbtä rükadi
gare munye amne kukwe era yebti mun rabadi tikaninte, nieba Jesukwe
ietre.

³³ Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

Nun därebare Abraham mräkäkri amne ni mda mda nebe ñakare nun
dänkiene. ¿Se ñobtä abko mun rabadreta tikaninte, mata niere se? nieba
kwetre Jesuye.

³⁴ Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire këta kukwe këmekäme nuene Ngöbö rüere, ni ye abko kukwe këmekäme tä bkäne amne dänkiene, aisete niara abko ni klaborere kwrere kukwe këmekäme kräke. ³⁵Ye abko, ni klaborere ye ñan raba nüne kërekäre gwi bkänkä mräkäbe, ñobtä ñan angwane bkänkä raba rürümoine ni mdaye. Akwa ni klaborere bkänkä, ye ngäbriänkä aibe käkwe nünandre kërekäre gwi rünbe. ³⁶Ne aisete Ngöbö Odei käkwe mun tikadrete ne ngwane, mun rabadi tikaninte era metre.

³⁷Mun därebare Abraham mräkäkri, ye garera tie, akwa mun tö ti müre ketai, ñobtä ñan angwane tita kukwe niere, ye mun ñan tö kain ngäbti. ³⁸Tikwe dre dre tuaba ja okwä jenbti ti Rün kënti, ye erere btä tita blite. Ye kwrere arato, munkwe mun rün kukwei nuani blite ño, ye erere munta nuene arato, nieba Jesukwe ietre.

³⁹Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

¡Nun rün kira abko Abraham abko mräkäkri nun därebare! nieba kwetre Jesuye.

Akwa Jesu abko käkwe nieba mda ietre:

Mun däredre Abraham mräkäkri bkänä akräke niarakwe nünabare ño, ye erere munkwe nünandre arato. ⁴⁰Akwa ye kwrere ñakare, aisete kukwe diribare tie Ngöbökwere abko erere tita niere era metre munye. Abtä mun tö ti müre ketai. Akwa Abraham abko rabadre nüne mtare angwane, niarakwe ñan kukwe kore nuendre jire chi abko erere mun tö nuein tibtä. ⁴¹Ye abko, mun rün tä dre nuene, ye erere munta nuene arato, nieba Jesukwe ietre.

Abtä nieba kwetre Jesuye:

Ni ja mikaka gure bati bati abko kwe nun därebare ñakare amne nun rün abko era metre. Nun rün abko itibe abko Ngöbö, nieba kwetre Jesuye.

Diablu mräkä

⁴²Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö mun Rün era metre bkänä akräke ti rabadre tare munkwe, ñobtä ñan angwane ti jatani Ngöbökwere amne tita mun ngätäite nete. Ye ñan ti jatani ja töi jenbti akwa, Ngöbökwere ti juani abkokänti tita nete. ⁴³Akwa mun abko ñan tö ti kukwei kain ngäbti, aisete tita blite abko ñan tä nüke gare munye. ⁴⁴Ye abko, mun rün era metre munkwe abko diablu amne niara tä mun bkäne, aisete mun abko niara kwrere amne niara töta nebe dreye, ye erere mun tö nuein. Kena abti kä nüke mtare, diablu abko ni kämikaka amne niara ñan tä kukwe era metre niere jire chi bati. Tä blite angwane, kukwe era nieta ñakare jire kwe, angwane tä blite nierare, ñobtä ñan angwane niara abko ni ngökaka amne käne kira niarakwe kukwe niebare ngwarbe. ⁴⁵Mun abko mun rün diablu kwrere këta kukwe ngwarbe tarere, aisete ti abko këta kukwe era erere

niere munye angwane, mun ñan tö ti kukwei mikai era. ⁴⁶Ti kukwe käme nuene ñakare Ngöbö rüere, aisete ni ñakare jire mun ngätäite nete kä raba ti kite ngise kukwe kämenbtä, aisete tita kukwe era erere niere munye, ¿se ñobtä abko mun ñan tö ti kukwei mikai era? ⁴⁷Akwa nire nire era metre Ngöbökwé abko tä Ngöbö kukwei kaen ngäbti, akwa mun abko ñakare era metre Ngöbökwé, aisete mun ñan tö ti kukwei kain ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelitaye.

Ja bäri kri Abrahamkrä niebare Jesukwe

⁴⁸Yebtä abko nitre israelita käkwe nieba mda Jesuye:

Ma abko ni ngututu Samariabo amne üai käme tä mabtä, nunta niere ye abko era bkänä ñan ñan, nieba kwetre.

⁴⁹Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Üai käme ñakare jire tibtä, akwa tita ti Rün mike ütiäte jae amne mun abko käta ti mike ngwarbe jae. ⁵⁰Ñan munkwe ti mikadre ütiäte abko känänta au tikwe jakrä, akwa ni tarä iti abko tä ti mike ütiäte amne niara abko kukwe ükatekä ni jökrä kräke. ⁵¹Ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käkwe ti kukwei mikadre täte abko ñan krütadi, nieba Jesukwe.

⁵²Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda ie:

Mtare üai käme tä mabtä nunta niere, ye abko era nüra gare metre nunye mabtä, ñobtä ñan angwane Abraham amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira krütani jökrä amarebti nire nire käkwe ti kukwe mikadre täte abko ñan krütadi, mata niere ye. ⁵³¿Ma abko bäri ütiäte nun mräkä Abrahamkrä ya? Ñakare jire raba ruen nunye, ñobtä ñan angwane Abraham krütani amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira krütani jökrä. ¿Ma abko nire amarebti ja nibi ruen bäri mae niaratrekrä ye? nieba romone kwetre Jesuye.

⁵⁴Jesu käkwe nieba mda ietre:

Tikwe bikadre kri ja mikakäre ütiäte au, ye ngwane tikwe ja mikadre ütiäte ngwarbe, akwa ti Rün ara käta ti mike ütiäte. Ti Rün ye mden abko Ngöbö munkwe munta niere, akwa mikata ñakare ütiäte munkwe. ⁵⁵Ngöbö ye abko gare ñakare munye, akwa ti abko ie niara gare kuin. Ne aisete niara gare ñakare tie, tikwe niedre, ye ngwane ti rabadre ni ngökaka mun kwrere arato, akwa niara gare kuin tie bkänä amne tita niara kukwei mike täte. ⁵⁶Ti köböi mikani ye abko mun mräkä käne Abraham tö namani tuai, aisete namani töbike ti köböibtä angwane, kä namani juto btä. Yebti ti rükadre köbö ño te abko Abrahamkwe tuani angwane, kä namani nuäre krübäte btä, nieba Jesukwe.

⁵⁷Yebtä abko, nitre israelita käkwe nieba mda Jesuye:

¡Jo! Nin kä ngämi gre ketebu bti kwä jätä mae. ¿Ma ye abko käkwe Abraham tuani mata niere ya? nieba kwetre Jesuye.

⁵⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kukwe era erere ti bike niere munye: Abraham ngämi däreere, ye känenkri ti nämanena nüne. Abko kore se, nieba kwe nitre israelita ji dokwäteye.

⁵⁹ Abtä nitre israelita ye käkwe jä dianba kisete Jesu kämikakäre, akwa nitre nämane yete, ye ngätäite Jesukwe ja rükanteba, bti ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu näma, ye kánti Jesukwe kä mikakaba tiebe amne rikabata mentokwäre.

Ni okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta quinta

9 ¹ Abti bati Jesu rikaba ji ngrabare angwane, ni näma iti jite btä Jesu okwä rababa. Ni ye abko okwä kä drünente. Niara abko därebare kore, aisete kä tuen ñakare ie abko näma jite. ² Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba ie:

¿Dirikä, ñobtä ni se därebare okwä kä drünente kore? ¿Niara meye amne rün käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere ya? o ¿Niara ara jire käkwe ja mikani ngite au Ngöbö rüere abtä därebare kore ya? nieba nunkwe Jesuye.

³ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ñan niara meye amne rün käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, abtä därebare kore. Erere arato, ñan niarakwe ja mikani ngite abtä därebare kore. Akwa Ngöbö diebti sribi kri ñan tuabare rabadre bare, abkokäre niara därebare kore. ⁴⁻⁵ Tita kä nebtä mun ngätäite nete angwane, ti abko ñotra ni jökrä kräke, aisete tita mun ngätäite nete angwane, ni ti juanka ye kräke nikwe sribidre kä trä ngwenbti, ñobtä ñan angwane ti jirikadi munkän angwane, kä jatadi kä iko kwrere, ye näire ni ñan rabadre sribire jire chi mda, nieba Jesukwe.

⁶ Jesukwe blitaba kore, yehti tö rababa kukwe ye bä mikai, käkwe ni ye mikaba quinta krörö: käli kitaba temen kwe, mritaba dobrobe kwe, bti dobro ye jüanteba ni ye okwäbtä kwe, ⁷ bti nieba kwe ie:

Ñö okwä Siloé, ye te nän ja okwä bätete, nieba kwe ie.

(Siloé ye abko “juani” nieta kukwe hebreore.) Ye erere ni ie kä tuen ñakare ye rikaba, käkwe ja okwä bätäninte, bti nikaninta ja gwiriete angwane, kä namaninta tuenta ie. ⁸ Abtä nitre nünanka känimekänime niara kenta temen amne nitre kä nämane niara tuen ngwian kärere käre, ye namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni noko nämane nebe tākänintbe jite ngwian kärere yera? rababa niere.

⁹ Angwane ni ruäre namanintre niere:

Niara ara se, namanintre niere.

Akwa ni mda mda abko namani niere:

Ñakare, akwa ni mda bäsi niara bä kwrere se, namanintre niere.

Akwa ni ye ara jire kākwe niebare:

Ti ne ara nāmane ngwian kārere jite ye, niebare kwe.

¹⁰Angwane ni mda mda kākwe niebare ie:

¿Ño kōböire kā nena tuen mae mtare? niebare kwetre ie.

¹¹Niara kākwe niebare mda:

Ni kādekata Jesu ye kākwe dobro mriti, bti jününite ti okwābtā kwe amne nini krörö kwe tie: Ñö okwā Siloé, ye kānti nān amne makwe ja okwā bātāte, nini kwe tie. Ye erere ti niki, kākwe ja okwā bātrite angwane, kā nibibe tuen tie, niebare kwe ietre.

¹²Angwane ni bariseo mda mda ye kākwe niebare mda ie:

¿Ni kādekata makwe ye abko tā mdente? niebare kwetre ie.

Niara kākwe niebare mda:

Niara tā mdente gare ñakare tie, niebare kwe ietre.

Nitre bariseokwe ñākābare Jesu rüere

¹³⁻¹⁴Jesukwe dobro mritaba kälibe, bti ni okwā kā drüente ye okwābtā jüanteba kwe angwane, kā rababa tuenta ie, ye abko Jesukwe nuenba kōbö jadükakrā näire. Yebtä abko ni okwā kā drünente Jesukwe mikabata quinta ye jāríkaba mda nitre bariseo ngwārekri. ¹⁵Angwane ño kōböire namaninta quinta niebare kwetre ie. Niara kākwe niebare ietre:

Dobro mriti kwe, jününite ti okwābtā kwe, bti tikwe ja okwā bātrite amne mtare kā nibi tuen tie, niebare kwe ietre.

¹⁶Abtä nitre bariseo ruäre namani niere:

Ni sribi ye nuenkā abko ñan jatani Ngöbökre, ñobtä ñan angwane tā kōbö jadükakrā mike ütiāte ñakare jae, namani niere.

Akwa bariseo ruäre abko namani niere:

¿Ni ngite Ngöbö rüere ñan rabadre sribi kri ñan tuabare nuene ni noko kwrere! namanintre niere.

Yebtä abko namanintre ja kwete kwārikwāri Jesubtä. ¹⁷Bti ni okwā kā ikote ie kā namani tuen, ye ie niebareta mda kwetre:

¿Ni kākwe kā mikani tuenta mae, ni ye abko ni ño nieta makwe? niebare kwetre ie.

Niara kākwe niebare mda:

Niara abko ni Ngöbö kukwei niekā tita niere, niebare kwe ietre.

¹⁸Akwa ni ye abko dārebare amne okwā kā drünente, aisete kā tuen ñakare ie, akwa okwā namaninta quinta, aisete kā namani tuen ie, ye abko nitre israelita ji dokwāte ñan tö namani mikai era, abtä ni okwā kā drünente ye meye btā rün kārābare kwetre.

¹⁹Ni ye meye btā rün nükani angwane, niebare kwetre ietre:

¿Ni ne abko, mun ngobo munkwe bkänā ya? ¿Erere arato, dārebare angwane, kā tuen ñakare ie bkänā, munta niere ya? Ño kōböire kā tuen ie mtare, ye niere nunye, niebare kwetre ietre.

²⁰ Angwane ni ye meye amne rün käkwe niebare mda:

Niara abko nun ngobo nunkwe bkänä. Erere arato, därebare angwane, kä tuen ñakare ie bkänä, ²¹ akwa ño köböire kä tuen ie mtare, ye abko gare ñakare nunye. Erere arato, nirekwe kä mikani tuenta ie, ye gare ñakare nunye, aisete munkwe ngwiantari niaraye. Niara abko nena ünän, aisete dre dre nakaninkä btä, ye niarakwe niedre au jakrä munye, niebare kwetre nitre israelita ji dokwäteye.

²² Ni ie kä tuen ñakare ye meye amne rün, btä nitre israelita ji dokwäte jürä namani, aisete nieba kore kwetre, ñobtä ñan angwane Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, ye nirekwe niedre, ni ye abko kitadrekä sinagoga bäre mento abko nitre israelita ji dokwäte käkwe ükaninte kore, ye abko jürä namani ni ye meyebtä amne rünbtä. ²³ Ne aisete niara meye amne rün käkwe niebare: Niara nena ünän, aisete kukwe nakaninkä ño ño btä, ye munkwe ngwiantari ie amne niarakwe niedi au munye, niebare kwetre.

²⁴ Angwane ni okwä nämane kä ikote käne, ye nitre israelita ji dokwäte käkwe käräbareta bobuta, bti niebare kwetre ie:

Ngöbö okwäbti kukwe era erere niere nunye, ñobtä ñan angwane Jesu ye abko ni ngututu kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere, ye gare kuin nunye, niebare kwetre ie.

²⁵ Ni ye käkwe niebare mda:

Niara abko ni kukwe kämekäme nuenkä ya abko gare ñakare tie, akwa ti okwä nämane kä ikote amne niara köböire kä tuen kuin tie mtare. Ye aibe gare tie, niebare kwe ietre.

²⁶ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe niebare mda ie:

¿Dre nuenbare kwe mabtä? ¿Ño köböire kä mikani tuen kwe mae? niebare kwetre ie.

²⁷ Abtä niarakwe niebare:

Kukwe gare tie, erere tikwe ninina jökrä munye, akwa munkwe ñan ti kukwei miri era. ¿Se drekäre tikwe kukwe arabe niedreta bobuta munye, ie mun tö nibi ye? ¿Mun tö nibi ja getai arato Jesube ya amarebti mun nibi kukwe ngwentari janknu kore tie ye? niebare kwe ietre.

²⁸ Angwane nitre israelita ji dokwäte rikaba ngren ngren ni yehti, käkwe niebare ie:

Ma abra ja getaka Jesu yebe, akwa nun abko tä nekete Moisékri.

²⁹ Ngöbökwé blitabare Moisébe, ye gare kuin nunye, aisete nunta nekete niarakri. Akwa Jesu ye abko jatani mdenkri abko gare ñakare jire chi nunye, niebare kwetre ni yehe.

³⁰ Abtä ni ye käkwe niebare mda ietre:

¡Rä jire niara jatani mdenkri gare ñakare munye, yehti ti töi ñan nebe krütare mda! Akwa ti abko okwä mirita quinta kwe amne kä nibi tuen tie, ³¹ aisete ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere käta ja di kärere

Ngöböye sribi kri ñan tuabare nuenkäre abko ie Ngöböta ja di bien ñakare, ye gare kuin nie. Akwa nire nire tä Ngöbö mike ütiäte amne tä Ngöbö Kukwei mike täte aibe die mikata Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenkäre, ye abko garera nie arato. ³²Erere arato, ni därebare okwä kä drünente ti kwrere abko ni mdara jire këta kä mike tuen ie, ye abko ni ngämi kukwe nuen jire chi. ³³Ne aise, Jesu ñan jatadre Ngöbökwé, akräke sribi ütiäte kri ñan tuabare ye kwrere ñan rabadre bare jire chi ie Ngöbö diebti, niebare kwe.

³⁴Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe niebare mda ie:

Kukwe kämekäme kri krübäte Ngöbö rüere mabtä, aise ma därebare abti kä nüke mtare ma ngite kri Ngöbö rüere. ¿Ma ye abko tö kite dirire nunye mtare ñan ñan? niebare kwetre ie.

Bti ni ye juantariba künken kwetre.

Nitre israelita ji dokwäte abko ie kukwe metre Ngöböbtä gare ñakare

³⁵Yebti ni ie kä mikani tuenta Jesukwe, ye kitani künken sinagoga bäre mento gaba Jesukwe. Yebti Jesu rababa ngätäi ben angwane, Jesukwe nieba ie:

¿Ni Kä Nebtä Ngobo bti mata tödeke ya? nieba kwe ie.

³⁶Angwane niarakwe nieba mda:

Ti Dänkien, nire abko Ni Kä Nebtä Ngobo makwe niedre tie angwane, tikwe tödekadi bti, nieba kwe Jesuye.

³⁷Jesukwe nieba mda ie:

Ti ara tuata makwe, ti ne mden ben mata blite, nieba kwe ie.

³⁸Ye btäräbe ni ye rababa ngukudokwäbti Jesu ngwärekwé, Jesu mikakäre ütiäte, käkwe nieba:

Tita tödeke mabti ti Dänkien, nieba kwe Jesuye.

³⁹Yebti Jesukwe nieba mda:

Ti jatani kä nebtä kukwe rabadre ükaninte ni jökrä kräke amne, ni ie kukwe metre Ngöbökwé gare ñakare amne ni ie kä tuen ñakare ye kwrere abko ie kä rabadre tuen angwane, kukwe metre Ngöbökwé rabadre gare ie, abkokäre ti jatani. Erere arato, nire nire ie kä tuen kuin tä nütüre, aise kukwe metre Ngöbökwé garera ie tä nütüre, ni ye abko tä ja ngökö au abko ie kä ñan rabadre tuen, abkokäre ti jatani, nieba Jesukwe ie.

⁴⁰Yebtä abko nitre bariseo näma ruäre Jesube yete käkwe nieba ie:

¿Kukwe metre Ngöböbtä gare ñakare nunye arato, aise nun okwä kä drünente amne kä tuen ñakare nunye abko mata niere nunye ya? nieba kwetre mda Jesuye.

⁴¹Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun okwä tädre kä drünente angwane, kä ñan rabadre tuen munye, akräke kukwe käme Ngöbö rüere, ye munkwe nuendre ñakare amne mun

ñan rabadre ngite Ngöböye; akwa kukwe metre Ngöbökwé garera kuin munye, aisete kä tuen kuin munye munta niere au jabtä, aisete mun ngite janknu Ngöbö rüere. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

Obeja ngibiaka era metre gare kuin obejaye

10 ¹⁻³Yebti Jesukwe nieba mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Ni obeja ngibiaka era metre abko käre tä ni mda mikete jukwebtä obeja ngibiare deo jakrä. Ye mden kisete, obeja ngibiaka ye tä nüke angwane, ni jukwe ngibiaka tä jukwe tike ie angwane, obeja ngibiaka ye tä niken obeja kä deke kratirekratire ja täritäri. Niara kukwei gare obejaye, aisete obeja kwe tä niken jiebti amne tä niken ngwena ki bäre mento mikä känene. Akwa ni obeja ngibiaka ñakare era metre abko tä nakwen kibti ta, ñobtä ñan angwane niara abko gokä, aisete tä kite tiebe kibti ta. Akwa ni obeja ngibiaka era metre bkänä abko tä nüke jukwebtä obeja kwe kärere. ⁴Yebti obeja kwe tä rä niken jökrä ki bäre mento angwane, niara tä niken käne amne obeja tä niken jiebti, ñobtä ñan angwane niara abko kukwei gare kuin obeja kweye. ⁵Akwa ni gare ñakare obejaye abko ngäniene obeja tä ngitie jirekäbe amne ñan tä niken jiebti, ñobtä ñan angwane niara abko kukwei gare ñakare obejaye, aisete obeja tä ngitie, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

⁶Jesukwe blitaba kore jabtä, käkwe nitre bariseo bä mikaba ni gokä kwrere, ye abko dre bä mikaba kore kwe ñan rükaba gare nitre bariseoye.

⁷Angwane Jesukwe niebata mda:

Ti bike kukwe era erere niereta mda munye abko krörö: Ti abko jukwe kwrere abko känti obeja jatadre. ⁸Ni jökrä nükani ti känenkri ja Ni Dianinkä Ngöbökwé niere abko nitre ni ngökaka amne gokä, akwa obeja era metre tikwe abko käkwe kukwei nuani ñakare. ⁹Ti abko jukwe kwrere, aisete nire nire rükadre ti köböire ki teri Ngöbö känti, ye abko rabadi dianintari. Ne aisete, obeja tä niken ki teri, bti tä nikenta ki bäre mento amne mikä kuin tä kwen kwetadre ietre, ye kwrere nire nire rikadre ti köböire Ngöbö känti abko ie jändrän kuin kwandre. ¹⁰Akwa ni gokä tä kite gore, ni kämike amne jändrän jökrä juankäre ngwarbe nikän; akwa ti abko jatani ni mikakäreta nire Ngöböbe amne ni rabadre nüne bäri kuin kärekäre, abkokäre ti jatani.

¹¹Mdakäre abko, ti abko ni obeja ngibiaka kuin kwrere. Ni obeja ngibiaka kuin abko tä biare ngataen obeja kräke, obeja diantarikäre. ¹²Akwa ni ngwian ganainkä jae obeja ngibiabtä abko lobo tä kite tuen ie obeja kukwäre angwane, tä ngitie lobo ngäniene amne tä obeja mikete kaibe, ñobtä ñan angwane niara abko ñakare obeja ngibiaka amne obeja ye ñakare kwe, aisete tä mikete loboye amne lobo tä niken obeja kwete

amne tä obeja juentari kratikrati kwäräkwärä. ¹³Ni ngwian ganainkä obeja ngibiabtä ye abko tä ngitie lobo ngäniene amne tä obeja mikete kaibe, ñobtä ñan angwane niara töita ja kwata ngibiabtä, akwa obeja ngibiadre ye abko ütiäte ñakare kräke, aisete tä ngitie kore.

¹⁴⁻¹⁵Mdakäre abko, ti ni obeja ngibiaka kuin kwrere, ñobtä ñan angwane ti gare kuin ti Rünye amne ti Rün gare kuin tie, ye kwrere obeja tikwetikwe erere gare kuin tie amne ti gare kuin ietre arato. Ti abko obeja ngibiaka kuin kwrere, aisete ti gatadi obeja tikwe kräke. ¹⁶Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare ngätäite obeja mda mda tärä tikwe, akwa tä ñakare ki kwatibe teri obeja tikwe tikwe nitre israelita ngätäite ben gwaire. Akwa ti jatadre obeja ye ngwena arato mikakäre ki teri obeja nitre israelita ben gwaire, amne obeja ye käkwe ti kukwei nuadre amne ti kukwei mikadre täte kwetre angwane, rabadre nüne ki kwatibe teri jökrä amne niaratre ngibiaka rabadi itibe arato abko ti ara. ¹⁷Ti abko bike ja kwata bien müre ketadre, ti rabadita nire bobukäre abkokäre, aisete ti Rün tikwe käta ti tarere. ¹⁸Tikwe ñan ja biandre müre ketadre, ye ngwane ni ñakare jire iti käkwe ti müre ketadre ja töi jenbti. Ti ara jire käta ja bien müre ketadre au, aisete ti müre ketai, akwa ti abko di tärä ja bien müre ketadre amne ti di tärä ja mikakäre nünenta, ye abko ti Rün käkwe nuemna tie, erere tita nuene. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelitaye.

¹⁹Jesukwe blitaba kore, ye kukwei nuaba nitre israelitakwe angwane, niaratre töi rababa bä jene jene jökrä. ²⁰Ne aisete ni kwati rababa niere:

Üai käme tä btä, aibe käta kä kwitekä dokwäbti, aisete tä ñäke kore. ¿Se drekäre munta kukwe mike ütiäte se? nieba kwetre.

²¹Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Nire nire btä üai käme tä ye abko ñan raba blite jire chi ni se kwrere. Mdakäre abko, ni ie kä tuen ñakare abko ie üai käme tä kä mike tuenta ñakare jire chi, rababa niere jae kwärikwäri.

Nitre israelita ji dokwäte käkwe tödekani ñakare Jesubti

²²Kä ye ngwane abko kä tibo, kä nüre angwane, ju blitakrä Ngöböbe Jerusalén abko mikaninta dbe Ngöbö ngwärekrei mekera abko nitre israelita nämane ngwenta töre jae, aisete nämane jökrä bietabtä Jerusalén. § ²³Angwane Jesu nämane dikekä ju blitakrä Ngöböbe ye bäre jukä kädianta Jukä Salomónkwe kántita mda angwane, ²⁴nitre israelita ji dokwäte jataba ruäre, käkwe ja ükäröba Jesu bäre, käkwe nieba ie:

Ma abko nire metre abko ñan tä nüke gare nunye, aisete nun moto iko töbikabtä kore, aisete ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara ya abko niere gwängwarbe nunye, nieba kwetre Jesuye.

g 10.22 Bieta ye abko kädianta Hanuca mtare.

²⁵Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti abko nire, ye tikwe niebarera munye, akwa munkwe ñan ti kukwei mikani era amne mun ñan tä tödeke tibti. Ye abko, sribi ñan tuabare tita nuene ti Rün diebti niarata tibe bä mikakäre, ye abko tä ti mike gare metre, ²⁶akwa mun ñan tö tödekai tibti, ñobtä ñan angwane mun abko ñakare obeja tikwe, aisete munta nuene kore. ²⁷Akwa obeja tikwetikwe abko ie ti kukwei gare kuin, käta ti mike täte amne, niaratre gare kuin tie arato, aisete obeja tikwe erere tä niken ti jiebti obejata niken ngibiaka jiebti ye kwrere. ²⁸Amne tikwe obeja tikwetikwe mikadi nüne kärekäre Ngöböbe amne Ngöbökwé ñan juandi ja okwä bäre mento kä ja tare nikakrä ye kánti. Erere arato, ni mda di ñakare jire diankakra ti kisete. ²⁹Ye abko, ti Rün di kri kákwe obeja biani tie, aisete ni mda di ñakare jire obeja ye diankakra ti Rünkän. ³⁰Ye kwrere ti Rün btä ti, nun abko töi ja kwrere amne nunta ketetibe, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

³¹Yebtä abko nitre israelita ji dokwäte kákwe jä dianba kisete Jesu kämikakäre jäbti. ³²Abtä niarakwe nieba mda ietre:

Ti Rün diebti tikwe jändrän kuinkuin nuenbare kabre ni mda mda die mikakäre, ¿akwa kukwe kuin nuenbare tikwe, ye mden namani blo mun krake abko dokwäre mun tö nibi ti kämikaj jäbti ye? nieba Jesukwe ietre.

³³Abtä nitre israelita ji dokwäte kákwe nieba mda Jesuye:

Ñan makwe jändrän kuin nuenbare abko dokwäre nun tö ma kämikaj jäbti, akwa mata ñäke ngwarbe Ngöbö rüere amne ma ngwarbe nun kwrere käta ja mike Ngöböre au. Yebtä nun tö ma kämikaj jäbti, nieba kwetre ie.

³⁴Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ye abko, Ngöbö Kukwei yebtä Ngöbökwé kukwe niebare krörö:

Mun abko ngöbötre, tikwe nieba munbtä,

Salmos 82.6

abko Ngöbökwé niebare, tä tikani niara Kukweibtä. ³⁵Ngöbö Kukweita tikani kore, ye abko ni ñan raba rükente jire chi abko garera nie amne, ni jökrä ie Ngöbökwé ja Kukwei biani abko ngöbötre niebare kwe ie, ³⁶aisete ¿se ñobtä abko tita ja Ngöbö Odei niere abko nibi blo munkrä se? Ngöbökwé ti dianinkä ja Odeire, kákwe ti juani nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere ye ngätäite, tita niere aisete ¿se ñobtä abko tita ja Ngöbö Odei niere angwane tita ñäke ngwarbe Ngöbö rüere abko munta niere tie? ³⁷Ti abko Ngöbö Odei tita niere, akwa tikwe ñan sribi ti Rünkwe nuendre angwane, munkwe ñan ti kukwei mikadre era; ³⁸akwa tikwe sribi ti Rünkwe nuendre, ye ngwane nane mun ñan tö ti kukwei aibe mikai era abko tä dbe. Akwa tita sribi ti Rünkwe nuene era metre, aisete yebti munkwe tödeka, ti Rünä ketetibe tibe amne tita ketetibe ben ye rükadre gare metre munye, abkokäre munkwe tödeka sribi ti Rünkwe nuenta tikwe yebti.

³⁹Abtä nitre israelita ji dokwäte tö rababa Jesu kain ngite bobukäre, akwa Jesu gitiaba kän.

⁴⁰Angwane Jesu rikabata Ñö Jordánbtä, Juan Bautista nämane ni ngökö ñöte, ye kánti Jesu rababa nümentbe. ⁴¹Angwane ni kwati rikaba kánti ja tuakäre ben, kä rababa niere:

Sribi kri ñan tuabare abko Juankwe nuenbare ñakare, akwa kukwe nieba kwe Jesubtä abko kukwe era erere nieba kwe ñan ñan abko ni kwati rababa niere.

⁴²Angwane ni kwati nämä yete käkwe tödekaba Jesubti.

Jesu kukwe muko Lázaro krütani

11 ¹⁻²Kä ye ngwane ni iti kädian nämane Lázaro nämä nüne juta Betaniate abko namani bren jume. Juta Betania yete abko Marta amne María nämä nüne ngwai Lázarobe. María ye mden abko käkwe ñö rä bäne kekaba ni Dänkien ngotobti, bti ni Dänkien ngoto rötaba ja dokwä drüenbti kwe. ³Lázaro namani bren jume, aisete ngwai nibu ye mden käkwe ni mda juanba niere krörö Jesuye: Ni Dänkien, ma kukwe muko kuin makwe, mata tarere ye bren abko juanba niere kwetre Jesuye.

⁴Erere bkänä ni ye nikani, rükaba mate Jesu kánti angwane, Jesukwe kukwei nuaba kore, bti nieba kwe:

Bren ye kisete niara ñan krütadre janknukäre akwa, bren ye köböire Ngöbö di kri amne ti Ngöbö Odei di kri rabadi mikani tuadre, nieba Jesukwe.

⁵Jesu abko kwe Marta, María amne Lázaro nämane tare kri, ⁶akwa Lázaro bren nie rükaba ie angwane niara nämä, ye kánti rababa köböbu mda.

⁷Bti nitre ja töitikaka ben ie nieba kwe:

Bränta kä Judeate, nieba kwe.

⁸Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Dirikä, nitre israelita ji dokwäte tö rababa ma kämikai jäbti kä Judeate, ye abko käi ngämi niken raire ta. ¿Kä ye kánti abko ma tö nibira rikaita bobuta ya? nunkwe nieba ie.

⁹Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

¿Kä ngwen abko tä neme ñänä okwä krä jätäbti krobu ñan ñan? Ne aisete nita dikekä kä ngwenbti angwane, kä tuen kuin nie, aisete ni ngotota ritete ñakare, ñöbtä ñan angwane kä trä ngwen kä nebtä yebti abko kätä nebe tuen kuin ja käne nie. ¹⁰⁻¹¹Akwa nire erere rikadre dikekä deo, ye ngwane kä ñan rabadre tuen ie, aisete ngoto rabadre ritete. Tita niere kore, ñöbtä ñan angwane ti abko kä trä ngwen kwrere amne tita nete angwane, kä tarä sribikrä. Ni kukwe muko Lázaro nikani kibien, akwa ti bike niken gaenkröta, nieba Jesukwe nunye.

¹²Angwane nun ja töitikaka ben käkwe nieba mda ie:

Kiterate kuinta, aisete tä kibien, nunkwe nieba ie.

¹³Akwa Lázaro abko krütanina abko Jesu näma niere nunye, akwa Lázaro nikani kibien bkänä abko Jesu näma niere, nun rababa nütüre.

¹⁴Abtä kukwe era erere nieba metre kwe nunye krörö:

Lázaro kürera, ¹⁵akwa tita ñakare kánti angwane küre, ye abko käi nibi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane Lázaro küre, ye köböire kukwe mda rakadikä abko rabadi bäri kuin munkrä abko käkwe mun die mikadi tödeke bäri tibti, aisete brän Lázaro tuen, nieba Jesukwe nunye.

¹⁶Angwane ni iti ja töitikaka Jesube kädian nämane Tomás arabe kädian nämane “Munkin” abko käkwe nieba nun ja töitikaka Jesube mda mdaye:

Ni kämikadre gwaire niarabe kä Judeate, abkokäre brän siba ben, nieba kwe.

Jesukwe Lázaro ngwai moto mikani nuäre

¹⁷Ye erere Jesu rikaba, rikaba nebe juta Betaniate mda angwane, Lázaro doboi mikani abko käi nikanina köböbkä jire ta angwane, Jesu rikaba neme. ¹⁸Juta Betania abko näma känime Jerusalén ken, bäsi kilometro krämä näre. ¹⁹Ne aisete nitre israelita ji dokwäte rikaba kwati yete basare Martaye amne Maríaye moto ketabtäkäre kä mikakäreta nuäre btätre, ñobtä ñan angwane ngwai Lázaro krütani kán aisete.

²⁰Angwane Jesu rikaba neme juta ken, ye gaba Martakwe angwane, jataba ngäbti, akwa María abko rababa gwi. ²¹Marta rikaba Jesu kánti angwane, nieba kwe Jesuye:

Ti Dänkien, ma tädre nete akräke ti ngwai ñan krütadre tikän, ²²akwa mtare makwe dre dre kärädre Ngöböye, erere biandi jökrä kwe mae, ye abko gare kuin tie, nieba kwe ie.

²³Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma ngwai rükadita nire, nieba kwe Martaye.

²⁴Angwane Martakwe nieba mda:

Kä mrä angwane, ni krütani krütani rükadita nire, ye näire Lázaro rükadita nire arato, ye abko gare kuin tie, nieba kwe Jesuye.

²⁵Abtä Jesukwe nieba ie:

Ti abko ni krütanina mikakata nire amne ti abko ni mikaka nüne ketetibe Ngöböbe. Nire nire käkwe tödekadre tibti abko krütadi era metre, akwa rükadita nire amne, ²⁶nire nire tä nüne käkwe tödekadre tibti abko ñan krütadre käreäre Ngöbö okwä bäre mento. ¿Ne abko era makrä ya Marta? nieba Jesukwe ie.

²⁷Angwane niarakwe nieba mda ie:

Jän, ti Dänkien. Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé amne ma Ngöbö Odei abko rükadre kä nebtä, ye abko tita mike era jae, aisete tita tödeke mabti, nieba kwe Jesuye.

²⁸Martakwe blitaba kore Jesube, yebti Marta rikaba etba María kärere, käkwe nieba tiebe krörö ie:

Dirikä tä nete, käkwe ma käreäniri, nieba kwe ie.

²⁹Martakwe nieba kore Maríaye, ye btäräbe María rükaba dikekä krö, jataba niken ja tuakäre Jesube. ³⁰Akwa Jesu ngämi neme jutate, aisete Marta rükaba ngäbti, ye kanti nämä juta bäre. ³¹Angwane nitre israelita nämä gwi Marta amne María kanti kä mikakäreta nuäre btäre abko okwäbti María rükaba dikekä krö, bti rikaba jötrö, angwane nitre israelita ye rikaba jökrä jiebt, ñobtä ñan angwane María rikaba müen dobobti rababa nütüre, aisete rikaba kore María jiebt. ³²Akwa Jesu nämä, ye kanti María jataba nuke angwane, María rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngotobtä Jesu mikakäre ütiäte, käkwe nieba ie:

Ti Dänkien, ma tädre nete akräke ti ngwai ñan krütadre tikän, nieba kwe Jesuye.

³³Angwane María btä nitre israelita rükaba Maríabe, ye rababa müen jökrä Jesu okwäbti. Abtä Jesu rababa ulire amne moto rababa дәre krübäte, ³⁴käkwe nieba mda ietre:

¿Munkwe Lázaro doboi mikani mdente? nieba kwe.

Angwane niaratre käkwe nieba:

Jakwe tuen nete ti Dänkien, nieba kwetre mda.

³⁵Angwane Jesukwe müaba arato. ³⁶Abtä nitre israelita käkwe nieba:

Lázaro nämäne tare kri kwe tuen, rababa niere.

³⁷Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Ni ie kä tuen ñakare niara se käkwe kä mikani tuenta ie. ¿Se abko Lázaro ñan krütare, abkokäre jändrän mdara jire nuendre kwe kräke abko ñan rabadre bare ie ya? rababa niere Jesu rüere.

Jesukwe Lázaro mikaninta nire

³⁸Angwane Jesu moto rababata дәre, käkwe krötäba Lázaro doboi kukwäre angwane, kä mkä te Lázaro doboi mikani, yebti jä oto kwata kri nämä mikani. ³⁹Angwane Jesukwe nieba:

Jä oto ye denkä mento dobobti yete, nieba kwe.

Abtä Lázaro ngwai Marta käkwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, kä nena köböbkä jire niara krütani amne doboi mikani, aisete rä nena kure, nieba kwe ie.

⁴⁰Abtä Jesukwe nieba mda ie:

¿Makwe tödekadre tibti angwane, Ngöbö di kri bä nuäre ye makwe tuadi, tikwe ñan nini mae ya? nieba Jesukwe ie.

⁴¹Angwane jä oto ye diankaba mento. Ye btäräbe Jesukwe nigräba kä käinbti, käkwe nieba:

Ti Rün tikwe, tikwe blitaniri mabe amne mata biare ti die mike, yebti ti tö kuin niei mae. ⁴²Käre tita blite mabe ja di kärere mae angwane,

mata nuene ye gare kuin tie, akwa makwe ti juani ye abko nitre tä nete noko, kräke rabadre era, abkokäre tita blite kore mabe, nieba Jesukwe Rünye.

⁴³Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, ye btäräbe ngrateba kri kwe, käkwe nieba:

¡Lázaro, jakweta künken kä mkä ye bäre mento! nieba kwe.

⁴⁴Ye btäräbe Lázaro nämä nguse, ye kise amne ngoto nämä mrianinte jökrä dante abko erere jataba kä mkä yete mentokwäre angwane, ngwäre abko nämä mrianinte jökrä jatabata kä mkäte mento. Angwane nitre nämä yete, ye ie Jesukwe nieba:

Tikete, bti tuemetre dikekä, nieba kwe.

Erere nuenba kwetre.

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵Jesukwe Lázaro mikabata nire, ye abko nitre israelita nämä Marta amne María mukore ye käkwe tuaba angwane, niaratre kwati käkwe tödekaba Jesubti. ⁴⁶Akwa ni mda mda käkwe tödekani ñakare Jesubti abko rikaba nitre bariseo kanti angwane, Jesukwe Lázaro mikabata nire ño, ye abko niebare jökrä kwetre nitre bariseoye. ⁴⁷Abtä nitre bariseo amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankientre käkwe nitre sribikä Sanedrinbtä käräbare gätäkäre, bti niebare jae kwärikwäri kwetre:

Ni kädekata Jesu käta sribi kri ñan tuabare nuene kabre ni ngätäite. ¿Sebtä abko nikwe dre nuendre? ⁴⁸Nikwe tuadremetre sribi nuene janknu kore angwane, ni jökrä rabadre tödeke bti. Yebtä abko nitre romanobo tä nun dankiene jatadi, käkwe ju blitakrä Ngöböbe nikwe se juandi ngwarbe jökrä amne, juta israelita nikwe noko juandi ngwarbe jökrä kwetre arato, niebare kwetre.

⁴⁹Abtä ni iti kädian nämäne Caifás abko nämäne sribire nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankiene kä ye näire abko käkwe niebare ietre:

¡Mun töi ñakare! ⁵⁰Ni gadrekä jökrä juta israelita nete, ye abko rabadre bäri tare, akwa ni itibe krütadre ni jökrä täte amne ni jökrä kräke, ye abko rabadre bäri kuin munkrä abko btä munta töbike ñakare, niebare Caifákwe.

⁵¹Caifás abko käkwe ñäkäbare kore, ye abko ñan niebare ja töi jenbti kwe, akwa kä ye ngwane niara nämäne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankiene, aisetä Jesu krütadre nitre israelita täte abko niebare Ngöbö Üai köböire kwe. ⁵²Ye abko ñan Jesu krütadre nitre israelita aibe täte amne kräke, akwa Ngöbö ngäbriänkätre nämäne kä ketareketare te kwäräkwarä abko rabadreta ükaninkrö jökrä ketetibe nitre Ngöbö

ngäbriänkätre juta israelita ben gwaire, abkokäre Jesu krütadre, aisete Caifákwe niebare kore. ⁵³Ne aisete köbö ye näire mentokwäre nitre sribikä Sanedrinbtä kákwe ja toi mikani gwaire jökrä Jesu müre ketakäre.

⁵⁴Abtä Jesu ñan rabadre dikekä ja ngwärekri jökrä nitre israelita ji dokwäte ngätäite angwane, juta kä Efraín nämä känime kä kaipe ken, ye kánti Jesu rikaba amne rababa nünentbe yete nitre ja töitikaka benbe.

⁵⁵Kä ye ngwane abko, bieta Pascua nitre israelitakwe abko köböi jatabara nüketa ja ken, aisete nitre israelita kwati nünanka Jerusalén bäre rikaba neme Jerusalén ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekri bieta Pascua känenkri, rabadre neme ju blitakrä Ngöböbe kánti Pascua mikakäre ütiäte jae, abkokäre rikaba. ⁵⁶Angwane nitre ye rababa näin jökrä Jesu känentari, kä rababa niere krörö jae kwärikwäri ju blitakrä Ngöböbe ye kánti:

¿Munta töbike ño? ¿Jesu rükai bietabtä nete ruen ya? rababa niere jae kwärikwäri.

⁵⁷Angwane nitre bariseo amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kákwe nieba krörö ni jökräye:

Jesu tä mdente raba gare munye angwane, munkwe mika gare jötrö nunye amne nunkwe kadi ngite, nieba kwetre.

Meri iti kákwe ñö rá bäne kekani Jesubti

(Mateo 26.6-13; Marcos 14.3-9)

12 ¹Yebti köbö ti Pascua känenkri, Jesu rikaba Lázaro kánti juta Betaniate mda. Lázaro ne mden abko krütani, akwa Jesukwe mikaninta nire abko kánti Jesu rikaba. ²Jesu rababa yete angwane, mrö sribeba kwetadre Jesu mikakäre ütiäte angwane, Marta nämä mrö dräire amne Lázaro abko nämä tákänintbe siba mesabtä mröre Jesube. ³Angwane María jataba kri ngwäri rá bäne kä nardo ngwena bäsi botea ötare jire. Nardo ye abko ütiäte kri amne ñan nämane mritani jire ñöbe abko María jataba ngwena, bti Jesu mikakäre ütiäte Mariákwe nardo ye kekaba Jesu ngotobti, bti Jesu ngoto rötabata ja dokwä drüenbti kwe. Angwane kä rá rababa bäne jökrä gwita temen nardo ye kisete.

⁴Angwane ni iti ja töitikaka Jesube kä Judas Iscariote kákwe Jesu kitadre ngise ye kákwe nieba:

⁵¡Jo! ¡Ngwian ganaindre bäsi kä kwati jire btä kri ngwäri rá bäne se rürümoindre abko bti ni bobre bobre die mikadre bä amarebti ñan rürümoiniri se! nieba kwe.

⁶Judas kákwe ñäkäba kore, akwa ñan ni bobre bobre ruentari tare ie, aisete ñäkäba kore kwe. Akwa niara abko gore, aisete ñäkäba kore kwe. Niara abko ngwian ngibiaka nunkrä, akwa nämä ngwian ye goire ruäre nunkän, aisete ñäkäba kore kwe. ⁷Abtä Jesukwe nieba mda Judaye:

Niarakwe ti mikadre biare doboi mikadre, abkokäre nämáne kri ngwäri ye üke tikrä, aiseite tuemetre kaibe. Makwe ñan nika. ⁸Mdakäre abko, nitre bobre bobre abko tädi käre mun ngätäite nete, aiseite mun tö raba die mikai ñongwane, erere munkwe die mika, akwa ti abko ñan tädi käre käre munbe nete. Abko kore se, nieba Jesukwe.

⁹Yehti Jesu nämá juta Betaniate abko gaba nitre israelitakwe angwane, ni kwati jataba Jesu kánti. Niaratre ye abko ñan jataba Jesu aibe tuakäre, akwa Lázaro krütani, mikaninta nire Jesukwe ye abko jataba tuakäre arato. ¹⁰Abtä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kákwe kukwe ükateba Lázaro kámikakäre arato, ¹¹ñobtä ñan angwane Lázaro krütani akwa Jesukwe mikabata nire, aiseite Lázaro köböire ni israelita kwati kákwe tödekaba Jesubti amne ñan rababa nekete mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre yekri. Abtä kukwe ükateba kore kwetre Lázaro rüere.

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹²Ye näire, ni rababara kwati krübäte juta Jerusalénte bieta Pascua mikakäre ütiäte amne, jändrinane Jesu jatabara ji ngrabare Jerusalén kukwäre abko nitre kwati ye kákwe gaba. ¹³Angwane datile krikä tikakaba kwetre, ben jataba Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere, kä rababa ngrente krikri be krörö ie:

¡Hosana! ¡Ma abko Jrei nitre israelitakwe!

Ni Dänkien Ngöbö kákwe ma juani.

Ma kite ni Dänkien Ngöbö kábtí, aiseite nunta ma káikitekä,

Salmos 118.25

abko nitre israelita rababa niere Jesu ngäbti.

¹⁴Angwane Jesu nämá näin buro ngäbälíbtí, rikaba neme Jerusalén mda Ngöbö Kukweita niere ye kwrere:

¹⁵Mun nünanka juta Siónte^h nete, mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane Jrei munkwe kite buro ngäbälíbtí, ye mike ñäräre munkwe,

Zacarías 9.9

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere Jesukwe nuenbare.

¹⁶Akwa ye näire nun ja töitíkaka Jesube abko ie kukwe ye ñan rükaba gare, akwa Ngöbökwé Jesu mikaba ütiäte, rikaba ngwenante kä káinbtí angwane, batibe kukwe rakakaba ye abko nämá tikani jökrä Ngöbö Kukweibtä abko erere nakaninkä btä abko rükabata töre nunye.

¹⁷Jesu jataba burobtí, ye ngwane abko Lázaro krütani nämáne doboi mikani nguse abko Jesukwe káräbata künken amne Jesukwe mikaninta

---

h 12.15 Sión. Juta Jerusalén ara abko kädianta Sión arato.

nire, ye abko nitre tuakatuaka rababa niere ni mda mdaye. ¹⁸Ne aisete ni kwati jataba Jesu ngäbti, ñobtä ñan angwane Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenba, Ngöbö nämane ben bä mikakrä abko gaba kwetre, aisete rababa kite jökrä Jesu ngäbti. ¹⁹Akwa nitre bariseo abko rababa niere jae kwärikwäri:

¡Ni jökrä nibi niken niara jiebti, ne aisete kitera ni ganaine kwäräbe, tuen sete se! ¿Sebti nikwe dre nuendi mda? rababa niere.

Jesu müre ketadi rüekwe, niebare kwe

²⁰Angwane nitre rababa kwati Jerusalén Ngöbö mikakäre ütiäte jae bietabtä, ye ngätäite nitre griegore nämä ruäre abko ²¹jataba nuke Felipe kanti. Felipe ye abko nünanka juta Betsaidate kä Galileate. Nitre ye jataba Felipe kanti, käkwe nieba ie:

Ja mräkä, nun tö nibi ja tuai Jesube, nieba kwetre ie.

²²Angwane Felipe rikaba käkwe nieba mda Andréye, bti niaratre nibu rikaba käkwe kukwe ye nieba jökrä Jesuye. ²³Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kä kitani Ngöbökwé ti Ni Kä Nebtä Ngobo mikakäre ütiäte abko käi nura. ²⁴Ye abko ti bike kukwe era erere niere munye. Trigo nurai nökata dobote, ye abko nita krüte bä mikata trigo nuraibtä. Ye abko trigo nurai ñan gütdre kore angwane, trigo nurai ye aibe rabadre kärekäre, akwa trigo nurai ye nökadre, bti gütdre amne mu rabadre niren angwane, ngwä rabadre kabre. Ti abko trigo nurai ye kwrere. Ti ñan krütadre angwane, ti aibe rabai nüne kärekäre Ngöböbe, akwa ti krütadre angwane, ni kwati jatadi nüne kärekäre Ngöböbe. ²⁵Mdakäre abko, nire nire israelita ya, ñakare ya ie ja kwata ruentari tare, abtä ñan tö ja tare nikai ti kräke, ni ye abko käkwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe; akwa nire nire ie ja kwata ñan rabadre ruentari tare ja tare nikakrä kä nebtä tikrä, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe. ²⁶Ne aisete nire nire tö sribire tikrä abko jata ti jiebti amne ti tädi mdente erere, ye kanti sribikä tikwe tädi tibe. Erere arato, nire nire käkwe sribidre tikrä, ni ye abko Ngöbö ti Rün tikwe käkwe mikadi ütiäte. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

²⁷Yebti Jesu krütadre abko btä nämä töbike kri, käkwe nieba:

¡Aingwaree, ti nibi nekwetekä krübäte dikaro ja jiebti bäre! ¿Nebtä tikwe dre niedre se? ¿Tikwe niedre, Tata tikwe, kukwe kite tare krübäte ti rüere, ngäniene ti nibi nekwetekä, aisete den tibti ta, tikwe niedre ya? Ñakare, raba ruen tie, ñobtä ñan angwane ti jatani kukwe ne mikakäre täte aisete. ²⁸Ti Rün tikwe, ja bä mike ütiäte ni jökrä okwäte, ie ti tö. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Ye btäräbe ni kukwei rababa kä käinbti, käkwe nieba krörö:

Tikwe ja mikanina ütiäte, akwa tikwe ja mikadita ütiäte bobuta abko nieba kä käinbti sete.

²⁹ Angwane, nitre nāma yete, ie ni kukwei kā kǎinbti jaraba angwane, rababa niere:

Unsuni ngö kǎinta ye, rababa niere.

Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Angele kā kǎinbti kākwe ñāri Jesuye ye, rababa niere.

³⁰ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ni kukwei jaraniri kā kǎinbti munye, ye abko mun die mikakrä tödeke tibti, akwa ñakare tikrä. ³¹ Ye abko, gwängwarbe kukwe rabadre ükaninte Ngöbökwe ni jökrä kā nebtä kräke abko kǎi kitera nüke. Erere arato, diablu tä ni jökrä dänkiene kā nebtä abko juantari mento abko kǎi kitera nüke arato. ³² Akwa ti ne ara rabadre kaninkä krusobtä kǎin angwane, ti ne ara jire kākwe ni jökrä kārādi jae, nieba Jesukwe.

³³ Jesu abko krütadi ño, ye mden tö rababa niei, kākwe blitaba kore.

³⁴ Abtä nitre nāma kwati yete, ye kākwe nieba Jesuye:

Ni Dianinkä Ngöbökwe abko kākwe nünandi kärekäre, ye abko Ngöbö Kukwei tä niere amne Ni Dianinkä Ngöbökwe amne ni Kä Nebtä Ngobo abko ni itibe, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwe ñan krütadre, aisete, ¿ye ñobtä abko Ni Kä Nebtä Ngobo kadikä krusobtä kǎin, mata niere ye? ¿Nire abko Ni Kä Nebtä Ngobo amarebti btä mata ñäke kore ye? nieba kwetre Jesuye.

³⁵ Abtä nitre nāma kwati yete, ie Jesukwe nieba mda:

Ti abko ñotra kwrere amne jändrän jökrä Ngöbö rüere amne ti rüere, ye abko kǎi iko kwrere. Ti abko ñotra tä mun ngätäite nete, akwa ñotra ye abko rabadi bä jötrö mda mun ngätäite nete, aisete ñotra tä munbe nete angwane, munkwe dikaka ñotra trä yete, kǎi iko kākwe ñan mun ganaindre abkokäre, ñobtä ñan angwane nire nire tä dikekä kǎi ikote ye abko tä niken mden kukwäre ñan tä neme gare ie. ³⁶ Ti abko ñotra tä mun ngätäite nete. Mun rabare nüne ti kwrere, abkokäre tita nete mun ngätäite angwane munkwe tödeka tibti. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, yehti Jesu rikabata, kākwe ja rükantebata bobuta nitre israelita ji dokwäteye.

Ni kwati kākwe tödekani ñakare Jesubti

³⁷ Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenba kabre nitre israelita okwäbti Ngöbö nāmane niarabe mikakäre gare ietre, akwa ñan tö namani tödekai jire chi Jesubti, ³⁸ ye abko ni Ngöbö kukwei niekä kädian nāmane Isaías kākwe tikani krörö abko erere namani bare niaratrettä:

Ti Dänkien, ¿kukwe dirita nunkwe, ye nirekwe mikadi era?

¿Amne ma di kri ye abko makwe mikani tuadre nireye?

Isaías 53.1

abko tikani kore Isafakwe nitre israelitabtä.

³⁹ Ye mden kisete, nitre israelita kwati ñan namani tödeke Jesubti. Mdakäre abko, Isaías arabe kākwe kukwe mda tikani krörö btätre arato abko nere:

⁴⁰ Ngöbökwe kä trä ötaninte niaratre okwäte, niarata dre nuene niaratre okwäbti ñan jatadre metre ietre abkokäre.
 Erere arato, Ngöbökwe niaratre töi ganinte, kukwe ño ño ñan rabadre nüke gare ietre abkokäre.
 Ye kwrere ñan jatadreta ti kukwäre angwane, tikwe ñan mikadreta kuinta diantarikäre,

Isaías 6.10

abko Isaíaswe tikani taräbtä nitre israelitabtä. ⁴¹ Isaías abko käkwe Jesu di kri bä nuäre tuani, aisete nämane blite btä, käkwe niebare kore nitre israelitaye kira.

⁴² Nitre israelita kwati käkwe tödekaba ñakare Jesubti, akwa nitre israelita kwati mda abko käkwe tödekaba bti. Erere arato, ni ruäre ji dokwäte abko käkwe tödekaba Jesubti siba, akwa ñan tö rababa niei ja ngwärekri jökrä, ñobtä ñan angwane nane nitre bariseo käkwe gadre amne kitadrekä sinagoga bäre mento abko jürä rababa btätre, aisete nämane tödeke Jesubti abko ñan rababa niere, ⁴³ ñobtä ñan angwane nitre kä nebtä käkwe mikadre ütiäte jae abko ie tö rababa bäri amne, Ngöbökwe mikadre ütiäte jae, ye abko rababa ütiäte ñakare kräke.

Jesukwe diribare ünän ja ngwärekri jökrä

⁴⁴ Yebti Jesukwe ngrateba kri, käkwe nieba:

Nire nire käkwe tödekadre tibti, ye abko ñan tödekadre ti ne aibehti kwe, akwa ti Rün tikwe käkwe ti juani, yebti tödekadre kwe arato.

⁴⁵ Erere arato, nire nire käta ti tuen, ye tä ti Rün ti juanka tuen arato, ñobtä ñan angwane niarata dre dre nuemna tie aibe tita nuene. ⁴⁶ Nire nire tä nüne kä ikote amne Ngöbö gare ñakare ie, käkwe tödekadre tibti abko ñan nünandi mda kä ikote kwe, ñobtä ñan angwane rükadre ño Ngöbö kánti rükadre gare ie, abkokäre ti jatani ñotrare mun ngätäite kä nebtä. ⁴⁷ Akwa nire nire käta ti kukwei nuen, akwa ñan tä mike täte amne ñan tä mike era jae, ye kräke tikwe ñan kukwe ükadrete au, ñobtä ñan angwane ñan ti jatani kukwe ükete ni rüere juantarikäre Ngöbö okwä bäre mento, akwa ti jatani ni diantarikäre niaratre ngite ngäniene.

⁴⁸ Akwa nire nire tä bätä ngwen tibtä amne kukwe dirita tikwe ñan tä mike ütiäte jae, ye abko ñan tikwe kukwe ükadite kräke amne ñan tikwe kitadi ngite Ngöböye. Akwa munkwe ñan ti kukwei mikadre era, ye ngwane ti Rün käkwe kukwe ükadite munkrä kä mrä angwane, ⁴⁹ ñobtä ñan angwane tita blite, ye abko ñan tita niere ja töi jenbti, akwa ti Rün tikwe käkwe ti juani ye abko tä dre niemna tie abko erere tita dirire munye. ⁵⁰ Ti Rün kukwei, ye abko nire nire käkwe mikadre era jae abko rabadi nüne kärekäre ti Rün Ngöböbe abko gare kuin tie, aisete tita kukwe niere ye abko ti Rün tikwe tä niemna tie, erere tita niere. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Jesukwe nitre ja tōitikaka ben ngoto bātāninte

13 ¹Yebti bieta Pascua jatabara nūke angwane, Jesukwe kā mikarekā kā nebtā amne, rikareta kā kāinbti niara Rūn kānti, ye abko kā nūkanina abko nāmanena gare Jesuye angwane, nitre jen Jesukwe nāmane kā nebtā abko Jesu nāma tarere, ye abko tareba tāte jōkrā kwe. ²Nun jataba mröre dere, akwa nun ngāmi mröre, kānenkri Simón ngobo Judas Iscariote abko diablukwe tōi mikabara Jesu rūiere, Jesu kitakāre ngite. ³Akwa Jesu abko, ie Rūnkwe jāndrān jōkrā mikanina gare nāmanena gare ie amne, niara jatani Ngōbōkri amne rikadita Rūn kānti, ye abko nāmanena gare ie arato. ⁴Ne aisete, batibe rababara tākānintbe mröre mesabtā, akwa rūkaba dikekāta krō, kākwe dān tikateba jabtā, bti dān kukwān chi mākāteba kwe ja mrōkarabtā, ⁵bti nō kekaba unkwente kwe, bti rikaba nun ja tōitikaka ben ye ngoto bātete, ni klaborē kākwe nuendre ye kwrere amne, dān kukwān nāmane niara mrōkarabtā, yebti rikaba nun ngoto bā rōtōta se kwrere. ⁶Jesu rikaba nebe Simón Pedro kānti ngoto bātātekāre angwane, Pedrokwe nieba ie: Ti Dānkien, ¿ni klaborē kāta ni ngoto bātete, kwrere jire ma bike ti ngoto bātete tie ya? nieba kwe ie.

⁷Abtā Jesukwe nieba mda ie:

Tita dre nuene nān nebe nūke gare mae mtare, akwa abti rūkadi gare mae, nieba kwe Simón Pedroye.

⁸Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

¡Tikwe nān ma tuametre ja ngoto bātete jire chi! nieba kwe ie.

Abtā Jesukwe nieba mda ie:

Tikwe nān ma ngoto bātārete ne ngwane, ma nān rabadre jen tikwe, nieba kwe ie.

⁹Angwane Simón Pedro kākwe nieba mda ie:

Ti Dānkien, kore ne ngwane, nān makwe ti ngoto aibe bātāte, akwa makwe ti kise amne ti dokwā bātāte arato, ie ti tō nibi, nieba kwe ie.

¹⁰Akwa Jesukwe nieba mda ie:

Nita jūben krire, bti nita niken kānime, ye ngwane ni ngoto aibe tā nebe dobrore, aisete ni ngoto aibe bātārete, nōbtā nān angwane ni ngrabare abko tārā nebe merebe jōkrā amne mun abko nena merebe, akwa era metre mun jōkrā nākare merebe, nieba Jesukwe.

¹¹Jesukwe nieba kore, nōbtā nān angwane nirekwe kitadi ngise ye abko nāma gare kuin ie, aisete nieba kore kwe Judas Iscariotebtā.

¹²Jesukwe nun ja tōitikaka ben ngoto bātāteba ünān jōkrā, bti Jesukwe dān kitabata jabtā, bti rababata tākānintbe mesabtā, kākwe nieba:

¿Nōbtā tikwe mun ngoto bātrite ye nū gare munye ya? nieba Jesukwe nunye.

¹³Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

Ti abko Dirikä amne ti mun Dänkien munta niere tie, ye abko kukwe era erere munta niere, ñobtä ñan angwane ti abko Dirikä amne ti mun Dänkien bkänä. ¹⁴Ti Dirikä amne ti mun Dänkien käkwe mun ngoto bätrite jökrä ni klaboré kwrere ne ngwane, ye kwrere munkwe ja mika bobre ni klaboré kwrere, käkwe ja ngoto bätädrete jae kwärikwäri, tikwe nuni ye kwrere. ¹⁵Tikwe ja miri bobre ni klaboré kwrere mun jökrä kräke, ye kwrere munkwe nuendre jakrä kwärikwäri, abkokäre tikwe kukwe bä miri kore mun okwäbti. ¹⁶Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni klaboré ye ñakare bäri ütiäte niara bkänkä kräke. Erere arato, ni ni mda kukwei ngwianka ye abko ñakare bäri ütiäte ni niara juanka ye kräke. ¹⁷Ne aisete tikwe kukwe nuni mun kräke, ye nü gare munye angwane, munkwe nuendre kwrere jakrä kwärikwäri arato ne ngwane, kä rabadi nuäre munbtä amne Ngöbökwe ja di biandi munye.

¹⁸Akwa tita kukwe niere, ye abko ñakare mun jökrä kräke, ñobtä ñan angwane tikwe mun mden mden dianinkä jen jakrä ye abko gare kuin tie, akwa Ngöbö Kukwei tä tikani ye abko rabadre bare, abkokäre ni iti käkwe kukwe nuendi krörö btä kukweta tikani:

Ni iti tä mröre siä kwatibe te tibe abko nikwitani ti rüere,

Salmos 41.9

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye erere rakadikä.

¹⁹Kukwe ye abko ngämi nakenkä, känenkri tita niere munye, kukwe ye kwrere rabara nakenkä mun okwäbti angwane, TITA abko munkwe mikadre era, abkokäre tita niere munye. ²⁰Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere mda munye abko krörö:

Tita ni juen, ye nire nire käkwe kadre ngäbti, ni ye abko käta ti ne ara jire kaen ngäbti amne, nire nire käta ti kaen ngäbti, ni ye abko käta Ngöbö ti juanka ara jire kaen ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Judas Iscariote käkwe Jesu kitadi ngise, niebare Jesukwe

(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹Jesukwe blitaba kore, ye btäräbe Jesu ñan moto rababa neme nuäre, rababa ruen ie angwane, Judakwe niara kitadi ngise abko nieba metre krörö kwe:

Mun iti tä nete käkwe ti kitadi ngise ti rüeye ti müre ketakäre, ye abko ti bike niere metre munye, nieba Jesukwe.

²²Abtä nun ja töitikaka ben rababa ja mike ñäräre kwärikwäri, akwa Jesu nämä ñäke nirebtä, ye ñan rababa nüke gare nunye. ²³Abtä ni iti ja töitikaka ben abko Jesu nämä tarere kri abko nämä tākänintbe känime mesabtä mröre Jesu ken angwane, ²⁴nirebtä nämä blite ni ye käkwe ngwiandretari Jesuye abko Simón Pedro käkwe nieba kisebti ie.

²⁵Ye erere bkänä, ni ye käkwe gitakaba Jesu kukwäre, käkwe nieba ie: Ti Dänkien, ¿nirekwe ma kitadi ngise? nieba kwe ie.

²⁶Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike ban oto mike tibo mrö ñöite abko tikwe biandi nireye amne ni ye ara, nieba kwe.

Ye btäräbe Jesukwe ban oto mikaba tibo, bti Simón ngobo Judas Iscariote, ie bianba kwe. ²⁷Judas käkwe ban oto kaba ngäbti Jesuye, ye btäräbe Satana rükaba btä angwane, Jesukwe nieba ie:

Makwe dre nuendi, ye nuene jötrö, nieba kwe ie.

²⁸Jesukwe ñäkäba kore Judaye, akwa ñobtä ñäkäba kore kwe ie, nun mda mda ja töitikaka ben näma mröre mesabtä, ie ñan rükaba gare.

²⁹Akwa Judas abko näma ngwian nunkwe ngibiare, aiseté Jesukwe juani jändrän kökö bietakrä ya o ngwian biamna kwe ie ni bobre bobreye abko nun ruäre rababa nütüre. ³⁰Akwa Jesukwe ban bianba Judaye angwane, Judakwe kaba ngäbti, ye btäräbe Judas rikaba Jesu kite ngise rüeye. Ye gwane kä rababara iko jökrä.

³¹Judas rikaba mentokwäre, yebti Jesukwe nieba:

Mtare ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, mun tarekä kri abko di kri bä nuäre rabadi mikani tuare amne Ngöbö mun tarekä di kri bä nuäre rabadi mikani tuare Ni Kä Nebtä Ngobo köböire. ³²Ye abko, ti Ngöbö Odei käkwe Ngöbö di kri bä nuäre mikadi tuare, ye kwrere arato Ngöbö käkwe ti Ngöbö Odei di kri bä nuäre mikadi tuare arato, ye abko Ngöbö kwe nuendi jötrö.

³³Mdakäre abko, mun ngäbäkre kiakia tare kri tikwe, mun ye ben tikwe ñan nünandre raire mda. Ti näin angwane, mun rabadi ti känentari kisere, akwa tikwe kukwe nieba nitre israelita ji dokwäteye, erere ti bike niere munye: Ti näin mdente, ye kánti mun ñan raba niken gwaire tibe.

³⁴Akwa ti bike kukwe bien nuendre btin munye, ne erere munkwe nuen abko krörö: Mun ja töitikaka tibe käkwe ja tare kwärikwäri. Tita mun tarere ño, ye kwrere munkwe ja tare kwärikwäri. ³⁵Munkwe ja taredre kwärikwäri tita niere munye, ne kwrere munkwe ja taredre ne gwane, mun abko ja töitikaka tibe ye rabadi gare ni jökräye, nieba Jesukwe nunye.

Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe
(*Mateo 26.30-35; Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34*)

³⁶Angwane Simón Pedro käkwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ¿ma näin mdente? nieba kwe ie.

Jesu käkwe nieba mda ie:

Ti näin mdente, ye kánti ma ñan raba niken jire chi tibe mtare, akwa abti ma näinta ti jiebti arato, nieba kwe ie.

³⁷Abtä Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ɰtita juto biare krütakäre makrä! ¿Se ñobtä abko ti ñan rabadre mabe gwaire mtare, mata niere se? nieba kwe ie.

³⁸Ye ngwane Jesukwe nieba mda ie:

¿Mata biare krüte tikrä bkänä ya? Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Antlan ngämi ngwäne, ye känenkri ti gare ñakare mae, makwe niedi bämä jire, nieba kwe Pedroye.

Jesukwe nitre ja töitikaka ben moto mikani jäme

14 ¹Yebti Jesukwe nieba mda:

Kukwe yebtä mun ñan rekwetaka ja jiebti, akwa munkwe tödeka Ngöböbti amne munkwe tödeka tibti arato, ²ñobtä ñan angwane ti Rün tikwe, kánti kä tärä kabre nünankrä. Kä ñakare kore, ne ngwane tikwe niedre munye, akwa kä tärä amne ti bike niken kä ükete biare munkrä. ³Ye erere ti näinta kä ükete munkrä, yebti ti jatadita mun tuenta, kä näin mun ngwena jabe angwane, ti tädi ti Rün kánti, ye kánti mun tädi ketetibe tibe, abkokäre ti näin mun ngwena. ⁴Mdakäre abko, ti näin mdente, ye kánti ji garera kuin munye, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

⁵Abtä Tomákwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, ma näin mdente gare ñakare nunye, ¿se abko ji rabadre gare ño nunye amarebti mata niere kore ye? nieba kwe ie.

⁶Angwane Jesukwe nieba mda:

Ti abko ji ngöräbe, köböire ni jökrä raba nüke ti Rün kánti amne, ti aibe abko kukwe era erere mikaka gare Ngöböbtä amne ti aibe abko ni mikaka nire kärekäre, aisete ti ne aibe köböire ni rabadre ti Rün kánti. ⁷Ti abko nire metre gare munye ne ngwane, ti Rün garera munye arato. Mun jatani ja töitike tibe abti kä nüke mtare munta ti Rün tuen tibtä amne ti Rün nena gare munye mtare, nieba kwe nunye.

⁸Angwane Felipe abko käkwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ma Rün mike tuadre nunye aibe kwe nun rabadi dbe, nieba kwe Jesuye.

⁹Abtä Jesukwe nieba mda Felipeye:

Felipe, ¿tikwe nünabarera raire munbe nete, akwa ti abko ni ño, ye ngämi nüke gare mae ya? Nire nire käta ti tuen, ye abko tä ti Rün tuen arato.

¿Ye ñobtä abko tikwe ti Rün mikadre tuadre munye, mata niere tie ye?

¹⁰¿Ti tä ketetibe ti Rünbe amne ti Rün tä ketetibe tibe, ye abko ñakare era makrä ñan ñan? Akwa tita kukwe niere munye, ye abko ñan tita niere ja töi jenbti, akwa ti Rün tä nüne ketetibe tibe käta sribi jakwe nuene ti köböire.

¹¹Ye abko, tita ketetibe ti Rünbe amne ti Rünta ketetibe tibe, ye mika era munkwe; akwa ne ñan raba neme era munkrä ne ngwane, sribi kri ñan tuabare nuenta tikwe, yebtä ti kukwei mika era munkwe. ¹²Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käta tödeke tibti, ye abko

sribi kri nuenta tikwe, ye kwrere nuendi kwe arato. Akwa mtare ti bike nikenta ti Rün kánti, aisete ni ye kákwe sribi bäri kri nuendi Ngöbö diebti. ¹³Ye abko, mun tö raba dre dre käräi ti Rünye ti käbti, ye abko tikwe nuendi mun kräke, ye köböire ti Rün di kri bä nuäre rabadre mikani ütiäte kri ti Ngöbö Odei köböire, abkokäre tikwe nuendi mun kräke. ¹⁴Ye abko, mun tö raba kukwe ño ño käräi tie ti käbti angwane, tikwe nuendi mun kräke.

Jesukwe Ngöbö Üai juandi, niebare kwe

¹⁵Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

Munta ti tarere era metre bkänä ne ngwane, tita kukwe nuemna ye erere munkwe mikadre täte ¹⁶⁻¹⁷angwane, mun Die Mikaka mdara jire juandre ti Rünkwe ti täte munkrä abko tikwe kärädi ie. Mun Die Mikaka mdara jire ye abko Ngöbö Üai. Niara abko kukwe era erere niekä, ye abko ti Rün tikwe kákwe juandi angwane, rabadre kärekäre munbe abkokäre. Akwa nitre nünanka Ngöbö rüere abko ñan raba mun Die Mikaka ye kaen ngäbti jire chi, ñobtä ñan angwane niaratre ie Ngöbö Üai tuen ñakare amne gare ñakare ietre arato, aisete ñan raba kaen ngäbti; akwa mun abko ben Ngöbö Üai mun Die Mikaka tä nüne amne niara garera munye, ñobtä ñan angwane tä nüne tibtä aisete. Nebti niara rabadi nüne munbtä.

¹⁸Mdakäre abko, ti bike nikenta, akwa mun ñan rabadre uli kwrere nete, ñobtä ñan angwane ti jatadita rabakäre munbe. ¹⁹Akwa nitre nünanka Ngöbö rüere kákwe ñan ti tuadreta jire mda abko köböi nukera kánime, akwa mun abko kákwe ti tuadita amne tita nüne kärekäre, abtä munkwe nünandi kärekäre arato. ²⁰Akwa munkwe ti tuadita, köbö ye näire tita ketetibe ti Rünbe amne munta ketetibe tibe amne tita ketetibe munbe abko munkwe gadi. ²¹Ye abko, tita kukwe bien nuendre, ye nire nire tä kaen ngäbti abko erere tä mike täte, ni ye tä ti tarere era metre bkänä abko bä mikata kwe. Nire nire käta ti tarere kore, ni ye abko ti Rün tikwe kákwe taredi amne ti ara jire kákwe taredi arato, kákwe ja mikadi gare metre ie, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

²²Abtä Judas (akwa ñakare Judas Iscariote, akwa Judas mdara jire) ye kákwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿ñobtä makwe ja mikadita tuadre nun aibeye amne ñakare ni jökräye mata niere ye? nieba kwe ie:

²³Angwane Jesukwe nieba mda:

Nire nire käta ti tarere ye abko tä ti kukwei mike täte amne ti Rün kákwe taredi. Erere arato, ti Rün amne ti, nun jatadi ja gwirie mike ni yebtä. ²⁴Akwa nire nire tä ti tarere ñakare, ni ye abko tä ti kukwei mike täte ñakare. Ti kukwei nuata munkwe, ye abko ñan ti kukwei jen tikwe abko tita niere, akwa ti Rün ti juanka abko kukwei nieta tikwe munye.

²⁵Ye abko, ti tä munbe nete angwane, tita kukwe ne niere jökrä munye kore, ²⁶akwa mun Die Mikaka Ngöbö Üai Deme juandre ti Rünkwe ti

käbti, ye rükadi nüne munbtä angwane, kukwe era Ngöböbtä ütiäte munkrä, erere diridi jökrä kwe munye. Erere arato, tita kukwe niere munye, ye mikadita töre jökrä kwe munye.

²⁷Mdakäre abko, kä jäme jen tikwe ti bike mikete munbtä, ye abko ñan nitre nünanka kä nebtä käta kä jäme bien, kwrere jire ti bike bien munye, aisete mun ñan rekwetaka ja jiebtä amne munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä. ²⁸Ti abko bike nikenta, akwa ti rükadita munbe nete, tikwe nini, ye munkwe kukwei nurira. Ye abko, munta ti tarere era metre bkänä ne ngwane, ti bike nikenta kä käinbti ti Rün kanti, tikwe nini munye, ye käi rabadre nuäre munbtä, ñobtä ñan angwane ti Rün abko bäri kri tikrä aisete. ²⁹Ye abko, tita kukwe niere ne ngämi nakenkä, känenkri tita kukwe jökrä niere munye, akwa rakadrekä angwane, ti kukwei rabadre era munkrä, käkwe tödekadre metre tibti, abkokäre tita niere käne kore. ³⁰Akwa gwängwarbe kä ñan nebera blitakrä kabre dikaro munbe tie, aisete tikwe ñan blitadre kabre mda munbe, ñobtä ñan angwane Satana tä nitre nünanka Ngöbö rüere dänkiene abko kitera ti rüere. Satana abko tä ñakare jire chi ti dänkiene. ³¹Akwa tita ti Rün tarere abko nitre nünanka Ngöbö rüere ie rabadre gare metre amne ti Rün tä dre nuemna tie, erere tita nuene täte jökrä, ye rabadre gare ietre arato, abkokäre kukwe ye rakadikä kore.

Ne aisete, näin krö. Brän. Ari kä mikekä nete, nieba Jesukwe nunye.

Nikwe nünandre ketetibe Ngöböbe niebare Jesukwe

15 ¹Yebti Jesukwe ja bä mikaba uba kökräi kwrere amne nitre tödekaka bti abko bä mikaba uba küdei kwrere kwe, käkwe nieba mda nunye:

Ti abra uba kökräi era metre kwrere amne ti Rün abko sribikä uba kökräi yebtä kwrere. ²Ye abko, uba küdei mden mden ngwä neme ñakare btä, ye abko ti Rün tä tikekä ta; akwa uba küdei ngwä neme kabre kabre btä, ye abko niarata mutu kiakia aibe tikekä, bti tä bäsekä kuin merebe abko ngwä rabadre bäri kabre btä abkokäre. ³Mun abko ie tikwe kukwe niebare, ye munkwe mikani era, käkwe tödekani tibti, aisete kukwe ye köböire mun nena merebe, ngite ñakare Ngöbö ngwärekre. ⁴Mun abko raba nekete janknu ketetibe tibtä amne ti rabadi nekete janknu ketetibe munbtä arato, ñobtä ñan angwane uba küdei tä neketaninte uba kökräibtä aibe angwane ngwäta neme btä; akwa uba küdei kaibe mento uba kökräi bäre, ye ñan ngwä raba neme jire chi btä. Ye kwrere arato, munta ñakare ketetibe tibe, akwa tä ti bäre mento ne ngwane, mun ñan rabadre sribi kuin nuene tikrä amne ni ñakare jire mda käkwe tödekadre tibti mun köböire.

⁵Ti abko uba kökräi era metre kwrere amne mun abko uba küdei kwrere. Nire nire tä nüne ketetibe tibe amne tita nüne ketetibe ben,

ni ye abko kākwe sribi kuin nuendi tikrä, köböire ni mda mda kākwe tödekadi Ngöböhti, ye abko uba ngwäta nebe kabre uba küdei kuinbtä ye kwrere. Akwa mun tädre kaibe ti bäre mento angwane, sribi kuin ütiäte Ngöbökrä ñan rabadre bare jire chi munye. ⁶Ye abko, nire nire kākwe ñan nünandre ketetibe tibe, ye abko kitadrekä Ngöbö okwä bäre mento amne, uba küdekrä tikakata tä neme nõtare amne ükacröta ketetibe jökrä, bti kukwata, ye kwrere jire Ngöbökwä ni ye kitadi ja okwä bäre mento ja tare nikakäre kärekäre. ⁷Akwa mun abko kākwe nünandre käre ketetibe tibe amne tita kukwe dirire munye, yebtä munkwe nünandrekä era metre ne ngwane, mun tö raba dre dre käräi Ngöböye, erere munkwe kärä amne biandi kwe munye. ⁸Mdakäre abko, uba ngwäta neme kabre, ye kwrere munkwe sribi kuinkuin nuendi, köböire ni kwati kākwe tödekadre Ngöböhti abko rabadi uba ngwä kabre kwrere, yebtä abko mun ja töitikaka tibe abko rabadi gare metre amne ti Rün rabadi käikitaninkä kri.

⁹⁻¹⁰Ti Rünta ti tarere, ye kwrere tita mun tarere arato. Angwane ti Rün kukwei mikata täte metre tikwe, abtä ti Rünta ti tarere kärekäre tä nüke gare kärekäre tie, ye kwrere jire munkwe ti kukwei mikadre täte ne ngwane, tita mun tarere kärekäre rabadre nüke gare kärekäre munye arato. ¹¹Ye abko, munkwe kä ngwiandre bäri nuäre gwaire jabtä tibe amne kä nuäre rabadre täte jökrä munbtä, abkokäre tita blite kore munbe. ¹²Angwane ti kukwei mikadre täte munkwe abko krörö: Tikwe mun tarebare, ye kwrere munkwe ja tare kwärikwäri. ¹³Nire tä ja mike müre ketadre kukwe muko diäre, ye ngwane tä kukwe muko tarere era metre abko bä mikata. ¹⁴Tita dre dre nuemna abko erere munta nuene ne ngwane, mun abko ti kukwe muko tikwe abko bä mikata munkwe. ¹⁵Ye abko, mun ni klaboré tikwe abko tikwe ñan niedre mda, ñobtä ñan angwane ni klaboré abko bkänkä tä dre dre nuene, ye gare ñakare ie, akwa ti Rün tä dre dre niere tie, erere tita mike gare jökrä munye, aisete mun abko ti kukwe muko tikwe, tita niere. ¹⁶Mdakäre abko, ñan munkwe ti dianinkä ja töi jenbti au dirikäre jae, akwa tikwe mun dianinkä ja töitikakäre jabe amne, tikwe mun mikani juandre kwäräkwärä sribire jakrä abko köböire ni mda mda jatadre kabre tödeke tibti abkokäre. Ye aisete, uba ngwäta neme kabre btä, ye kwrere sribi munkwe rabadre abko köböire ni kwati rabadre tödeke kärekäre tibti, abkokäre tikwe mun dianinkä jakrä. Erere arato, tita dre dre nuemna munye, ye kwrere munkwe nuendre ne ngwane, munkwe jändrän ño erere kärädre ti Rünye ti käbti angwane, biandi kwe munye. ¹⁷Akwa tita kukwe nuemna munye abko krörö: Munkwe ja tare kwärikwäri abko tita niereta munye, nieba Jesukwe.

Ni jökrä töi Ngöbö rüere abko mätä kri nitre ja töitikaka Jesube yebtä

18-19 Yebti Jesukwe nieba mda:

Nitre nünanka Ngöbö rüere ye ben ketetibe mun tädre, akräke mun rabadre tare kri kwetre. Mun nämane niaratre ngätäite, akwa tikwe mun dianinkä jen jakrä, aisete mtare mun ñan nena nitre nünanka Ngöbö rüere kwrere, aisete tä bätä ngwen munbtä. Nitre nünanka Ngöbö rüere abko käkwe bätä ngwiani käne tibtä, aisete bätä ngwiandi kwetre munbtä arato, ye abko rabadre gare munye. ²⁰Akwa tikwe kukwe nini krörö munbtä, ye munkwe ngwianta töre jae: Ni klabore ye abko ñakare bäri ütiäte niara bkänkäbti ta, tikwe nini munye. Ne aisete ni ruäre tä näin kisere ti jiehti ti mikakäre ja tare nike, ye kwrere arato nändi mun jiehti kwetre mun mikakäre ja tare nike tödekabtä tibti; akwa ni ruäre käkwe ti kukwei mikani ütiäte, ye abko käkwe mun kukwei mikadi ütiäte arato. ²¹Tödekabtä tibti nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe kukwe nuendi bätäkä ngwarbe mun rüere, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti juanka abko gare ñakare ietre, aisete nuendi kore kwetre munbtä.

²²Ye abko, ti ñan rükadre blite bentre Ngöböbtä akräke kukwe nuenta kwetre, yebtä rabadre ngite ñakare. Akwa ti nukanina blite Ngöböbtä bentre, aisete niaratre ja mike ngite ñakare abko ñan raba niere jire chi jabtä. ²³Nire nire tä bätä ngwen tibtä, ye abko tä bätä ngwen ti Rünbtä arato. ²⁴Erere arato, sribi kri ñan tuabare, ni mda mdakwe ñan nuenbare jire abko erere ti nükani nuene niaratre ngätäite Ngöböta tibe mikakäre gare, sribi ye abko ti ñan rükadre nuene akräke niaratre tä ja mike ngite, yebtä rabadre ngite ñakare. Akwa sribi kri ñan tuabare tikwe nuenbare abko tuani ja okwä jenbti kwetre, akwa tätre bätä ngwen janknu tibtä amne ti Rünbtä arato. ²⁵Akwa Ngöbö Kukwei krörö rabadre bare, abkokäre niaratre bätä ngwen kore tibtä amne ti Rünbtä:

Ti ja mike ngite ñakare rüere,
akwa tä bätä ngwen tibtä,

Salmos 35.19; 64.4

abko tä tikani niaratrebtä.

²⁶Akwa Ngöbö Üai tä ti Rün kanti. Niara abko mun Die Mikaka amne tikwe niara juandi munbtä. Ngöbö Üai ye abko kukwe era metre niekä Ngöböbtä amne jändrän jökräbtä abko jatadi ti Rünkri, aisete kukwe era erere niedi tibtä kwe munye, ti mikakäre gare munye. ²⁷Erere arato, tikwe sribi kömikanintbe kena angwane, mun nämane siba tibe abti kä nüke mtare, aisete munkwe kukwe era erere niedi tibtä ni mda mdaye arato, ti mikakäre gare ietre.

16 ¹Munkwe tödekadre janknu tibti amne munkwe ñan ti gibiarekätä, abkokäre tita kukwe ne niere munye. ²Nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe mun kitadikä sinagoga bäre mento, mun ñan rikadre gätäre ketetibe bentre mda abkokäre. Bärire mda abko, kä jatai angwane, nitre ye käkwe mun müre ketadi, akwa niaratre tädi sribi kuin nuene Ngöbökrä rabadi nütüre. ³Nitre nünanka Ngöbö rüere abko

ie ti Rün gare ñakare amne ti gare ñakare ietre arato, aisete nuendi kore kwetre munbtä. ⁴Tita kukwe niere munye, ye kwrere rabadre nakenkä munbtä angwane, tikwe kukwe niebarera käne munye, ye abko munkwe ngwiandreta töre jae, abkokäre tita niere mtare munye.

Sribi Ngöbö Üaikwe

Käne ti jatani sribi kömiketbe angwane, ti nämane ketetibe munbe abti kä nüke mtare, aisete tikwe kukwe ye nieba ñakare käne munye. ⁵Akwa mtare Ngöbö ti juanka, kanti ti bike nikenta rabakäre ketetibe ben, akwa ti bike nikenta mdente mun ngämi ngwentari metre tie. ⁶Angwane ti bikera nikenta, tikwe nini, abtä mun moto nibi nötöte jirekäbe ja jiebtu au, aisete mun nibi ulire ulire jökrä. ⁷Akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ti rikareta ti Rün kanti ye abko bäri kuin munkrä, ñobtä ñan angwane ti ñan rikadreta ne ngwane, Ngöbö Üai mun Die Mikaka ñan rükadre nüne munbtä, akwa ti näinta ne ngwane, tikwe niara juandi nüne munbtä. ⁸Ngöbö Üai mun Die Mikaka rükadi angwane, nitre nünanka Ngöbö rüere abko ngite Ngöbö ngwärecri, ye abko mikadi gare kwe ietre amne niaratre ñakare metre Ngöbö ngwärecri mikadi gare kwe ietre arato. Erere arato, nitre nünanka Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökwé kukwe ükadite juankäre ngwarbe kä ja tare nikakrä kanti abko Ngöbö Üai käkwe mikadi gare ietre, ye ngäniene niaratre käkwe tödekadre tibti, abkokäre kukwe mikadi gare kore ietre. ⁹Ye abko, nitre nünanka Ngöbö rüere abko ngite Ngöböye abko Ngöbö Üaikwe mikadi gare ietre, ñobtä ñan angwane niaratre tä tödeke ñakare tibti. ¹⁰Angwane niaratre tä bike metre amne ti abko metre ye ñakare era kräke abko Ngöbö Üaikwe mikadi gare ietre ti diäre, ñobtä ñan angwane ti bike nikenta ti Rün kanti kä käinbti, kanti munkwe ñan ti tuadita mda. ¹¹Erere arato, nitre nünanka Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökwé kukwe ükadite juankäre ngwarbe kä ja tare nikakrä kanti abko Ngöbö Üai käkwe mikadi gare ietre, ñobtä ñan angwane Satana tä niaratre dänkiene abko kräke Ngöbökwé kukwe ükaninante mikakäre ja tare nika kärekäre kä ja tare nika kanti.

¹²Mdakäre abko, kukwe mda mda tä kabre tikwe niedre munye, akwa tikwe niedre jökrä angwane, rabadre bäri tare munkrä mtare, aisete tikwe ñan niedre. ¹³Akwa Ngöbö Üai kukwe era metre Ngöbökwé mikaka gare, ye rükadi nüne munbtä angwane, kukwe era metre jire jökrä tibtä tä dre niere abko niarakwe mikadi gare munye, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai ye käkwe ñan blitadi au jabtä, akwa Ngöbökwé kukwe ño ño niemna tibtä ie, ye aibe mikadi gare kwe munye. Erere arato, kukwe rakadikä ño ja täritäri abko mikadi gare kwe munye arato. ¹⁴Mdakäre abko, ti abko ütiäte kri amne ti di kri bä nuäre, ye abko mikadi gare kwe munye, ñobtä ñan angwane jändrän tikwe abko niarakwe mikadi gare

munye aisete. ¹⁵Niara rükadi jändrän tikwe mike gare munye tita niere munye, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä tä ti Rünkwe, ye abko jen tikwe arato, aisete Ngöbö Üai rükadi jändrän tikwe mike gare munye tita niere.

Nitre ja töitikaka Jesube, btä kä rabadi nuäre Jesu tuareta

¹⁶Akwa mtare bä jötrö munkwe ñan ti tuadreta mda, akwa yebti bä jötrö munkwe ti tuadita mda, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

¹⁷Angwane nun ruäre ja töitikaka Jesube kä rababa niere jae kwärikwäri:

¿Niara tö nibi dre niei nie amarebti nibi ñäke kore nie se? Bä jötrö nikwe ñan tuadreta, nini kwe, yebti bä jötrö angwane nikwe tuadita bobuta, nini kwe. Erere bike nikenta Rün kanti, nini kwe. ¹⁸¿Se abko tö nibi dre niei nie amarebti, bä jötrö, nibi niere se? ¿Se abko dre nieta kwe amarebti ñan nebe nüke gare jire chi nie? rababa niere jae kwärikwäri.

¹⁹Yebtä abko nun tö rababa kukwe ngwiaintari Jesuye abko Jesukwe gaba nunbtä, käkwe nieba nunye:

Bä jötrö munkwe ñan ti tuadreta, tikwe nini, bti bä jötrö munkwe ti tuadita, tikwe nini munye, ¿ye abko dre nini tikwe abko munta ngwentari jae kwärikwäri ñan ñan? ²⁰Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kä kebera nüke angwane, bä jötrö munkwe ja müaidi amne mun moto rabadi nötöte, akwa nitre nünanka Ngöbö rüere abko btä kä rabadi nuäre krübäte. Mun moto rabadi nötöte ja jiebtä, akwa yebti kä rabadita nuäre munbtä, aisete kä ulire ye käi rikwitadikäta jötrö munbti. ²¹Yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö: Meri tä kite ja ngibiare angwane, ja tare nikadi kri kwe ngäbäkre ngibiabtä, ye tarä neme gare ie, aisete tä neme ulire. Akwa ngäbäkre tarä därerere kwe angwane, tä ja tare nike krübäte ye käita nikwitekäta jökrä bti, ñobtä ñan angwane ngäbäkre tä därerere kwe ye abko käita neme nuäre krübäte btä, aisete ja tare nikata kwe, ye abko käita nikwitekä bti. ²²Ye kwrere arato, munta ulire mtare ñobtä ñan angwane ti näinta, akwa ti jatadita mun tuenta angwane, kä rabadita bäri nuäre munbtä, akwa kä nuäre ye abko ni mda mda käkwe ñan diandrekäta jire chi munkän. Ti rükadita mun ngätäite abko käi rabadi bäri nuäre munbtä. ²³Ye ngwane mentokwäre munkwe ñan kukwe ngwiandretari mda tie, akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: mun tö dreye, ye erere munkwe kärä ti Rünye ti käbti angwane, biandi jökrä kwe munye. ²⁴Mun jataba ja töitike tibe kena abti kä nüke mtare mun ngämi jändrän kärere jire chi ti Rünye ti käbti, akwa mtare mentokwäre munkwe jändrän kärä ie ti käbti angwane, biandi kwe munye. Yebtä kä nuäre rabadi täte jökrä munbtä.

²⁵Tita kukwe bä mike mtare munye, btä tikwe blitaniri, akwa kä jatadi köböiti angwane, tikwe ñan kukwe bä mikadre mda munye, akwa tikwe

blitadi metre ta ti Rünbtä munbe. ²⁶Ne aisete ti näinta ti Rün kanti, ye ngwane mentokwäre tikwe ñan jändrän kärädre munkrä ti Rünye, akwa mun ara jire käkwe jändrän kärädi au jakrä ti Rünye ti käbti, ²⁷ñobtä ñan angwane munta ti tarere amne ti jatani Ngöbökre abko munkwe mikani era jae. Yebtä abko ti Rün ara jire käta mun tarere, aisete jändrän käräta munkwe ti käbti abko ti Rün käkwe biandi munye. ²⁸Ti näma ti Rün kanti. Ti jataba nüne mun ngätäite kä nebtä, akwa mtare abko ti bike kä mikekäta kä nebtä, aisete ti bike nikenta ti Rün kanti, nieba Jesukwe.

²⁹Angwane nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Mtare mata blite era metre amne mata kukwe bä mike ñakare mda, ³⁰aisete mtare nun ngämi kukwe ngwentari mae, känenkri nun bike dre dre ngwentari, ye garera mae, nibi tuen nunye amne, nunkwe ñan kukwe ngwiantretari jire mda mae abko nibi tuen nunye, aisete ma jatani Ngöbökre abko nibira era nunkrä, nunkwe nieba Jesuye.

³¹Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

¡Mtare ti kukwei nibi era munkrä ñan ñan, akwa ne känenkri ñakare ya! ³²Mtare kä nukera gwängwarbe angwane, mun näin iti iti jene jene kwäräkwarä amne munkwe ti mikadite kaibe. Akwa ti Rün tikwe käkwe ñan ti mikadite kaibe akwa tädi tibe, aisete ti ñan rabadre kaibe. ³³Tita kukwe ne niere jökrä kore munye, mun rabadre nüne ketetibe tibe angwane, kä jäme Ngöbökre rabadre munbtä abkokäre. Akwa mun tädi nüne kä nebtä nitre nünanka Ngöbö rüere ngätäite angwane, munkwe ja tare nikadi kri tödekabtä tibti, akwa kukwe jökrä Ngöbö rüere kä nebtä abko tikwe ganaibarera kwäräbe, aisete munkwe nünanka dite jabtä amne munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Jesukwe ja di käräbare Ngöböye jakrä

17 ¹Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, bti nikraba kä käinbti kwe, käkwe nieba Ngöböye:

Tata, ti krütadre, bti ti rükadreta nire abko makwe kä kitani ti käne, ye erere nüra, aisete ti ma Odei ne käkwe ma mikadre ütiäte kri jae, abkokäre makwe ti ma Odei ne mika ütiäte kri jae, ²ñobtä ñan angwane nitre nünanka ma rüere kä nebtä, ngätäite makwe ni dianinkä ruäre abko makwe biani tie ni ye rabadre nüne kärekäre kä käinbti, abkokäre ni jökrä nünanka kä nebtä ye makwe mikani gare jökrä täte ti ma Odei neye. ³Akwa nitre biani tie makwe, ye rabadre nüne kärekäre, abkokäre ma abko Ngöbö itibe era metre rabadre gare kuin ietre amne ti Jesukristo juani makwe kä nebtä, ye abko rabadre gare kuin ietre, ye aibe köböire rabadre nüne kärekäre mabe.

⁴Mdakäre abko, tikwe ma mikani ütiäte kri kä nebtä amne makwe sribi biani nuendre tie, ye erere namani bare täte jökrä tie.

⁵Ne aisete, kä ne däte ngämi, känenkri ti nämä ma kanti angwane, ti nämäne mikani ütiäte kri ma ben gwaire, ye kwrere makwe ti mikata ütiäte kri bobuta ma ben gwaire Tata.

Jesukwe ja di käräbare Ngöböye nitre ja töitikaka ben kräke

⁶Mdakäre abko, nitre nünanka ma rüere, ngätäite makwe ni dianinkä ruäre abko makwe biani tie. Niaratre ye abko ie tikwe ma mikanina gare kuin amne niaratre ye abko makwe jökrä, akwa makwe biani tie amne ma kukwei kani ngäbti kwetre, käkwe mikani era jae. ⁷Mtare jändrän jökrä bianta tie makwe, ye abko tä kite makri nena gare kuin ietre, ⁸ñöbtä ñan angwane makwe ja kukwei biani tie, ye abko tikwe diribarera ietre amne kani ngäbti kwetre. Ne aisete ti jatani makri, ye nükani gare metre ietre amne makwe ti juani abko mikani era kwetre, käta tödeke tibti. ⁹Makwe niaratre biani tie amne niaratre abko makwe, aisete tita ja di kärere kräke mae, akwa nitre nünanka ma rüere ye kräke ti ja di kärere ñakare mae mtare, ñöbtä ñan angwane niaratre abko ñakare makwe aisete. ¹⁰Mdakäre abko, jändrän jökrä tikwe ye abko makwe arato amne jändrän jökrä makwe abko tikwe arato. Ye abko, ni biani tie makwe ye köböire ti abko ütiäte kri nena gare. ¹¹Erere arato, tikwe ñan nünandi mda kä nebtä, akwa nitre biani tie makwe, ye rabadi nüne kä nebtä amne ti abko näin nünenta mabe.

Tata, ma abko deme. Ma kä ütiäte kri, ye mden makwe biani tie arato, yehti makwe niaratre ngibia kuin, ma btä ti tä ketetibe, ye kwrere niaratre rabadre nüne ketetibe gwaire arato, abkokäre makwe niaratre ngibia kuin. ¹²Ye abko, ma kä ye mden makwe biani tie arato amne, ti tä nüne niaratrebe kä nebtä angwane, ni biani tie makwe ye tita ngibiare ma käbti, amne ni biani tie makwe ye abko ñan nikaninta jire iti mento tikän. Akwa ma kukwei tä tikani Judas Iscariotebtä ye rabadre bare, abkokäre niara tä nianinte tikän amne rabadi mento mabtä kärekäre kä ja tare nikakrä ye kanti.

¹³Mtare ti bike nikenta ma kanti Tata, akwa ti tä kä nebtä angwane, nitre ja töitikaka tibe biani tie makwe abko kräke tita ja di kärere mae. Yehti abko kä nuäre kri tibtä, ye kwrere kä rabadre bäri nuäre btätre abko tita kärere mae kräke. ¹⁴Mdakäre abko, tikwe ma kukwei diribare ietre, akwa nitre nünanka ma rüere, kwrere tita nüne ñakare jire ma rüere amne, ye kwrere nitre ja töitikaka tibe ñan nena nüne ma rüere, aisete nitre nünanka ma rüere tä bätä ngwen btätre. ¹⁵Akwa ye ngäniene, ñan makwe nitre ja töitikaka tibe ye diandrekä kä nebtä abko tita ribere mae, akwa makwe ngibiadre rüe Satana ngäniene abko tita ribere mae. ¹⁶Ti abko ñakare nitre nünanka ma rüere kwrere, ye kwrere nitre ja töitikaka tibe abko ñan nena nüne ma rüere, aisete bätä ngwianta btätre.

¹⁷Akwa nitre ja töitikaka tibe kākwe nūnandre bāri deme amne sribidre bāri metre kwetre makrā, abkokāre makwe niaratre kwita kāre kōbö kwatirekwatire ma kukwei era metre yebti. ¹⁸Angwane nitre nūnanka ma rüere, ngätāite makwe ti juani kā nebtā, ye kwrere arato tita nitre ja töitikaka tibe juen niaratre ngätāite. ¹⁹Tita ja mike jenena nūnakāre makrā amne sribikāre makrā, ye kwrere niaratre rabadre mikani jenena makrā nūnakāre deme amne sribikāre makrā.

Ni jōkrā tōdekaka Jesubti, krāke Jesukwe ja di kārābare Ngōböye

²⁰Mdakāre abko, ñan nitre biani tie makwe noko aibe krāke tita ja di kārere mae, akwa niaratre nāin kukwe kuin tibtä niere ni mda mdaye, ye abko nire nire kākwe tōdekadi tibti niaratre kukwei kōböire, nitre ye krāke tita ja di kārere mae arato. ²¹Ma ti Rūn tikwe tōita ketetibe tibe amne tita ketetibe mabe, ye kwrere nitre tōdekaka tibti tibti, ye makwe die mika ja tōi mike gwaire jōkrā nūnakāre kuin jabe kwārikwāri, abkokāre tita ja di kārere mae krāke. Nitre tōdekaka tibti tibti ye rabadre ketetibe nibe arato abko kōböire makwe ti juani kā nebtā, ye rabadre era nitre nūnanka ma rüere ye krāke, abkokāre tita ja di kārere mae krāke. ²²Mdakāre abko, makwe ti mikani ūtiāte kri, ye kwrere tikwe niaratre mikani ūtiāte arato, ye kōböire abko niaratre tōi rabadre ketetibe jōkrā ño ti amne mata ketetibe gwaire ye kwrere abko krörō: ²³Tita nūne niaratrebtā amne mata ketetibe tibe, ye kwrere jire niaratre rabadre ni itibe kwrere nūnakāre makrā. Ye abko, makwe ti juani kā nebtā amne mata ti tarere, ye kwrere mata nitre tōdekaka tibti tarere, ye rūkadre gare nitre nūnanka ma rüere yeye, abkokāre nitre tōdekaka tibti ye tōi rabadre ketetibe jōkrā ni itibe kwrere abko tita ribere mae.

²⁴Tata tikwe, nitre ja töitikaka tibe amne ni mda mda kākwe tōdekadi tibti, ye makwe biani tie, aisete ti tādre mdente, ye kanti tādre siba tibe, ie ti tō. Amne makwe ti mikani ūtiāte kri, kākwe ja di kri bā nuāre biani tie, ye niaratre kākwe tuadre arato, ie ti tō, ñobtä ñan angwane kā ne dāte ngāmi, kānenkri ma nāmane ti tarere aisete.

²⁵Tata, kāre mata kukwe era metre erere nuene amne, nitre nūnanka ma rüere abko ie ma gare ñakare, akwa tie ma gare kuin, amne makwe ti juani ye abko nena gare nitre ja töitikaka tibe nokoye. ²⁶Amne tikwe ma mikanina gare ietre, akwa tikwe ma mikadi gare janknu ietre ma Ūai kōböire, ye kōböire abko nita ja tarere kwārikwāri, ye kwrere jire niaratre kākwe ja taredre kwārikwāri arato amne, ti ara jire rabadre nūne niaratrebtā, abkokāre tikwe ma mikadi gare janknu ietre. Abko kore se, nieba Jesukwe niara Rūn Ngōböye.

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

18 ¹Jesukwe kukwe nieba ünän jökrä kore, bti ngurun kä Cedrón, ye kwärä nakriri Jesu rikaba nun ja töitikaka benbe. Jesu rikaba ye kánti abko olibo krie nämáne nökani, kánti Jesu rikaba nun ja töitikaka benbe. ²Jesu nämánena gätäre bäre bäre kä ye kánti nun ja töitikaka benbe, aiseite Judas, Jesu kitaka ngise kámikadre, ye ie kä ye nämánena gare arato. ³Ne aiseite, batibe Judas jataba nitre krörökrörö jie ngwena: nitre rükä romanobo kwati amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre bariseo kákwe juani. Nitre jataba nüke Judabe ye abko nämá näin jändrän rükrä ngwena kisetekisete. Erere arato, nämá näin ñukwä amne ñotra ngwena kisetekisete.

⁴Akwa Jesu abko, btä kukwe rakadikä ño ño, ye garera ie, aiseite nieba kwe ietre:

¿Munta näin nire kánene ye? nieba kwe ietre.

⁵Niaratre kákwe nieba mda Jesuye:

Jesu Nazarebo kánánta nunkwe, nieba kwetre ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti ara tä nete, nieba Jesukwe ietre.

Angwane Judas, Jesu kitaka ngise kámikadre ye nämá nünaninkä siba nitre ye ngätäite.

⁶Angwane, Ti ara tä nete nieba Jesukwe, ye btäräbe nitre rükaba kwati Jesu rüere ye kákwe näntebata ja jiehti angwane, rikaba jökrä temen se kwrere. ⁷Angwane Jesukwe niebata mda ietre:

¿Munta näin nire kánene ye? niebata kwe ietre.

Angwane niaratre kákwe niebata Jesuye:

Jesu Nazarebo kánánta nunkwe, niebata kwetre ie.

⁸Abtä Jesukwe niebata mda ietre:

Ti ara tä nete, tikwe nini munye. Akwa munta näin ti kánene ne ngwane, nitre ja töitikaka tibe noko aibe munkwe tuametre nikenta jirekäbe, nieba Jesukwe ietre.

⁹Kukwe ye rakakaba kore, ñobtä ñan angwane Jesukwe blitaba krörö Ngöböbe abko rabadre bare abkokäre: “Nire nire biani tie makwe, ye abko ñan riateba jire iti tikän,” nieba kwe, erere rababa bare.

¹⁰Angwane Simón Pedro nämá yete kákwe ngitra jabtä diankaba kwatate, bti ni iti kä Malco olo küde ruenkri tikakaba ta kwe ie. Malco ye abko nämáne klabore ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe abko olo tikakaba Simón Pedrokwe. ¹¹Abtä Jesukwe nieba Pedroye:

Ngitra ye miketa kwatate yete. Ti Rün ara jire kite ti mike jändrän tare krübäte nuene, ¿se abko tikwe ñan nuendre ya? nieba kwe ie.

Jesu jänikani Anás kánti

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹²Bti nitre rükä romanobo amne dänkien kwetre btä guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä rükaba ye abko käkwe Jesu kaba ngite, bti mäkäteba kwetre, ¹³bti järíkaba káne kwetre nebe Anás kánti. Anás ye abko Caifás köbrän. Anás abko käkwe sribibarera nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere, akwa kä ye ngwane abko Caifás nämane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene. ¹⁴Bati Caifás ne mden käkwe niebare krörö Jesubtä nitre israelitaye: Ni israelita ñan krütadre jökrä, abkokäre ni itibe krütadre ni israelita jökrä kräke amne täte, niebare kwe.

Pedrokwe Jesu rükaninte käne

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵Jesu järíkaba ngite angwane abko Simón Pedro btä ni ja töitikaka Jesube rikaba iti mda siba Jesu jiebti.ⁱ Angwane ni ja töitikaka Jesube rikaba iti Jesu jiebti, ye abko nämánena gare nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien yeye, aisete rikaba ju bäre ki teri Jesube. ¹⁶Akwa Pedro abko rababa nünaninkä ki jukweibtä. Abtä ni gare kuin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye, ye rikaba, käkwe blitaba meri jukwe ngibiabtikä yete ben angwane, rikaba Pedro ngwena ju bäre ki teri arato. ¹⁷Angwane meri ye käkwe nieba Pedroye:

¿Ma abko ja töitikaka ni se ben arato ñan ñan? nieba kwe ie.

Abtä Pedrokwe nieba ie:

Ñakare. Tita ja töitike ñakare ben, nieba kwe.

¹⁸Ye ngwane abko, kä rababa tibo krübäte, aisete nitre klaboré amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä käkwe ñukwä bukateba, bti nämá träse angwane, Pedro nämá ñukwä träse siba niaratrebe yete.

Kukwe ngwianintari Jesuye

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹Angwane Anás käkwe sribibarera nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere, ye mden rikaba kukwe ngwentari Jesuye nitre ja töitikaka benbtä amne kukwe ño diri nämáne Jesukwe, ye abko rikaba ngwentari. ²⁰Angwane Jesukwe nieba ie:

Nitre israelita tä ja ükekrö sinagogate amne ju blitakrä Ngöböbe kánti abko ie käre tita dirire amne tita blite ni jökrä ngwärekre, aisete tita blite ñakare gore nitre ja töitikaka tibe aibe ben. ²¹¿Se ñöbtä abko tita kukwe

---

i 18.15 Ni ja töitikaka Jesube nikani Simón Pedrobe ye abko Juan käkwe tärä ne tikani nütüta.

ño dirire abko ma kite ngwentari ti ara jire ie ye? Nitre ti kukwei nuaka nuaka ye ben tikwe blitabare kukwe mden mdenbtä ye gare kuin jökrä ietre, aisete makwe kukwe ye ngwiantari ietre, nieba Jesukwe Anáye.

²² Jesukwe ñākāba kore, yebtā abko guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä kākwe Jesu metaba tokobee ja kāne, kākwe nieba ie:

¿Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkien abko ie mata ñāke kore ya? nieba kwe ie.

²³ Jesu kākwe nieba mda ie:

Tikwe kukwe nini, ye mden blo abko niere tie. ¿Akwa tikwe kukwe nini ye tä dbe ne ngwane, ñöbtä mata ti mete niere tie? nieba Jesukwe ie.

²⁴ Angwane Jesu nāma mākāninte abko Anākwe juanba mda nebe dānä Caifās kānti. Caifās abko nāma nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkienē kā ye ngwane abko kānti Jesu juanba kwe.

Pedrokwe Jesu rükaninte bobu, bāmā

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ Akwa Anás nāmane kukwe ngwentari Jesuye angwane abko, Pedro abko nāma ñukwā trāse yete angwane, ni iti kākwe nieba ie:

¿Ma abko ñākare ja töitikaka ni se ben arato ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe ja rükanteba, kākwe nieba:

Tita ja töitike ñākare ben yeri, nieba kwe.

²⁶ Yebti ni klabore nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkien krāke, akwa ni olo tikakaba kwärä ie Pedrokwe abko mrākä kākwe nieba Pedroye:

¿Ma ye täni siba ben olibo nurai kānti sete tikwe turi, nibi ruen tie ya? nieba kwe ie.

²⁷ Akwa Pedro abko kākwe ja rükantebata, ye btärābe antlankwe ngwänänba, Jesukwe nieba ie, ye kwrere rakakaba.

Jesu jänikani Pilato ngwärekre

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Jesu nāma Caifās kānti, bti järäkaba mda gobran romanobo ngwärekre angwane kā jatabara ngwen. Akwa nitre israelita ji dokwäte ñan rikaba Jesu ngwena nebe gwi gobran kānti, ñöbtä ñan angwane nitre ñākare israelita, kānti niaratre rikadre nebe gwi angwane, kukwe nāmane ükaninte nitre israelitakwe nünankrä dbe Ngöbö ngwärekre, ye rüere ja mikadre ngite kwetre amne ñan rabadre dbe Ngöbö ngwärekre abtä ñan rabadre mrö bieta Pascuakrä kwete siba, abtä ñan rikaba gwä.

²⁹ Abtä Pilato jataba blite bentre ju bäre, kākwe nieba ietre:

¿Drebtä munta ni ne kite ngite? nieba kwe.

³⁰ Angwane nitre israelita ji dokwäte kākwe nieba:

Ni ne ja mike ngite ñākare, akrāke nun ñan jatadre ngwena jire chi müre ketadre mae nete, nieba kwetre.

31 Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

Ni noko ngwenante, bti kukweta ükaninte ño mun ngätäite ni kitakäre ngite, ye kwrere munkwe kukwe ükate kräke au, nieba kwe mikakäre yakrä jae.

Akwa nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda Pilatoye:

Ni ngite abko nunkwe müre ketadre ye abko mun romanobokwe köböi biani ñakare nunye, aisete nun ñan raba ni mda müre kete, nieba kwetre.

32 Ja krütadi ño nieba Jesukwe, ye erere rababa bare köbö ye näire.

33 Yebtä Pilato rikaba gwä, käkwe Jesu käräba, bti niebare kwe ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe ie.

34 Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Mata kukwe ngwentari tie ja töibti ya o ni mdakwe blitabare tibtä mabe, aisete mata kukwe ngwentari kore tie? niebare kwe Pilatoye.

35 Angwane Pilatokwe niebare Jesuye:

Ti abko ñakare israelita, aisete ma jrei nitre israelitakwe ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte tikrä, akwa nitre nünanka ma käite amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käta ma kite ngite müre ketadre tie, aisete drebtä makwe ja mikani ngite niere tie, niebare kwe ie.

36 Abtä Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Ni kä nebtä tä jreire, ye kwrere ti ñan rabadre jreire. Ti rabadre jreire niaratre kwrere, akräke rükä tädrera sribikä tikrä abko käkwe rüdre ti dokwäre amne ti ñan kadre ngite nitre israelitakwe. Ye mden kisete, ti abko ñakare jrei kä nebtä kwrere, niebare kwe.

37 Abtä Pilatokwe niebare mda Jesuye:

¿Ma abko jrei bkänä ñan ñan? niebare kwe ie.

Angwane Jesukwe niebare ie:

Ti abko jrei makwe nini, ye kwrere bkänä, aisete ti därebare kä nebtä amne nitre nünanka kä nebtä abko ie ti jatani kukwe era erere niere, aisete nire nire tä nekete kukwe erabtä abko käta ti kukwei kaen ngäbti amne tä mike täte, niebare mda Jesukwe.

38 Angwane Pilatokwe niebare mda Jesuye:

¿Kukwe mden abko era? niebare kwe.

Pilatokwe kukwe ngwianintari kore Jesuye, bti Pilato rikabata ju bäre bliteta nitre israelita ji dokwätebe, käkwe nieba ietre:

Ni ne ja mike ngite ñakare nibi tuen tie. 39 ¿Akwa bieta Pascua näire tikwe ni ngite tikadrete iti abko nuenta käre, aisete jrei nitre israelitakwe ne tikadrete tikwe, ie mun tö nibi ya? nieba Pilatokwe.

40 Angwane nitre israelita jökrä rababa ngrente, kä rababa niere krörö:

¡Ni ye ñan tikate makwe! ¡Barrabás ye tikete! rababa niere.

Barrabás ye abko nämene rü miketbe gobran romanobo rüere abko tikadrete, rababa niere Pilatoye.

Jesu kitani ngite müre ketadre krusobtä

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

19 ¹Abtä Pilato nikani käkwe Jesu kwata metamna köbti nitre rükäye. Erere nuenbare kwetre. ²Angwane Jesu bä rabadre jrei kwrere, abkokäre nitre rükä käkwe kri tukwä sribebare koronare abko mikani kwetre Jesu dokwäbti, bti dän bä tain drüne kitani kwetre Jesubtä mikakäre yakrä jae. ³Bti namani niken känime Jesu ken, kä namani niere:

Jrei israelitakwe, ma raba nüne raire näre, namanintre niere Jesu mikakäre yakrä jae.

Bti namanintre Jesu mete tokobee ngwärebtä. ⁴Yebti Pilato jataba ju bäre, käkwe nieba nitre israelita ji dokwäteye:

Jesu ja mike ngite ñakare nibi tuen tie, aisete ti ki ngwenante munye nete tuen, nieba Pilatokwe ietre.

⁵Erere bkänä, Jesu jäjataba ju bäre angwane, kri tukwä sribebare koronare nämä dokwäbti amne dän bä tain drüne kitani btä abko te järikaba ju bäre angwane, Pilatokwe nieba:

Ni ne ti bike miketa mun kisete abko tä nete ne, nieba kwe ietre.

⁶Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä okwä rababa Jesubtä angwane, rikaba ngrente krikri be, kä rababa niere:

¡Müre kete krusobtä! ¡Müre kete krusobtä! rababa niere.

Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

Niara ngite ñakare nibi tuen tie, akwa mun tö müre ketai ne ngwane, ngwenante munkwe müre keta krusobtä, nieba kwe mikakäre yakrä jae.

⁷Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda Pilatoye:

Kukweta ükaninte keteti Ngöbökwé nun israelita ngätäite, ye rüere niarata ja mike ngite, ñobtä ñan angwane niarata ja Ngöbö Odei niere, ye abko kukweta ükaninte nun ngätäite abko rüere tä ja mike ngite, aisete müre ketadre, rababa niere kore.

⁸Jesu abko ja Ngöbö Odei nämáne niere, ye jarabare Pilatoye angwane, bäri kä jürä namani btä. ⁹Abtä nikaninta gwä, käkwe niebare Jesuye:

¿Ma abko kä mdenbo era metre? niebare kwe ie.

Akwa Jesu abko namani kwekbe, ñäkäbare ñakare kwe Pilato käre.

¹⁰Abtä Pilatokwe niebare ie:

¿Ti di tärä ma bien müre ketadre krusobtä amne ti di tärä arato ma tikatekäreta, ye gare ñakare mae ya amarebti ma ñan tö nibi ti kukwei kain ngäbti ye? niebare kwe ie.

¹¹Angwane Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Ngöbökwé ñan kä biandre mae ti müre ketadre, akräke ma di ñan rabadre jire chi ti bien müre ketadre, aisete nitre ti kitaka ngise mae

müre ketadre, niaratre ye abko bäri ngite krübäte Ngöböye makrä, niebare Jesukwe ie.

¹²Ye ngwane mentokwäre abko Pilato namani kä känene jae Jesu tikatekäreta, akwa nitre israelita ji dokwäte rababa ngrente, kä rababa niere:

¡Makwe ni ye tikaditeta ne ngwane, ma ñakare ja kukwe mukore emperadorebe! Mdakäre abko, nire tö ja mikai jreire Jesu kwrere, ni ye abko emperador rüere, rababa niere Pilatoye.

¹³Nitre ji dokwäte rababa ñäke kore, ye jaraba Pilatoye angwane, rikaba Jesu ngwena ju bäre, bti kürä nämä gwi ja täkräre kukwe ükatekrä, yebti Pilato rababa tükänintbe. Kä te Pilato rababa tükänintbe ye abko kädian nämäne Gabata. Gabata abko Kä Jäkwatäre nieta hebreore abko kanti Pilato nämäne tükänintbe. ¹⁴Kä ye ngwane abko, köbö ja mikakrä biare köbö jadükakrä ngäbti bieta Pascua angwane, ye näire bäsi ñänä ruäre angwane Pilatokwe nieba krörö nitre israelita ji dokwäte yeye:

Jrei munkwe tä nete noko, nieba kwe.

¹⁵Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe ngrateba bäri kri mda, kä rababa niere:

¡Ngwena mento, ngwena mento müre ketadre krusobtä! rababa niere. Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

¿Tikwe jrei munkwe biandre müre ketadre krusobtä, ie mun tö nibi ñan ñan? nieba kwe.

Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankientre käkwe nieba Pilatoye:

Emperador romanobo aibe tä jreire nunkwe. Nebti jrei mda ñakare jire nunkwe, nieba kwetre mda ie.

¹⁶Angwane nitre israelita ji dokwäte ye moto mikakäre jäme, Pilatokwe Jesu bianba müre ketadre krusobtä rükatre romanoboye.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

Erere bkänä, nitre rükä rikaba Jesu ngwena müre ketadre krusobtä. ¹⁷Jesu järeikaba angwane, rikaba kruso ngwena jakrä au käkä “Ni Dokwä Kroko Käi” nie nämäne abko kanti. Kä ye arabe abko kädianta Gólgota hebreore. ¹⁸Kä ye kanti Jesu metaba krusobtä angwane, ni nibu metaba Jesubtä kwärikwäri müre ketadre, aiseite Jesu rababa ni nibu ye ngätäite. ¹⁹Angwane drebtä Jesu kitaba ngite, ye Pilatokwe tikamna krörö kri kukwänbtä: “JESU NAZAREBO NERE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko tikamna Pilatokwe, bti mikamna krusobtä käin kwe. ²⁰Ye erere mikaba krusobtä käin angwane, nitre israelita kwati rababa ñäke tärä okwä yebtä, ñobtä ñan angwane känime juta Jerusalén

köräbtä Jesu müre ketaba krusobtä. Erere arato, tärä okwä mikaba krusobtä käin, ye abko nämä tikani hebreore, latinore amne griegore, ni kwati rabadre ñäke btä abkokäre. ²¹Pilatokwe tärä tikamna kore, yebtä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe niebare Pilatoye:

Jrei nitre israelitakwe, ye makwe ñan tika kore, akwa niarata bike jrei nitre israelitakwe, ye abko makwe tika kore, niebare kwetre Pilatoye.

²²Akwa Pilato abko käkwe niebare mda ietre:

Tikwe kukwe tikamna, ye erere rabadi tikani. Tikwe ñan kwitadre jire, niebare kwe ietre.

²³Akwa nitre rükä romanobo abko käkwe Jesu metaba krusobtä, yebti dän Jesukwe ñäkäbtiba ketabkä kwetre, bti dianba ötati jene jene kwe jakrä. Akwa dän nga dikani ötati nükebe temen Jesu nämane kite jabtä, abkobtä ²⁴nitre rükä romanobo käkwe nieba jae kwärikwäri:

Dän ne abko nikwe ñan ngiandrekä kiakia, aisete ari ja gaen btä. Nirekwe ganandi abko kwe rabadi, nieba kwetre.

Ye kwrere bkänä nuenbare kwetre. Ye kwrere abko, Ngöbö Kukwei nämane tikani kira krörö Jesubtä abko rababa bare:

Dän tikwe dräibare jökrä jabti kwetre amne, dän nga tikwe abko btä ja gani kwetre,

Salmos 22.18

nieta Ngöbö Kukweibtä abko erere nuenbare nitre rükä romanobokwe.

²⁵Angwane kruso btä Jesu nämä metani käin, kruso yebtä Jesu meye María nämä yete etbabe. Erere arato, Cleofas nän muko kädian nämane María nämä siba amne María Magdalabo nämä arato kruso ken yete Jesu mukore. ²⁶Angwane Jesu okwä rababa meyebtä angwane, ti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämane tarere kri abko nämä meye ken, abkobtä Jesu okwä rababa angwane, Jesukwe nieba meye:

Mama tikwe, ma ngobo makwe abko tä yete mabe ye, nieba kwe ie.

²⁷Bti ti ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba:

Ma meye makwe abko tä yete mabe, ye makwe ngibia, nieba kwe tie.

Jesukwe ñäkäba kore tie, ye näire mentokwäre tikwe Jesu meye kaba ngäbti ja gwiriete ngibiakäre.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸Jesukwe ñäkäba ünän kore, yebti sribi jatani neme bare jökrä ie, ye abko nämane gare ie, aisete sribi mikani nuendre ie nämane tikani Ngöbö Kukweibtä abko rabadre bare täte, abkokäre nieba kwe:

Tomna nibi tie, nieba kwe.

²⁹Angwane kä ye kanti uba ñöi dime nämä kantra chi kwati abko nitre rükä romanobo rikaba, käkwe jändrän dän kukwän kwrere ye mritakaba

jökrä uba ñoi dime yete, bti mäkäteba kwetre hisopo krie küdebtä, bti mikaba Jesu kadate kwetre. ³⁰Jesukwe uba ñoi dime ye ñaba ünän angwane, nieba kwe:

Sribita ti kisete, erere nibira bare täte jökrä tie, nieba kwe.

Ye btäräbe, Jesukwe ja dokwä gibiakaba timonkwäre, käkwe ja üai mikabata Ngöbö kisete angwane krütaba.

³¹Köbö ye abko, köbö ja mikakrä biare köbö jadükakrä kräke amne, köbö jadükakrä ye nämane Pascua näire, aisete bäri ütiäte. Ye mden kisete, nitre israelita ji dokwäte rikaba niere krörö Pilatoye:

Nitre tä krusobtä se krütadre jötrö, abkokäre ngüre ötarebtä, bti diandreta timon doboi mikadre, nieba kwetre.

³²Ye erere bkänä, nitre rükä romanobo rikaba käkwe ni iti ngüre ötabtäba käne, bti ni mda nämä krusobtä käin Jesu ken abko ngüre ötabtäba kwetre arato. ³³Yebti rikaba Jesu ngüre ötöbtä mda angwane, Jesu krütanina, btä okwä rababa, abtä Jesu ngüre ötabtäba ñakare kwetre. ³⁴Akwa ni rükä iti käkwe Jesu däkäteba bukobti kronante ta. Ye btäräbe däri amne ñö betakaba Jesu kronante ta. ³⁵⁻³⁷Kukwe ye abko rakakaba kore tikwe tuaba ja okwä jenbti abko erere tita niere, aisete kukwe era erere tita niere. Tita niere munye, ñobtä ñan angwane Ni Dianinkä Ngöbökwä abko btä kukwe rakadrekä kore abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä abko erere rikaba neme bare krörö Jesubtä:

Niara kroko ötaninbtä ñakare krati ie,

Salmos 34.20

nieta Ngöbö Kukweibtä. Mdakäre abko, nieta krörö:

Buko betadikä niara kronante ta nitre nünanka Jerusalén okwäbti,

Zacarías 12.10

nieta arato Ngöbö Kukweibtä. Ye erere rababa bare Jesubtä ti okwäbti, aisete mun jökrä käkwe kukwe ne mikadre era amne tödekadre Jesubti, abkokäre tita niere munye.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸Jesu krütaba, yebti José Arimateabo käkwe ja köböi käräba Pilatoye Jesu ngwäkä ngwiankäre doboi mikadre. José ye abko nämane dikekä siba Jesube, akwa nitre israelita ji dokwäte jürä rababa btä, aisete nämä nekete tiebe Jesukri. José ye mden käkwe ja köböi käräba Pilatoye, ye erere rükabtiba Pilatoye angwane, José rikaba Jesu ngwäkä ngwena doboi mikadre. ³⁹Erere arato, Nicodemo rükaba blite bati deo Jesube, Nicodemo ara rükaba José Arimateabobe, kä jataba mirra krie ngwäri sribebare mnüne amne kri kädianta aloe sribebare mnüne, ye abko mritani ketetibe kwe abko nämä rä bäne rükaba ngwena kabre, bäsi siä kwä kükü bti kwärä mikadre Jesu ngwäkäbtä, ñan rä rabadre kure

abkokäre. ⁴⁰ Angwane José btä Nicodemo käkwe kri ngwäri mnü ye mikaba dän ütiäte kri kädianta lino btä abko te Jesu ngwäkä mriateba kwetre, nitre israelita tä ni doboi mike ño, ye kwrere nuenba kwetre. ⁴¹ Yebti Jesu müre ketaba krusobtä, ye ken abko nura nämane nökanı kabre angwane, kä ye kánti abko kä muani btin jækwatate ni doboi mikakrä nämä kwati abko te ni doboi mika ngämi abko nämä yete, ⁴² abko te Jesu doboi mikaba, ñobtä ñan angwane kä mkä ye abko nämä känime juta Jerusalén yete amne köbö jadükakrä nitre israelitakwe abko jataba nüke angwane, ñan rabadre sribi ye nuene, aisete Jesu doboi mikaba jötrö kä ye kánti.

Jesu nükaninta nire

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-6; Lucas 24.1-12)

20 ¹ Yebti köbö kena bämänte dekä, María Magdalabo rikaba dobobti. Kä nämä iko dekä angwane rikaba. Yebti nikani nebe dobobti angwane, jä kri mikani kä mkäbti, ye abko nämänena dianinkä mento, btä okwä namani. ² Angwane nikani betekäta gwäkäre nebeta Simón Pedro kánti amne ti ja töitıkaka Jesube abko Jesu nämä tarere kri ye kánti, käkwe nieba nunye:

ıNi Dänkien ngwäkä jänikani doboıbtı mentokwäre amne mikani mdente mda ñan nebe gare jire chi nunye! nieba kwe nunye.

³ Abtä Pedro amne ti rikaba mda Jesu doboi tuen. ⁴ Nun nibu rikaba betekä gwaire, akwa ti rikaba betekä bäri jötrö Pedrokrä, aisete ti rababa käne dobobti. ⁵ Ti rababa dobobti, käkwe ja mikateba timonkwäre, bti tikwe nıkraba nguse amne dän te Jesu mrianinte aibe nämä nguse, btä ti okwä rababa, akwa ti ñan rikaba nebe kä mkäte nguse. ⁶ Yebti Simón Pedro rikaba nebe köre ti jiebtı angwane, rikaba nebe kä mkäte nguse angwane, dän kukwän te Jesu mrianinte ye aibe kwanba ie. ⁷ Mdakäre abko, dän kukwän mdara jire, te Jesu dokwä mrianinte, ye abko nämä mrianinkä kuin, nämä mikani jenena dän kukwän bäri kri ye bäre mento abko kwanba ie arato. ⁸ Yebti ti rababa käne dobobti abko rikaba nikren kä mkäte nguse arato angwane, kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä tikwe tuaba jökrä angwane, tikwe tödekaba bti. ⁹ Akwa ye känenkri, Jesu rükadreta nire tä tikani Ngöbö Kukweıbtä, ye abko ñan nükanı gare metre nun ja töitıkaka Jesube ie, aisete nun ñan nämä mike era. Akwa tikwe tuaba angwane, batibe rababa era tikrä, käkwe tödekaba bti. ¹⁰ Yebti nun nibu ja töitıkaka Jesube ye rikabata gwä nebata ja gwiriete.

Jesukwe ja mikani tuadre María Magdalaboye

(Marcos 16.9-11)

¹¹ Angwane María rikabata nebata dobobti Pedro amne ti jiebtı. Abti Pedro amne ti rikabata gwä angwane, María aibe namani müen dobobti.

Niara namani müen kore, kákwe ja mikaninte timonkwäre nikrakäre kä mkáte nguse. ¹² Angwane angele nämáne nibu nguse, btä okwä namani. Angeletre ye abko btä dän ngwen bürere jökrä abko nämáne tákänintbe nguse. Jesu dokwä nämáne, yekri angele nämáne iti amne Jesu ngoto, yekri abko angele nämáne iti mda abko btä María okwä namani.

¹³ Angwane angeletre ye kákwe niebare Maríaye:

¿Mata dre müaire ti mräkä? niebare kwetre ie.

Angwane María kákwe niebare mda:

Ti Dänkien ngwäkä jänikani tikän amne mikani mdente ñan nebe nüke gare tie, aisete tita müaire ye, niebare kwe angeleye.

¹⁴ Maríakwe niebare kore, ye btäräbe nikrabareta ja trökri kwe angwane, Jesu nämáne känime ken, btä okwä namani. Akwa Jesu ara nämáne yete abko ñan nükanani gare Maríaye. ¹⁵ Akwa Jesukwe niebare ie:

¿Mata dre müaire ti mräkä? ¿Nire känántarita näin makwe? niebare kwe ie.

Akwa ni ye abko nämáne nura ngibiare, María namani nütüre, aisete niebare kwe ie:

Ma nikani ti Dänkien ngwäkä ngwena ne ngwane, makwe mikani mdente mda, ye makwe nie tie, ti mräkä, amne ti näin tuenta, niebare kwe ie.

¹⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¡María! niebare kwe ie.

Ye btäräbe María nikwitaninte, kákwe niebare hebreore Jesuye:

¡Rabuni! niebare kwe. (Ye abko “Dirikä tikwe” niebare kwe.)

¹⁷ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ti ngämi nikenta ti Rün kánti kä káinbti, aisete makwe ñan ti ketate, akwa nänta ti mräkätre ja töitikaka tibe ye kánti amne makwe nie krörö ietre: Ti bike nikenta ti Rün amne mun Rün kánti kä káinbti. Erere arato, Ngöbö tikwe amne Ngöbö munkwe, kánti ti bike nikenta, tikwe nini, ye abko makwe nie kore ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe Maríaye.

¹⁸ Ye erere bkänä, María nikaninta, namaninta gwi angwane, Dänkien tuani kwe ye tanba kwe nun ja töitikaka Jesube yeye. Erere arato, Jesukwe blitabare ño ño ben, ye erere nieba jökrä kwe nunye.

Jesukwe ja mikani tuadre nitre ja töitikaka benye
(*Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49*)

¹⁹ Yebti köbö kena bämánte ye arabe näire nun ja töitikaka Jesube nämá ja úkaninkrö gwi, akwa nane nitre israelita ji dokwäte kákwe nun kadre ngite arato abko jürä rababa nunbtä, aisete nun nämá ja úkaninkrö, ye kánti nunkwe jukwe dikaba jabti, akwa batibe Jesu rababa gwi amne rababa nünaninkä nun ja töitikaka ben ye ngätäite, kákwe nieba nunye:

Kä jáme Ngöbökwé raba munbtä, nieba kwe nunye.

²⁰ Jesukwe ñākāba kore, ye btārābe klabo trāin kisebtā amne buko trāin kronante mikaba tuadre kwe nunye angwane, kā rababata nuāre krübāte nunbtā nun Dānkien tuareta. ²¹ Angwane Jesukwe niebata mda nunye:

Kā jāme Ngöbökwe raba munbtā. Ti Rün kākwe ti juani ño, ye kwrere ti bike mun juen arato, nieba kwe nunye.

²² Ye btārābe müre tākāba kwe nunbti, kākwe nieba nunye:

Ngöbö Üai Deme kaen ngābti munkwe. ²³ Nire nire ngite abko diandrekā btā munkwe niedi ie, ye erere Ngöbökwe dianinkāra btā; akwa nire nire rabadi ngite kärekarē munkwe niedi ie, ye abko Ngöbökwe ñan ngite diandrekā btā, nieba Jesukwe nun ja tōitikaka benye.

Bti Jesukwe kā mikakaba. ²⁴ Jesu rükabata kena nun ja tōitikaka ben ngätāite, ye näire abko ni iti ja tōitikaka ben kädian nāma Tomás abko nāma ñākare nunbe yete. Tomás ye mden abko kädian nāma “Munkin” abko nāma ñākare angwane Jesu rükabata. ²⁵ Yebti Tomás rükabata angwane, nun ja tōitikaka Jesube kākwe nieba ie:

Nunkwe ni Dānkien turi mtare, nunkwe nieba ie.

Akwa Tomás abko kākwe nieba mda nunye:

Tikwe ñan klabo trāin tuadre kisete amne tikwe ñan kise krākia mikadre klabo trāinte, erere arato buko trāin kronante, te tikwe ñan kise mikadre, ne ngwane tikwe ñan mun kukwei mikadre era jire chi, nieba kwe nunye.

²⁶ Abti bāmān krati mda nun ja tōitikaka Jesube nāma ja ūkaninkrōta jōkrā bāmānte angwane, Tomás nāma siba yete angwane, nunkwe jukwe dikaba arato, akwa batibe Jesu rababa gwi amne rababa nūnaninkā nun ngätāite, kākwe niebata nunye:

Kā jāme Ngöbökwe raba munbtā, nieba kwe nunye.

²⁷ Yebti nieba kwe mda Tomāye:

Tomás, kise mike tie nete amne ti kise trāin ne mike ñārāre, bti ti krona trāin ne te kise krien tie, bti kukwe ñan tā nebe era makrā, ye kwrere makwe ñan nuen mda, kākwe kukwe tibtä ye mika era jae, nieba Jesukwe ie.

²⁸ Angwane Tomākwe ngrateba kri, kākwe nieba Jesuye:

¡Ma abko ti Dānkien tikwe amne Ngöbö tikwe! nieba kwe ie.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Mata ti tuenta ja okwā jenbti, aisete ti ara abko makwe miri era, kākwe tōdiri tibti ñan ñan; akwa nire nire tā ti tuen ñākare akwa tā ti kukwei mike era jae amne tā tōdeke tibti, ni yebtä abko kā rabadi bāri nuāre krübāte amne Ngöbökwe ja di biandi ietre, nieba Jesukwe Tomāye.

³⁰ Jesu abko nāmāne sribire nun ja tōitikaka benbe kā nebtā angwane, Ngöbö di nāma ben ye bā mikakrā abko sribi ñan tuabare nuenba kabre mda kwe nun ja tōitikaka ben okwābti, akwa ye abko tikwe tikaba

ñakare jökrä tärä nebtä. ³¹Akwa munkwe kukwe kuin Jesubtä mikadre era jae amne Ni Dianinkä Ngöbökwe abko Jesu ara amne niara abko Ngöbö Odei, ye abko rabadre era munkrä amne munkwe tödekadre bti, abkokäre tikwe kukwe ne tikani. Mdakäre abko, munkwe tödekadre Jesubti, ye köböire munkwe nünandre kärekäre Ngöböbe, abkokäre tita kukwe ne tike.

Nitre ja töitikaka Jesube käkwe gwa gani kabre

21 ¹Jesukwe ñäkäba kore Tomáye. Abti Jesukwe ja mikabata tuadre mda nun ja töitikaka benye ñö okwä kri kädianta Tiberias ye köräbtä. Ñö okwä kri ne arabe kädianta Galilea arato, kánti kukwe rakakaba krörö: ²Simón Pedro nämä Tomábe yete. Tomás ye arabe kädian nämä “Munkin” abko nämä yete. Erere arato, Natanael nünanka juta Canáte kä Galileate amne Zebedeo ngobo nibu, btä nun ja töitikaka Jesube nämä nibu mda yete. ³Angwane Simón Pedro käkwe nieba nunye:

Ti bike niken gwa gaen, nieba kwe.

Angwane nunkwe nieba Pedroye:

Nun bike niken siba mabe, nieba nunkwe.

Ye erere bkänä, rikaba, rankwaba rute amne rikaba gwa gaen. Akwa ye näire deo kábä rababa ñakare jire gwabtä. ⁴Abti kä jataba ngwen dekä angwane, batibe Jesu rababa ñö okwä köräbti yete, akwa Jesu ara nämä yete, ye abko ñan rükaba gare nunye. ⁵Angwane Jesu käkwe nieba nunye:

¿Gwa tärä munkwe ya ti mräkätre? nieba kwe.

Nunkwe nieba ie:

Gwa ñakare nunkwe, nunkwe nieba Jesuye.

⁶Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Krade kiteta ñöte küde ruenkri rubtä timon yete munkwe angwane, mun kábä rabadi, nieba kwe nunye.

Ye erere nunkwe nuenba angwane, gwa rababa kratibe dikaro kradete, aisete krade ñan rababa näkäita kukwäne nebete rute nunye. ⁷Angwane ti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämä tarere kri abko käkwe nieba Pedroye:

¡Ni Dänkien ara tä ñö köräbti se! tikwe nieba.

Tikwe nieba kore, ye jaraba Simón Pedroye angwane, jötrö ngwarbe dän kitaba jabtä kwe, bti rankwaba ñöte, rikaba jübenkä nebe Jesu kánti. ⁸Angwane nun mda mda ja töitikaka Jesube abko rikaba ru ngwena janknu nebe ñö köräbtä. Akwa gwa rababa kabre kradete, ye abko nun rikaba jáke bätärekä bätärekä nebe ñö köräbtä. Nun nämä bä känime bäsi metro sienta krati näre ñökrä ken, aisete rababa gwa ngwena nebe ñö köräbtä. ⁹Abti rababa ñö köräbtä jate, rankwaba timon angwane, ñukwä oto nämä bukaninte kwati kwanba nunye. Ñukwä yehti abko gwa

näma mikani krati amne ban näma mikani arato. ¹⁰Angwane Jesukwe nieba nunye:

Gwa naka munye, ye ngwen ruäre kukwadre nete, nieba kwe nunye.

¹¹Angwane jötrö Simón Pedro rikaba rute käin, kä rikaba krade ngwena nebe jate. Gwa krikri be näma kradete, ye tanba angwane, gwa näma sienta krati bti gre ketebu bti krä jätäbti krämä (153) kradete. Gwa näma kabre kore, akwa krade rötateba ñakare. ¹²Yebti Jesukwe nieba mda nun ja töitikaka benye:

Mun jakwe mröre, nieba kwe.

Ye erere nun rikaba, akwa Jesu abko ni Dänkien ara abko rababa gare nunye, aisete Jesu abko nire ye abko ja ñan rükaba töre nunye ngwentari ie. ¹³Yebti Jesukwe krötaba nun ken, käkwe ban amne gwa dianba kisete, bti bianba kwe nunye kwetadre. ¹⁴Ne ngwane abko Ngöbökwe Jesu mikaninta nire, yebti Jesukwe ja mikaba tuare bämäkäre nun ja töitikaka benye.

Jesukwe blitabare Simón Pedrobe

¹⁵Nunkwe mröba ünän jökrä angwane, Jesukwe nieba Simón Pedroye: Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere bäri ni mda mda noko ngwä ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe nieba mda ie:

Jän, ti Dänkien. Ma tare kri tikwe ye garera mae, nieba kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja ngäbäli kwrere, ye makwe buka, nieba kwe Pedroye.

¹⁶Yebti Jesukwe niebata bobuta ie:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere era metre ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe niebata Jesuye:

Jän, ti Dänkien. Ma tare kri tikwe, ye garera kuin mae, nieba kwe ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja kwrere, ye makwe ngibia, nieba kwe ie.

¹⁷Yebti bämäkäre Jesukwe niebata mda Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere era metre ya? nieba kwe ie.

Jesukwe kukwe arabe ngwiantariba bämä jire ie, abtä moto rababa ulire, käkwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, kukwe gare jökrä mae, aisete ma tare kri tikwe, ye gare kuin mae, nieba kwe ie.

Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja kwrere, ye makwe buka, nieba kwe ie.

¹⁸Yebti Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere krörö mae: Ma nämane bati angwane, ma nämane ja dätere, bti ma tö nämane nebe rikai mdente erere, kanti

ma nãmane niken. Akwa ma rabara unbre angwane, makwe ja küde aibe ngökadite amne ni mdakwe dãn kitadi mabtã amne, ma ñan tõ nãin abko kãnti ma jãnãin, nieba Jesukwe Pedroye.

¹⁹Jesukwe nieba kore Pedroye, ye abko Pedro krütadi ño krusobtä abko Jesu tõ rababa niei biare ie, abkokãre nieba kore kwe ie. Erere arato, Pedro krütadre, yebti abko Ngöbö rabadre kãikitankã kri abko Jesukwe mikaba gare ie, kãkwe nieba kore ie. Yebti Jesukwe nieba mda Pedroye:

¡Makwe dikaka janknu ti jiebti, ie ti tõ! nieba kwe ie.

²⁰Jesu amne Pedro nãma dikekã ñö körãbãre, ye btãrãbe Pedrokwe nirkabata ja jiebti angwane, ti ne mden Jesu nãma tarere, ye rükaba niaratre jiebti abko btã Pedro okwã rababa. Ti nãma tãkãnintbe kãnime Jesu ken mröre mrã Jesube Pascua nãire angwane, tikwe nieba Jesuye: ¿Ti Dãnkien, nirekwe ma kitadi ngise ma rüeye müre ketadre? tikwe nieba Jesuye abko rükaba Jesu amne Pedro jiebti. ²¹Ti ne mden abko rikaba tuen Pedroye angwane, Pedrokwe nieba Jesuye:

¿Ti Dãnkien, niara sebtã abko dre rakadikã? nieba kwe Jesuye.

²²Abtä Jesukwe nieba Pedroye:

Ti tõ rabadre ni se mikai nüne janknu angwane, tãdre nire angwane ti jatadreta kã nebtã, aisete ye ñan rabadre ütiãte makrã. Akwa ma abko kãkwe dikaka janknu ti jiebti, nieba kwe ie.

²³Jesukwe nieba kore Pedroye, yebtä abko ti ñan krütadre jire abko ja mrãkãtre ruãre tõdekaka Jesubti kã rababa niere jae kwãrikwãri. Akwa Jesukwe ñan nieba kore, akwa nieba krörö kwe: “Ti tõ rabadre ni se mikai nüne janknu angwane, tãdre nire angwane ti jatadreta kã nebtã, ye ñan rabadre ütiãte makrã,” nieba Jesukwe. ²⁴Ti abko btã Jesukwe blitaba Pedrobe abko kãta tãrã ne tike amne, tikwe kukwe tuaba Jesubtä ja okwã jenbti erere tita niere metre, aisete kukwe ne abko era metre erere abko gare nie. ²⁵Jesu nãmane sribire kã nebtã angwane, sribi kri namani bare kabre mda ie, aisete kukwe ye tikadre jökrã ja tãritãri tãrãbtã angwane, tãrã ye kãi rabadre ñakare kã nebtã, raba ruen tie. Abko kukwe nakaninkã kore Jesubtä. Abko kore se. Ne ngörã.